

Београд, Таковска 2

СКУПШТИНА

Број: 203325/7-2013

Датум: 27.06.2013. године

На основу члана 329. став 1. тачка 15) Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр.36/2011 и 99/2011) и члана 8.2 став 1. тачка 15) Статута „Телеком Србија“ а.д. („Службени лист Телеком Србија“, број 54/2012), Скупштина „Телеком Србија“ а.д. Београд на својој 45. редовној седници одржаној дана 27.06.2013. године, доноси

ОДЛУКУ

Тачка 1.

Усваја се Консолидовани годишњи извештај о пословању „Телеком Србија“ а.д. и његових зависних привредних друштава за 2012. годину, који је утврдио Надзорни одбор Одлуком бр.125658/8-2013 од 25.04.2013. године, у тексту који је приложен овој одлуци као њен саставни део.

Тачка 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

Скупштина је, у складу са чланом 329. став 1. тачка 15) Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр.36/2011 и 99/2011), надлежна да одлучује о другим питањима која су у складу са Законом стављена на дневни ред Скупштине, а што је утврђено и чланом 8.2 став 1. тачка 15) Статута „Телеком Србија“ а.д. („Службени лист Телеком Србија“, број 54/2012).

Према члану 367. став 1. тачка 6. Закона о привредним друштвима, јавно акционарско друштво је дужно да за седницу скупштине акционарима достави годишњи извештај о пословању, као и консолидовани годишњи извештај о стању и пословању друштва ако је друштво дужно да га друштво достави у складу са законом којим се уређује тржиште капитала, што не искључује могућност да се такав извештај усвоји и од стране акционарског друштва које није јавно.

У том смислу, имајући у виду досадашњу праксу Друштва да објављује ову врсту извештаја, Надзорни одбор је Одлуком бр. 125658/8-2013 од 25.04.2013. године утврдио предлог Консолидованог годишњег извештаја о пословању „Телеком Србија“ а.д. и његових зависних привредних друштава за 2012. годину и предложио Скупштини Друштва усвајање наведеног извештаја.

Имајући у виду наведено, донета је одлука као у диспозитиву.

ПРЕДСЕДНИК

Драган Ђоковић

**КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ
ЗА 2012. ГОДИНУ**

Кратак приказ

Предузеће за телекомуникације Телеком Србија а.д. и зависна привредна друштва
Основни показатељи пословања
Уводна реч генералног директора

Развој и окружење

Историјат
Тржиште

Корпоративно управљање

Корпоративни органи и
систем корпоративног управљања

Пословање

Стратегија
Услуге
Инвестиције
Корисници
Запослени
Управљање ризицима
Извештај о корпоративној и друштвеној одговорности

Финансијски резултати

Консолидовани извештај
Финансијски извештаји матичног и зависних привредних друштава

Кључни финансијски показатељи

КРАТАК ПРИКАЗ

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ ТЕЛЕКОМ СРБИЈА а.д. И ЗАВИСНА ПРИВРЕДНА ДРУШТВА

ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ ТЕЛЕКОМ СРБИЈА а.д., БЕОГРАД

Друштво за телекомуникације „Телеком Србија „ а.д. (у даљем тексту: Телеком Србија или Матично друштво или Друштво), у складу са Законом о електронским комуникацијама („Службени гласник Републике Србије“ бр. 44. од 30. јуна 2010. године - у даљем тексту: Закон о електронским комуникацијама) и издатим дозволама надлежног регулаторног тела (у даљем тексту: РАТЕЛ), обавља делатност електронских комуникација, што обухвата изградњу или постављање, одржавање, коришћење и давање на коришћење јавних комуникационих мрежа и припадајућих средстава, као и пружање јавно доступних електронских услуга.

Оснивањем 1997. године, сагласно тада важећем закону, Телеком Србија је стекао право да обавља делатност телекомуникација.

Позиција Друштва као ексклузивног оператора фиксне телефоније трајала је до 09. јуна 2005. године када је, у складу са Законом о телекомуникацијама („Службени гласник Републике Србије“ бр. 44 од 24. априла 2003. године са изменама и допунама бр. 36 од 27. априла 2006. године (у даљем тексту: Закон о телекомуникацијама) таква позиција Друштва правно престала да постоји. У складу са тада важећим Законом о телекомуникацијама, Друштво је дана 13. априла 2007. године, у поступку замене, добило Лиценцу за изградњу, поседовање и експлоатацију јавне фиксне телекомуникационе мреже и пружање услуга јавне фиксне телекомуникационе мреже од стране РАТЕЛ-а.

У току 1998. године, Друштво је увело GSM мрежу мобилне телефоније и започело је са пружањем услуга мобилне телефоније. Дана 28. јула 2006. године, сагласно Закону о телекомуникацијама и Правилнику о броју и периоду на који се издаје лиценца за јавне мобилне телекомуникационе мреже и услуге, као и о минималним условима и најмањем износу једнократне накнаде за издавање лиценци („Службени гласник Републике Србије„ бр. 29. од 07. априла 2006. године), Друштву је од стране РАТЕЛ-а, а у поступку замене важеће GSM/GSM1800 лиценце, издата Лиценца за јавну мобилну телекомуникациону мрежу и услуге јавне мобилне телекомуникационе мреже у складу са GSM/GSM1800 и UMTS/IMT-2000 стандардом.

Дана 16. јуна 2009. године, Матично друштво је добило Лиценцу за јавну фиксну бежичну телекомуникациону мрежу (FWA) у фреквенцијском опсегу 411.875-418.125/421.875-428.125 MHz и говорне услуге, пренос пакета података и истовремени пренос говора и података (CDMA Лиценца). Лиценца је издата на период од 10 година, са почетком пружања комерцијалних услуга у року од шест месеци од дана ступања на снагу лиценце.

Поред наведених Лиценци, Телеком Србија је, уписан у евиденцију оператора коју води РАТЕЛ, за услуге приступа широкопојасној мрежи и за услуге дистрибуције медијских садржаја.

На дан 31. децембра 2012. године, Телеком Србија има учешћа у капиталу следећих зависних привредних друштава:

	Процент учешћа
Телеком Српске а.д., Бања Лука	65%
mtel DOO, Подгорица	51%
Телус а.д., Београд	100%
FiberNet DOO, Подгорица	100%
TS:NET BV, Амстердам	100%
HD-WIN д.о.о., Београд	51%

ЗАВИСНА ДРУШТВА

ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ а.д., БАЊА ЛУКА

Телекомуникације Републике Српске а.д. Бања Лука, (у даљем тексту: Телеком Српске) са седиштем у Бања Луци, као својом основном делатношћу бави се пружањем телекомуникационих услуга у области фиксне и мобилне телефоније у домаћем и међународном саобраћају, интернета као и мултимедијалних услуга. Телеком Српске је регистрован и за пружање осталих телекомуникационих услуга, укључујући остале фиксне телефонске услуге, пренос података, закуп линија, приватне водове, услуге на целом мрежном подручју, додатне услуге у области мобилне телефоније и додатне услуге. Телеком Српске, такође, пружа услуге у области закупа, пројектовања, изградње, реконструкције, монтаже, управљања и заштите телекомуникационе инфраструктуре. У току 2000. године, Телеком Српске је увео *GSM* мрежу мобилне телефоније.

Дана 12. октобра 2004. године, Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине (РАК) је Телекому Српске издала дозволу за пружање *GSM* услуга на територији Босне и Херцеговине, на период од 15 година од дана додељивања. Поред тога, Телекому Српске је 26. марта 2009. године, додељена дозвола за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (*UMTS* лиценца), на период од 15 година. Дозвола за пружање услуга фиксне телефоније издата је у 1. јуна 2002. године на период од 15 година, док је дозвола за пружање интернет услуга издата 1. јула 2002. године, обновљена 1. јула 2012. године, на период од 10 година. Дозвола за пружање мултимедијалних услуга издата је 16. марта 2010. године на период од годину дана и обновља се на годишњем нивоу.

ДРУШТВО ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ „mtel“ DOO, ПОДГОРИЦА

У конзорцијуму са Ogalar B.V., Амстердам, Матичном друштву је 2007. године додељена посебна лиценца за грађење, поседовање и експлоатисање мобилне јавне телекомуникационе мреже и пружање мобилних јавних телекомуникационих услуга, као и

лиценца за пружање јавних телекомуникационих сервиса путем фиксног бежичног приступа (*WIMAX*) у Црној Гори. У циљу стварања услова за пружање услуга за које је додељена поменута лиценца дана, 4. априла 2007. године, основано је ново правно лице Друштво за телекомуникације “*mtel*“ ДОО, Подгорица (у даљем тексту: *mtel*).

По добијању лиценце за рад мреже мобилне телефоније подигнута је најсавременија мобилна мрежа у до сада вероватно незабележеном року од само 77 дана.

Основна делатност *mtel*-а, је пружање телекомуникационих услуга у области мобилне и фиксне бежичне телефоније, као и интернет услуга.

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗА ОДРЖАВАЊЕ И ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ОБЈЕКТА, ИМОВИНЕ И ДРУГЕ УСЛУГЕ „ТЕЛУС“ а.д., БЕОГРАД

У оквиру регистроване делатности, Привредно друштво за одржавање и обезбеђивање објекта, имовине и друге услуге „Телус“ а.д. (у даљем тексту: Телус), пружа услуге:

- обезбеђивања објекта и имовине (ФТО, ППЗ и пратње новца),
- одржавања хигијене пословног простора и објекта и
- сервиса помоћних послова (услуге НК радника).

Од 2008. године Телус поседује сертификат о успостављеном и примењеном стандарду *SRPS ISO 9001* – Систем менаџмента квалитетом и од 2012. године стандард *OHSAS 18001* – Систем управљања заштитом здравља и безбедношћу на раду. У 2013. години планирано је увођење новог стандарда квалитета *ISO 14001* – Систем управљања заштитом животне средине.

ДРУШТВО ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ „FiberNet“ ДОО, ПОДГОРИЦА

Основна делатност Друштва за телекомуникације „FiberNet“ ДОО (у даљем тексту: FiberNet) је изградња, поседовање, експлоатација и одржавање транспортне и телекомуникационе мреже, као и пружање телекомуникационих сервиса.

FiberNet је власник 72 оптичка влакна у оптичком каблу положеном дуж трасе железничке пруге на релацији Врбница–Бар. Коришћењем оптичког кабла изграђена је комуникациона мрежа у *SDH* и *DWDM* технологији.

Намена изграђене комуникационе мреже је обезбеђивање транспортних капацитета за провајдере комуникационих услуга на територији Црне Горе, као и повезивање са иностраним телекомуникационим мрежама.

TS:NET, B.V., АМСТЕРДАМ

Основна делатност привредног друштва TS:NET, B.V., са седиштем у Амстердаму, Холандија (у даљем тексту: TS:NET, B.V.) је изнајмљивање телекомуникационе опреме и обављање других пратећих делатности у циљу стварања услова за изградњу и експлоатацију међународне транспортне мреже Матичног друштва.

ДРУШТВО ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ „HD-WIN“ д.о.о., БЕОГРАД

Друштво за телекомуникације „HD-WIN“ д.о.о. (у даљем тексту: HD-WIN) се бави кабловским телекомуникацијама преко ТВ канала Арена Спорт и носилац је права за емитовање спортских канала на територији Србије, Босне и Херцеговине, Црне Горе и Хрватске.

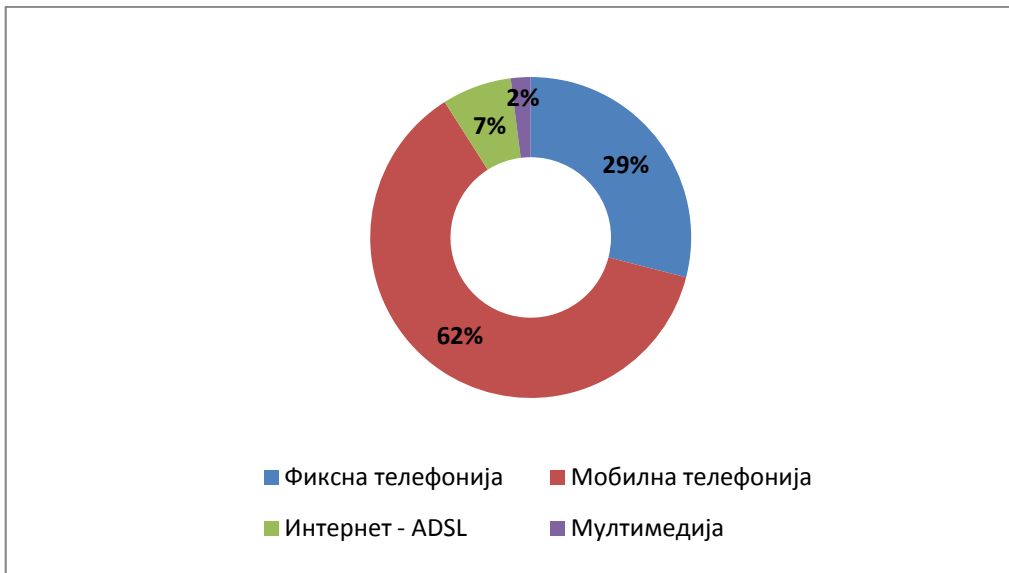
Канали Арена спорт тренутно се дистрибуирају преко 70 дистрибутера на територији Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске и Црне Горе, као и на територији Македоније где се у IPTV систему Македонског Телекома емитује садржај UEFA Лиге Шампиона и Лиге Европе посредством канала Арена спорт.

Канали Арена спорт присутни на платформама свих главних телекомуникационих оператера (Т-Сом Црна Гора, Т-Сом Македонија, Т-Сом Хрватска, ВН Telecom, м:тел РС, ХТ Еронет, Телеком Србија).

ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Основна делатност Матичног друштва и већине зависних друштава је пружање услуга у области телекомуникација, тако да су основни сегменти пословања фиксна телефонија, мобилна телефонија, интернет и мултимедија.

Графикон у прилогу приказује структуру корисника Матичног друштва и зависних друштава по пословним сегментима

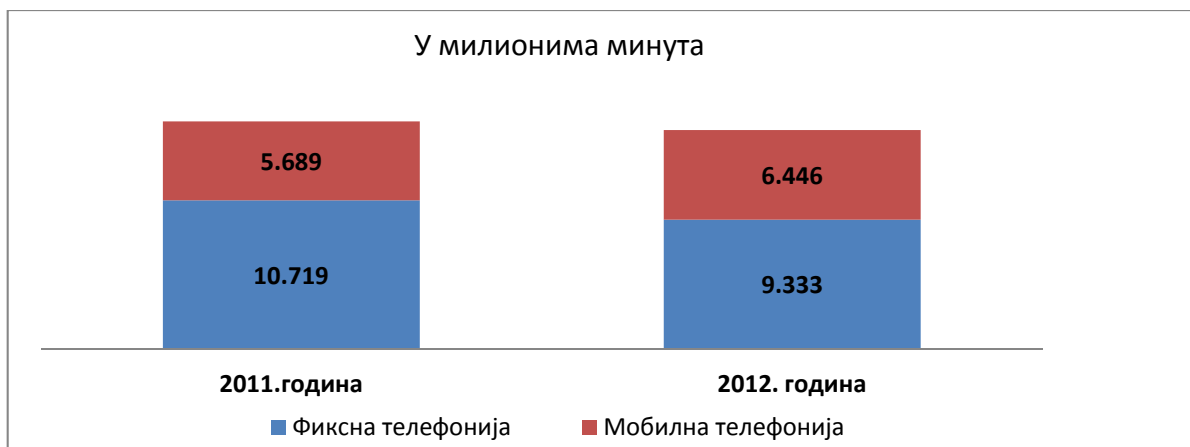
Број корисника фиксне телефоније на 31.12.2012. је био 3.229.037, мобилне телефоније 6.902.294 корисника, у сегменту интернета је 749.903, а мултимедија је имала 215.789 корисника.

Остварење саобраћаја фиксне телефоније је на крају 2012. године износило 9.333 милиона минута, уз доминантно учешће резиденцијалних корисника од 8.110 милиона минута, затим бизнис корисника са 1.220 милиона минута и *WIMAX* корисника са 3 милиона минута саобраћаја.

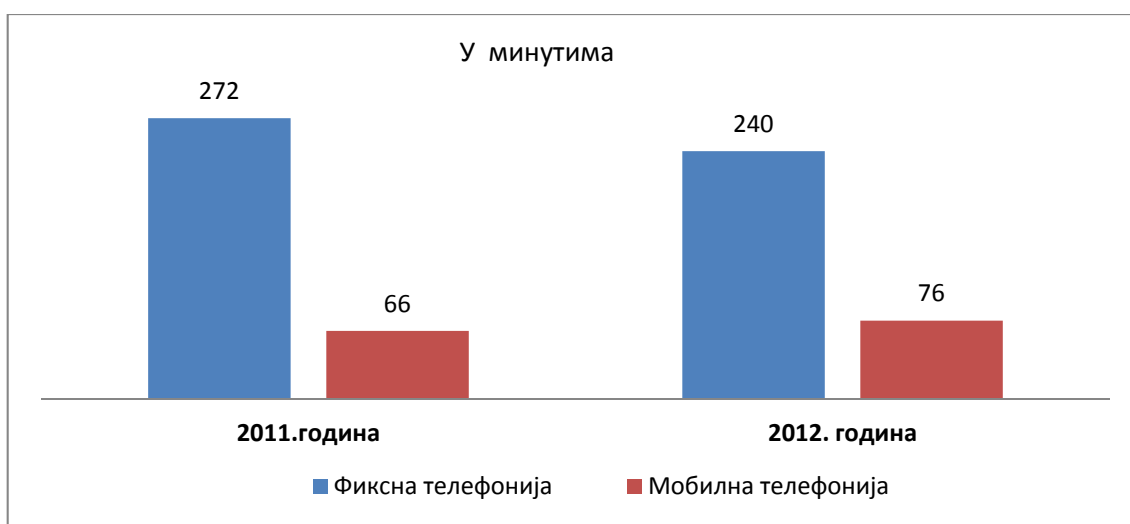
У мобилној телефонији која бележи 6.446 милиона минута оствареног саобраћаја у 2012. години, *postpaid* корисници су остварили значајнији обим саобраћаја, у износу од 3.616 милиона минута од *prepaid* корисника који су остварили 2.830 милиона минута.

Саобраћај фиксне и мобилне телефоније за Матично друштво и зависна друштва је приказан на графикону у прилогу

Графикон у прилогу даје приказ просечног месечног времена коришћења услуге фиксне и мобилне телефоније по кориснику (*ATPU*)

Просечан месечни приход по кориснику у фиксној телефонији је 961 динара, а за мобилну телефонију износи 507 динара.

Просечан приход по кориснику фиксне и мобилне телефоније (*ARPU*) је приказан у табели прилогу, у динарима

	2011. година	2012. година
Фиксна телефонија	984	961
Телеком Србија	934	895
Телеком Српске	1.452	1.651
mtel	952	1.042
Мобилна Телефонија	473	507
Телеком Србија	400	421
Телеком Српске	762	824
mtel	489	526

УВОДНА РЕЧ ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА

РАЗВОЈ И ОКРУЖЕЊЕ

ИСТОРИЈАТ

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Мај 1997. - Јавно предузеће ПТТ саобраћаја „Србија“ (у даљем тексту: ЈП ПТТ) основало је, у форми једночланог акционарског друштва, Телеком Србија.

Јун 1997. - У оквиру приватизације дела капитала, 49% акција продато је компанији STET INTERNATIONAL NETHERLANDS N.V., холандској филијали италијанске телекомуникационе компаније Telecom Italia (29% акција) и грчкој телекомуникационој компанији HELLENIC TELECOMMUNICATIONS ORGANIZATION S.A. (OTE) (20% акција).

Фебруар 2003. - Закључен је уговор на основу кога је ЈП ПТТ откупио целокупан пакет акција Телеком Србија, у власништву Telecom Italia, и стекао укупно 80% акција Телекома Србија, док је преостали износ од 20% акција остао у власништву ОТЕ-а.

Септембар 2010. - На основу Закључка Владе Републике Србије 05 број 023-6816 од 21. септембра 2010. године и Одлуке Управног одбора ЈП ПТТ од 20. септембра 2010. године о преносу, без накнаде, акција у Телеком Србија на Републику Србију, ЈП ПТТ и Влада Републике Србије су 24. септембра 2010. године закључили Уговор о преносу, без накнаде, акција Телеком Србија а.д., Београд – Поклону. Закључењем овог уговора, Република Србија је постала већински власник Телеком Србија и стекла право својине на 80% акција у Телеком Србија, док је 20% акција остало у власништву ОТЕ-а.

Децембар 2011. – Скупштина акционара Телеком Србија донела је 16.12.2011. године Одлуку о стицању сопствених акција бр.399837/5. Закључење Уговора о продаји акција између Телеком Србија и Hellenic Telecommunications organization S.A. одобрила је Скупштина акционара својом одлуком бр. 413850/3 од 29.12.2011. године. Дана 30. децембра 2011. године, потписан је Уговор о купопродаји свих ОТЕ-ових акција у Друштву.

Јануар 2012. - Телеком Србија је дана 25.01.2012. године у потпуности исплатило средства на име удела мањинског акционара ОТЕ у капиталу Телеком Србија. Након овог датума, Телеком Србија је постао власник 20% акција Телеком Србија, као његових сопствених акција.

Мај 2012. - Одлуком Владе Републике Србије о преносу акција без накнаде грађанима – носиоцима права и запосленима и бившим запосленима Друштва за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. од 27. априла 2012. године, а у складу са Законом о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Сл. гласник РС“, бр. 123/07 и 30/10) утврђен је поступак и начин преноса бесплатних акција Телеком Србија на грађане, као носиоце тог права и запослене и бивше запослене Телеком Србија, укључујући запослене и бивше запослене ЈП ПТТ и њихове правне претходнике, и на основу исте извршена подела бесплатних акција. Након поделе бесплатних акција, дошло је до промене структуре власничког капитала Телеком Србија, тако да је удео Републике Србије 58,11%, Телекома Србија 20%, грађани Србије стекли су 14,95% а запослени и бивши запослени су стекли 6,94% акција Телеком Србија.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Јануар 1997. године - у складу са одредбама Закона о поштама у Републици Српској, извршена је подела предузећа Пошта, телеграф и телекомуникације на два нова предузећа, ЈОДП Телеком Српске и ЈОДП Српске Поште.

Децембар 2002. године – извршена је власничка трансформација ЈОДП Телеком Српске, које је пословало у потпуном државном власништву, у акционарско друштво и промењен назив у Телекомуникације Републике Српске, а.д. Бања Лука.

Исте године - на основу Закона о приватизацији у Републици Српској и Одлуке Владе Републике Српске, 20% државног капитала Предузећа је приватизовано путем ваучер понуде, од чега се на Приватизационо-инвестиционе фондове односило 10,5%, а на физичка лица 9,5%. Преосталих 80%, од чега државни капитал чини 65%, Фонд пензионо-инвалидског осигурања 10% и Фонд за реституцију 5%, приватизовао се по Посебном приватизационом програму Владе Републике Српске, у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима.

Јун 2007. године - регистрована је статусна промена – власничка трансформација продајом укупног дела државног капитала Телеком-у Србија са следећом власничком структуром:

Телеком Србија	65%
Фонд пензионо-инвалидског осигурања Републике Српске	10%
ZIF Zepter fond, Бања Лука	5%
Фонд за реституцију Републике Српске	5%
Остали акционари	15%

Телеком Српске на дан 31.12.2012. године има у потпуном власништву једно зависно друштво ТТ Инжењеринг, д.о.о. Бања Лука.

Друштво М:ТЕЛ Мултимедијалне комуникације д.о.о. за телекомуникацијске услуге Загреб, које је било у потпуном власништу Телеком-а Српске, престало је са радом дана 27.9.2012. године, када је у складу са одредбама Закона о трговачким друштвима Републике Хрватске и Законом о судском регистру брисано из регистра трговачких друштава.

Телеком Српске је власник 49% удела у mtel-у.

mtel

Април 2007. године – додељена је посебна лиценца за грађење, поседовање и експлоатисање мобилне јавне телекомуникационе мреже и пружање мобилних јавних телекомуникационих услуга, као и лиценца за пружање јавних телекомуникационих сервиса путем фиксног бежичног приступа (WIMAX) у Црној Гори.

Април 2007. године - у циљу стварања услова за пружање услуга за које је додељена поменута лиценца основано је ново правно лице mtel.

Децембар 2009. године - Управни одбор Матичног друштва је одобрио повећање оснивачког улога Матичног друштва у mtel у износу од 20,4 милиона ЕУР.

Фебруар 2010. године – закључен је Уговор о продаји мањинског удела у mtel-у између OGALAR B.V. и Телеком Српске

Март 2010. године – Матично друштво и Телеком Српске, уплатили износ од 20,4, односно 19,6 милиона ЕУР, респективно, за привредно друштво М:тел д.о.о. Власничка структура капитала mtel по основу докапитализације је следећа:

Телеком Србија	51%
Телеком Српске	49%

ТЕЛУС

Март 2005. године - Одлуком Управног одбора Матичног друштва о издвајању послова хигијене, редовног одржавања пословног простора и физичког обезбеђења, основан је Телус као једночлано затворено акционарско друштво, које је са радом почело 01.05.2005. године.

Мај 2005. године - По оснивању Телуса, закључен је Уговор о пословно-техничкој сарадњи са Матичним друштвом на период од 5 година.

Јун 2010. године - По истеку петогодишњег аранжмана, Телус са Матичним друштвом, почев од 01.06.2010. године закључује уговоре о пружању услуга из регистроване делатности на годишњем нивоу.

FiberNet

Јул 2008. године - Матично друштво је са Жељезницом Црне Горе закључило Уговор о заједничком улагању за постављање, експлоатацију и одржавање оптичког и енергетског кабла дуж пруге Бар-Врбница.

Децембар 2008. године – У циљу реализације наведеног уговора, Управни одбор Матичног друштва донео је Одлуку о оснивању FiberNet-а.

TS:NET B.V.

Фебруар 2010. године - Извршена регистрација TS:NET B.V. у форми затвореног акционарског друштва са ограниченом одговорношћу за преузете обавезе до вредности оснивачког капитала и са ограничењима за пренос акција утврђеним Статутом.

HD-WIN

Март 2009. године – основан HD-WIN од стране физичког лица у форми једночланог друштва за ограниченом одговорношћу.

Септембар 2010. године – HD-WIN стекао у власништво HD-WIN Arenasport у Хрватској.

Јул 2011. године - Управни одбор Матичног друштва донео је Одлуку о приступању HD-WIN-у.

Август 2011. године - Матично друштво је извршило докапитализацију HD-WIN у износу од 7.7 милиона ЕУР и тиме стекло власништво над 51% капитала наведеног друштва, као и управљачка права, тако да је након докапитализације власничка структура следећа:

Телеком Србија	51%
Горан Ђаковић	40%
Sport Add LTD	9%

ТРЖИШТЕ

Макроекономски подаци

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Ефекти светске финансијске кризе који су у Републици Србији почели да се осећају у последњем кварталу 2008. године утицали су на постојање проблема ликвидности, флукуацију и даље опадање вредности динара у односу на стране валуте, као и смањење опште привредне активности и платежне способности становништва и привреде и у току 2012. године.

Укупна економска активност у 2012. години, мерена бруто домаћим производом (БДП) у сталним ценама забележила је реалан пад од 1,7%. БДП изражен у апсолутном износу износи 28.692 милиона ЕУР.

Индустријска производња је у 2012. години, забележила међугодишњи пад од 2,9%. Посматрано по секторима, у децембру 2012. године, у односу на исти месец 2011. године забележена су следећа кретања: сектор Прерађивачка индустрија – раст од 1,8%, сектор Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација – пад од 1,6%, и сектор Рударство – пад од 4,7%.

Извоз робе, изражен у еврима, у 2012 повећан је за 4,7% а увоз за 3,7% у односу на 2011. Дефицит изражен у еврима износи 5.945,6 милиона, што чини повећање од 2,4% у односу на исти период претходне године. Покривеност увоза извозом износи 59,7% и већа је од покривености у истом периоду претходне године, када је износила 59,3%.

У прва два квартала 2012. године инфлација се налазила у границама дозвољеног одступања од циља, али је у трећем кварталу забележила значајни раст, што је на крају 2012. резултирало међугодишњим растом инфлације од 12,2%.

Циљана инфлација за крај 2012. и 2013., планирана је у распону од 2.5% до 5.5%. Према саопштењу Народне Банке Србије, значајно одступање инфлације од планиране резултат је раста цена хране, слабљења динара и повећања стопе ПДВ-а и акциза. Пад међугодишње инфлације очекује се од другог тромесечја 2013. године, уз повратак у границе циља до краја године.

Укупан број запослених у Србији у 2012. години мањи је него предходне године за 1,1%. У 2012. години стопа незапослености је износила 22,4%, док је у 2011. години била 23,7%.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у 2012. години у Републици Србији, у односу 2011. годину, номинално је већа за 9,0%, а реално је већа за 1,1%. Просечна бруто зарада у 2012. години је износила 57.435 динара, а просечна нето зарада запослених у Републици Србији је у 2012. години била 35.128 динара.

На почетку 2012. године референтна каматна стопа је износила 9,75%. До краја 2012. репо стопа повећана је за 1,75%, те је на крају године имала вредност од 11,25%. Почетком 2013. године референтна каматна стопа је повећана и у марту 2013. године износи 11,75%.

Фискални дефицит у 2012. години износио је око 6,4% БДП-а.

Од августа 2012. године кредитни рејтинг Србије је смањен на ББ-.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Краткорочни деветомесечни индикатори, те непотпуни подаци за четврто тромесечје, указују да је БиХ економија у 2012. остварила негативан реални раст од приближно 0,5%.

Према званичним подацима Агенције за статистику БиХ за 2012. годину у Босни и Херцеговини је регистрован пад физичког обима индустријске производње од 5,2%, у односу на прошлу годину.

Негативни трендови кључних економских индикатора били су присутни током целе 2012. године. Ипак, према проценама Међународног монетарног фонда, очекује се да се реални бруто друштвени производ у БиХ задржи на нивоу из 2011. године, уз пројектовани реални раст за 2013. годину у износу од 1%. Основна претпоставка овог раста је делимично оживљавање раста у ЕУ са пројектованом стопом од 1,2%. Поред пада вредности извоза, домаћа потрошња је у благом порасту, али су инвестиције још увек у опадању.

Индекс обима индустријске производње показује да обим индустријске производње на нивоу БиХ бележи пад од 5% у односу на 2011. годину. Стопа промене кумулативне производње интермедијарних производа, према истом периоду 2011. године износи -3,9%, за капиталне производе -15,7%, за трајне производе за широку потрошњу -22,6%, за нетрајне производе за широку потрошњу 1,4% и за енергију -6,6%.

Укупна инфлација у 2012. години је износила 2,1%. Стопа инфлације на годишњем нивоу у БиХ у децембру 2012. године износила је 1,8%.

Просечна нето плата у БиХ виша је за 2% у односу на претходну годину, док је број регистрованих запослених особа на крају 2012. године био на истом нивоу као и претходне године.

Спољно трговински биланс није се битно променио у односу на 2011. годину, односно покривеност увоза извозом у 2012. години износила је 51,5%, док је претходне године она износила 52,9%, а дефицит робне размене износи 7,4 милијарди КМ. Извоз је на годишњем нивоу забележио пад од 3,7%, а увоз 1,8%.

Спољни дуг Босне и Херцеговине према проценама аналитичара спољнотрговинске коморе износи око 12 милијарди КМ, што је за 3 милијарде више у односу на 2011. годину. Реални курс КМ је током 2012. године благо апресирао и то углавном због номиналне апресијације, док је разлика у инфлацији мање утицала на реалну апресијацију.

ЦРНА ГОРА

Услови глобалне економске и финансијске кризе, у знатној мери су опредељивали општи привредни амбијент Црне Горе у 2012. години. Успоравање привредне активности неминовно је утицало на смањење развојних перформанси у националној економији.

Црногорски бруто домаћи производ у 2012. години износио је 3.216 милиона ЕУР. У првом кварталу 2012. године, у односу на исти период 2011. године, пао је за 2,3%, док је у другом

кварталу остварен реалан раст од 0,3 %. Бруто домаћи производ пао је у трећем кварталу 2012. године 0,2%, а у четвртном 0,3%. Узроци пада су екстремни временски услови у првом кварталу 2012. године, негативан утицај кризе из окружења, ремонт Термоелектране Пљевља, те унутрашње структурне слабости.

Пад економске активности је био израженији у првом кварталу и износио је -2.4% на годишњем нивоу. Пад је забележен у пољопривреди (-5%), производњи електричне енергије (-35%), саобраћају (-3,5%) и порезима на производе (-7%). У другом кварталу је дошло до благог опоравка и реалног раста економије од 0,3%, подстакнутог растом у пољопривреди и прерађивачкој индустрији. Благо опоравак црногорске економије започет у другом кварталу, према подацима из јула и августа, настављен је и у трећем. Раст у сектору туризма и пољопривреде, утицаће на поравнање негативне стопе и остварење раније пројекције која предвиђа раст од 0,5% за 2012. годину.

Инфлација је у 2012. години расла. У августу је износила 4% на годишњем нивоу, што је последица раста цена енергената, хране и административних мера. У периоду јануар-август произвођачке цене су биле више за 0,6%, у односу на исти период прошле године. Увозне цене су порасле за 1,7%, док су извозне биле ниже за 6,9% у истом периоду прошле године, као последица смањења цена алуминијума од 10%.

Тржиште рада у 2012. години бележи позитивне трендове са растом запослености и падом стопе незапослености. У августу 2012. године број запослених је износио 173.024, што представља сезонски врх, а број незапослених је био 28.549. Стопа незапослености је била 12,3%, а бележи тренд пада од фебруара. У периоду јануар-август ове у односу на исти период претходне године, број запослених је повећан за 1,5%. Просечна бруто зарада у 2012. години износи 741 ЕУР, док је просечна нето зарада 497 ЕУР.

Регулатива

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Друштво обавља делатност електронских комуникација, у складу са Законом о електронским комуникацијама и подзаконским актима. Закон о електронским комуникацијама је у поступку доношења усклађен са регулаторним оквиром ЕУ.

Од регулаторних активности са највећим импликацијама на пословање Друштва у 2012. години издвајамо следеће:

1. На основу овлашћења из Закона о електронским комуникацијама, РАТЕЛ је крајем 2011. године (тачније 29.11.2011. године) донео решења којим се Друштво одређује за оператора са значајном тржишном снагом (ЗТС) на следећим тржиштима претходне регулације (ТПР):

I - малопродајном тржишту приступа јавној телефонској мрежи на фиксној локацији;

II - велепродајном тржишту оригинације позива у јавној телефонској мрежи на фиксној локацији;

III - велепродајном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи;

IV - велепродајном тржишту (физичког) приступа елементима мреже и припадајућим средствима (укључујући дељени и потпуни рашчлањени приступ локалној петљи);

V - велепродајном тржишту широкопојасног приступа;

VI - велепродајном тржишту изнајмљених линија;

VII - велепродајном тржишту терминације позива у мобилној мрежи;

VIII - малопродајном тржишту јавно доступне телефонске услуге са фиксне локације.

У складу са изнетим, Друштво је проглашено оператором са ЗТС на 8 од 9 ТПР односно на свим ТПР осим малопродајног тржишта дистрибуције медијских садржаја и наметнуто му је најмање 4 од максимално 8 могућих обавеза на сваком од тих тржишта.

Једна од најзначајних наметнутих обавеза је обавеза објављивања одређених података у форми објављивања стандардне понуде у року од 60 дана од дана пријема таквог захтева РАТЕЛ-а.

Према захтеву РАТЕЛ-а, Друштво је сачинило следеће стандардне понуде:

- Стандардна понуда за услуге међуповезивања са јавном фиксном комуникационом мрежом Предузећа за телекомуникације“ Телеком Србија“ а.д. - у примени од 01.06.2012. године,

- Стандардна понуда за услугу терминације позива у мобилној мрежи Предузећа за телекомуникације „ Телеком Србија“ а.д. (међуповезивање) - објављена 19.02.2012.године а примењује се 30 дана од дана објаве на интернет страни Телеком-а Србија,

- Стандардна понуда за услугу рашчлањеног приступа локалној петљи у Предузећу за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. – у примени од 01.06.2012. године,

- Стандардна понуда за услуге приступа елементима мреже и припадајућим средствима Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. – у примени од 01.06.2012. године,
- Стандардна понуда за услугу изнајмљивања линија у veleпродаји Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д.- објављена 19.02.2012. године а примењује се 30 дана од дана објаве на интернет страни Телеком-а Србија,
- Стандардна понуда за услуге широкопојасног приступа у veleпродаји Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. – објављена 19.02.2012. године а примењује се 30 дана од дана објаве на интернет страни Телеком-а Србија,

Сагласно решењима РАТЕЛ-а којима је Телеком Србија проглашен за оператора са значајном тржишном снагом, Друштву је, наметнута на свим наведеним тржиштима, обавеза примене трошковног рачуноводстава, у складу са Правилником о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник Републике Србије“ бр. 52 од 15. јула 2011. године).

2. У новембру 2012. године РАТЕЛ је до даљњег одложио почетак примене Правилника о преносивости броја у јавним телефонским мрежама на фиксној локацији (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 52/2011), који је био предвиђен за 01. децембар 2012. године.

Дана 04. јуна 2011. године, ступио је на снагу Закон о привредним друштвима (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 36 од 27. маја 2011. године), чија је примена почела од 01. фебруара 2012. године.

Законом о изменама и допунама Закона о привредним друштвима (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 99 од 27. децембра 2011. године) померен је рок од 01. фебруара 2012. године на 30. јун 2012. године, до када су постојећа акционарска друштва дужна да ускладе своја оснивачка акта, статут и органе са одредбама Закона о привредним предузећима, што је Телеком Србија и учинио.

С тим у вези, Скупштина акционара Телеком Србија је на својој 43. редовној седници одржаној дана 20. априла 2012. године донела Одлуку о организовању Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. ради усклађивања са Законом о привредним друштвима (Оснивачки акт) и Статут “Телеком Србија” а.д. У складу са Статутом, структуру органа управљања Телеком Србија чине: Скупштина, Надзорни одбор и Извршни одбор.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Регулисање тржишта телекомуникација у Босни и Херцеговини је у надлежности Регулаторне агенције за комуникације, а засновано је на Закону о комуникацијама („Службени гласник БиХ“ бр. 31/03, 75/06 и 32/10) и Политици сектора телекомуникација. Постојећи регулаторни оквир у БиХ се заснива на регулаторном оквиру ЕУ.

Савет министара БиХ је током 2012. године покренуо активности на изради нове Политике сектора телекомуникација у Босни и Херцеговини, којом ће се дефинисати правци развоја тржишта телекомуникација за период од 2013. до 2017. године, а чије се усвајање очекује у првом кварталу 2013. године.

Тржиште телекомуникација БиХ је либерализовано почетком 2006. године, а крајем 2012. године на овом тржишту делују три оператора са значајном тржишном снагом на тржишту услуга фиксне и мобилне телефоније и изнајмљених линија, и то Телеком Српске, ВН Телесом, д.д. Сарајево и ХТ, д.о.о. Мостар. Такође су присутни 13 оператора са Дозволом за пружање фиксних јавних телефонских услуга, 68 мрежних оператора, 78 интернет сервис провајдера.

Телеком Српске ради у складу са важећим дозволама које му је доделила РАК БиХ, и то:

- Дозвола за јавног оператора фиксне телефоније од 01.06.2002. године,
- Дозвола за пружање интернет услуга од 01.07.2002. године, обновљена 01.07.2012. године, сходно чињеници да је трајање исте 10 година.
- Дозвола за пружање *GSM* услуга од 12.10.2004. године,
- Дозвола за пружање мобилних услуга на универзалним мобилним телекомуникационим системима (*UMTS*) од 26.03.2009. године, и
- Дозвола за дистрибуцију аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија од 16.03.2010. године. Дозвола се обнавља на годишњем нивоу.

Од децембра 2010. године пружање *UMTS* услуга је омогућено и на *GSM* фреквентном опсегу, а Анексом и Дозволе за пружање *GSM* услуга, који је ступио на снагу 01.06.2012. године, Друштву је омогућено коришћење додатног фреквентног опсега Е- *GSM* (17 канала).

Најзначајније регулаторне активности током 2012. године су:

- Низ мера које се односе на измене и допуне Референтне интерконекцијске понуде за фиксну мрежу, укључујући смањење цена стандардних услуга интерконекције. Код транзитирања и терминирања позива у фиксној мрежи у националном саобраћају, смањење цена се креће од 15 до 20%, док пад цене терминације из фиксне у мобилну мрежу износи 15%. Нове цене ступиле су на снагу 01.01.2013. године.
- У априлу 2012. године ступила је на снагу Референтна интерконекцијска понуда за директну интерконекцију носилаца дозволе за пружање фиксних јавних телефонских услуга (РИПдим), која дефинише услове под којима наведени оператори у Босни и Херцеговини могу остварити директну интерконекцију на мобилну мрежу СМП оператора.
- У мају 2012. године ступило је на снагу Правило 61/2012 о врстама и начину притужби на јавне телекомуникационе услуге које решава Регулаторна агенција за комуникације.
- У јуну 2012. године ступило је на снагу Правило 62/2012 о преносивости телефонских бројева, којим је омогућено коришћење услуге преносивости телефонских бројева свим корисницима телефонских услуга у мобилној мрежи.

- У августу 2012. године измењена је Референтна понуда за велепродају изнајмљених линија тако да су смањене цене месечне претплате за изнајмљене линије.
- У циљу усклађивања цена говорних услуга у фиксној телефонији, у децембру 2012. године РАК БиХ је донела Правило 67/2012 о моделу ребаланса цена говорних телефонских услуга у БиХ, којим су дефинисане граничне цене за говорне услуге у фиксној телефонији у наредне три године.
- РАК БиХ је донела Инструкцију о методологији испитивања квалитета јавних телекомуникационих услуга у фиксним мрежама која је објављена у „Сл. гласнику БиХ“, број 25/11 од 04.04.2011. године. У складу са Инструкцијом, Агенцији се достављају шестомесечни извештаји о резултатима мерења квалитета јавних телекомуникационих услуга у фиксној мрежи Друштва, почевши од 01.01.2012. године.
- Регулаторна агенција за комуникације је донела измене одговарајућих правила, којима су смањени износи годишњих накнада за следеће врсте дозвола почевши од 01.01.2012. године: Дозвола за пружање GSM услуга за 9%, Блок од 100.000 бројева у мобилној мрежи за 4%, Дозвола за јавног оператора фиксне телефоније за 11%.

mtel

За регулисање области електронских комуникација у Црној Гори надлежна је Агенција за електронске комуникације и поштанску делатност (ЕКИП), основана 2001. године. ЕКИП обавља следеће активности:

- припрема стручне основе за израду регулаторних аката, усваја процедуре и норме за примену закона и других подзаконских аката;
- издаје и одузима дозволе и фреквенције;
- регулише цене;
- спречава монопол, односно антиконкурентске активности на тржишту телекомуникација;
- врши надзор над радом оператора у сектору електронских комуникација;
- координира активности коришћења радио-фреквенција;
- стални мониторинг радио-фреквенцијског спектра;
- подстиче рационално коришћење инфраструктуре електронских комуникација;
- уређује електронску базу података у сектору електронских комуникација и води регистре;
- надзире испуњавање обавеза прописаних операторима електронских комуникационих мрежа и/или електронских комуникационих услуга, у случају ванредних околности;
- обавља и друге активности у складу са правном регулативом.

Сагласно обавезама приступања ЕУ, Црна Гора има обавезу спровођења регулаторног оквира ЕУ у области електронских комуникација. Основни регулаторни оквир на телекомуникационом тржишту Црне Горе је Закон о електронским комуникацијама донет 2008. године. У току је израда новог Закона који садржи усаглашавања са унапређењима

Регулаторног оквира ЕУ из 2009. године, о чему је већ обављена стручна расправа у којој су учествовали оператори.

У оквиру ребаланса буџета у Црној Гори је, у јулу 2012. године, уведено плаћање таксе које је дефинисано Законом о таксама на приступ одређеним услугама од општег интереса и за употребу дуванских производа и електроакустичних и акустичних уређаја. По том Закону, све телекомуникационе компаније наплаћују таксу на активне *prepaid* и *postpaid SIM* картице корисника. Компаније фиксне месечне износе таксе, ослобођене пореза, уплаћују у буџет државе све до 01. јануара 2014. године. Уведена такса утицала је на смањење броја корисника мобиле телефоније, као и на њихову потрошњу.

Регулатива није технолошки обојена, па не постоје посебне законске одредбе за фиксну мрежу. Обављена је Анализа релевантних тржишта које се тичу фиксне мреже и то :

- терминације у фиксну мрежу (СМПО: Телеком Србија и mtel)
- услуга изнајмљивања инфраструктуре у фиксној мрежи (укључујући и *LLU*) (СМПО: Телеком Србије)

Правилником о преносивости бројева („Сл.лист ЦГ“ број 89/09, 15/10) утврђени су услови и начин спровођења преносивости бројева у фиксним и мобилним мрежама. Дана 21. марта 2013. године, Савет Агенције донео је Правилник о изменама и допунама Правилника о преносивости бројева, који ће ступити на снагу осмог дана од дана објављивања у „Сл.Листу Црне Горе“. Услуга преносивости броја је оперативна од почетка 2012. године. До сада је пренесено укупно око 5000 бројева.

mtel је означен као СМПО на тржиштима:

- терминација у мобилну (заједно са Телекомом и Теленором). Од почетка 2011. године, на снази су мере: објава РИП, трошковно рачуноводство ХЦ и ЛИРИЦ;
- терминација у фиксну (заједно са Телекомом Србија) од почетка 2011. на снази су мере: објава РИП, везивање цене за цену Телекома Србија, који је израчунава помоћу трошковог рачуноводства);
- велепродаја оригинације из мобилне мреже (удружена доминација свих оператора мобилне мреже). Од почетка 2012. на снази су мере: објава РИП, трошковно рачуноводство ХЦ и ЛИРИЦ, а нарочити понуде за ВМНО и, национални роминг.

У току је имплементација трошковог рачуноводства, сагласно обавезама из одговарајућих решења о СМПО. Све активности се извршавају сагласно усвојеном Правилнику о методологији ТР. Након једногодишње примене историјског модела, од септембра 2013. године, оператори ће бити обавезни да примењују ЛИРИЦ модел.

Интерконекција и операторски приступ се обавља сагласно законским обавезама, ЕУ директивама и пракси, а у складу са Правилником о интерконекцији. СМПО имају обавезу обаве РИП-а, али и већина других оператора објављује РИП . Агенција има овлашћење да у случају непостизања договора о интерконекцији, на захев неке од страна, сама одреди спорне услове интерконекције.

ТЕЛУС

Телус је усагласио своје пословање са Законом о привредним друштвима ("Сл. Гласник РС", бр.36/2011, 99/2011) и у складу са одредбама наведеног закона, од стране оснивача донета је Одлука о организовању привредног друштва и Статут Друштва.

Посебна законска регулатива, када су у питању услуге одржавања хигијене, не постоји. Када су у питању услуге физичко-техничке и противпожарне заштите, ова област се регулише искључиво Законом о оружју и муницији ("Сл. Гласник РС" број 9/92, 44/98 и 39/2003) и неколицином подзаконских аката, док се права и обавезе из радног односа уређују претежно Законом о раду ("Сл. Гласник РС" број 24/05, 61/05 и 54/09).

FiberNet

FiberNet је регистрован као Друштво за телекомуникације и послује у оквиру Закона о електронским комуникацијама из 2008. године који је рађен по угледу на оквир ЕУ2003. У 2012. години није било измена закона који утичу на пословање FiberNet.

TS:NET B.V.

TS:NET B.V. послује по праву Холандије. Крајем 2012. године ступиле су на снагу измене закона које омогућавају флексибилнију форму пословања компанија у Холандији (*Flex BV act*), и започете су припреме ради усклађивања пословања TS:NET B.V. са наведеним изменама.

HD-WIN

Поред закона и законских регулатива из дела општег пословања фирме (Закон о привредним друштвима, Закон о ПДВ-у, Закон о порезу на добит и сл.), на пословање Арена спорт ТВ посебан утицај имају Закон о радиодифузији и Закон о јавном информисању. С обзиром на природу посла (емитовање ТВ програма) и оглашавање клијената на каналима Арена спорт ТВ, у овом делу пословање је уређено и Законом о оглашавању.

У 2012. години није било измена ових Закона, али је тренутно у току израда новог Закона о јавном информисању и медијима. Поред закона и законских регулатива из дела општег пословања фирме (Закон о порезу на додату вредност „Сл.гласник РС“ бр.84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007 и 93/2012), Закон о порезу на добит правних лица („Сл.гласник РС“ бр. 80/2002,43/2003,84/2004,18/2010,101/2011,119/2012) на пословање Арена спорт ТВ посебан утицај имају Закон о радиодифузији („Сл.гласник РС“ бр. 42/2002, 97/2004, 76/2005, 79/2005 – др.закон 62/2006, 85/2006 и 86/2006 - испр.) и Закон о јавном информисању („Сл.гласник РС“ бр. 43/2003, 61/2005, 71/ 2009 и 89/2010 - одлука УС и 41/2011 – одлука УС). С обзиром и на природу посла (емитовање ТВ програма) и оглашавање клијената на каналима Арена спорт ТВ, у овом делу пословање је уређено и Законом о оглашавању („Сл.гласник РС“ бр. 79/2005).

Тржиште телекомуникација

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Тржиште телекомуникација у Републици Србији је регулисано и постепено либерализовано, по сегментима пословања, од 2006. године. Иако се опште успоравање пословних активности осећа у већини сектора, телекомуникације и даље бележе значајне резултате и значајно доприносе развоју друштва, што се посебно односи на сектор информационих технологија. Укупно учешће телекомуникација у БДП-у Републике Србије и у 2012. години остаје на нивоу од скоро 6%.

Развој ИТ сектора прате и законска и регулативна активности, укључујући доношење Стратегије развоја информационог друштва у Србији, увођење програма е-управе у многим државним институцијама и либерализација регулаторног режима.

За тржиште фиксне телефоније се може рећи да је ушло у фазу стагнације, пре свега због све значајнијег учешћа мобилне телефоније. Ипак, значај овог тржишта је и даље велики, што показује и чињеница да постоје компаније које у овај сегмент тек улазе.

Поред Телеком Србија, на тржишту фиксне телефоније од 2009. године послују и Орион телеком д.о.о., раније Media Works, затим Теленор д.о.о., који је лиценцу за јавну фиксну телекомуникациону мрежу и услуге добио 2010. године, а од 2012. године и SBB и ИКОМ Telefon, кабловски и интернет оператери који се у технологији преноса гласа ослањају на интернет.

Пословање Телеком Србија у сегменту фиксне телефоније остаје доминантно, како у финансијском, тако и у техничком смислу.

На тржишту мобилне телефоније у су и даље присутна три оператора, Телеком Србија, затим Теленор д.о.о. и Vip mobile д.о.о. Сва три оператора поседују лиценце за јавну мобилну телекомуникациону мрежу и услуге јавне мобилне телекомуникационе мреже у складу са GSM/GSM1800 и UMTS/IMT-2000 стандардом које је издао Рател. Лиценце су издате за територију Републике Србије, и то на период од 10 година, а после истека тог периода важност лиценце се продужава на период од наредних 10 година без захтева имаоца лиценце, уколико су сви услови из лиценце испуњени.

За више сегмената мобилне телефоније се може рећи да су у стабилној фази, са благим порастом како корисника, пре свега *postpaid* услуга. Сегмент ADSL малопродаје ће и у наредном периоду бити значајан генератор раста. Процењени број корисника је преко 10 милиона, од чега је преко 5 милиона корисника услуга Телекома Србија.

Коришћење интернета данас представља незаменљив сегмент савременог друштва и ефикасну подршку развоју информационог друштва. Интернет технологије су један од изузетно важних чинилаца економског раста и напретка једне земље јер повећање броја прикључака широкопојасног приступа интернету директно утиче на повећање БДП-а.

Тржиште интернета у Републици Србији је и у 2012. години наставило тренд раста из претходних година. Најзаступљенији начин приступа интернету и даље је ADSL приступ. Приступ интернету је могуће остварити и путем кабловског модема, директно, преко Етернета, путем оптичког кабла, бежичним путем у фреквенцијским опсезима од 2,4 ГХз и

5,8 ГХз који су у слободном режиму употребе, у мањем броју коришћењем опсега 3,4-3,6 ГХз и путем *UMTS (3G)* мреже мобилних оператора.

Тржиште дистрибуције медијских садржаја у Републици Србији није се у 2012. години, у својој структури и технологијама преноса, у многоме променило у односу на претходну годину. Оператори су своје услуге пружали преко следећих јавних телекомуникационих мрежа:

- кабловске дистрибутивне мреже (коаксијалне, хибридне и оптичке) – КДС, које укључују и аналогу и дигиталну КДС;
- јавне фиксне телефонске мреже – *IPTV*;
- сателитске дистрибутивне мреже (*Direct to Home*) – *DTH*.

Највећи оператор дистрибуције медијских садржаја у Републици Србији у 2012. години, и даље је *SBB*, са преко 50% тржишта.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Тржиште телекомуникација у БиХ се може окарактерисати као високо регулисано и либерализовано. Са аспекта развијености и спровођења регулаторних узанси, а у контексту дерегулације и либерализације, БиХ се налази испред већине земаља окружења.

Тржиште телекомуникација у Босни и Херцеговини је неминовно под утицајем општих прилика у земљи, али га ипак карактеришу пропульзивност, динамичност и интензитет тржишних односа, те је битно истаћи да оно учествује у оствареном БДП-у Босне и Херцеговине са око 6%.

Генерално гледано, тржиште фиксне телефоније је ушло у фазу стагнације, што је општи тренд везан за телекомуникациона тржишта, независно од њихове географске позиције, проузрокован превасходно супститутивним односом мобилне и фиксне телефоније. Истовремено, тржиште широкопојасних услуга је и даље у експанзији, при чему оно постепено улази у фазу зрелости.

Посебно треба истаћи да је улазак доминантних оператора на тржиште дистрибуције програмског садржаја битно усложнило тржишне односе у овоме сегменту, на којем су у претходном периоду доминирали кабловски оператори, при чему је дошло до прерасподеле тржишног учешћа у корист телеком оператора.

Тржиште мобилне телефоније у Босни и Херцеговини је ушло у фазу зрелости, а посебно у сегменту говорних и *SMS* услуга. Међутим, поједине услуге мобилне телефоније, а посебно оне које су везане за мобилни *broadband*, још су увек у фази увођења на тржиште, и у наредном периоду ће представљати фактор даљег раста и развоја појединих пружаоца услуга.

На тржишту фиксне телефоније на дан 31.12.2012. године делује 16 оператора, од чега су три оператора са знатном тржишном снагом, а то су Телеком Српске са својим брандом М:тел, БХ Телеком и ХТ Мостар. Највеће тржишно учешће са аспекта броја корисника на нивоу БиХ има БХ Телеком са 53%. М:тел учествује са 35%, ХТ Мостар са 10% а

алтернативни оператори са 2%. Стопа пенетрације фиксне телефоније у БиХ, гледано на 100 становника, у 2012. години је износила 24%.

Процена је да број корисника фиксне телефоније у Босни и Херцеговини у 2012. години износи око 920.000, а степен дигитализације је 99,7%, при чему се у току 2013. године очекује потпуна дигитализација мреже.

Носиоци дозволе за пружање GSM услуга у БиХ су БХ Телеком, д.д. Сарајево, М:тел и ХТ, д.о.о. Мостар (Еронет). Процењено тржишно учешће М:тел-а је на крају 2012. године износило 44,6%, чиме је настављен тренд раста у овом тржишном сегменту. Стопа пенетрације услуга мобилне телефоније, према подацима Регулаторне агенције се у 2012. години процењује на 82.6%.

Процена је да број корисника мобилне телефоније у БиХ за 2012. године износи 3.175.000 што је незнатно више у односу на 2011. годину. Са аспекта структуре корисника, односно учешћа *prepaid* и *postpaid* корисника, карактеристично је да је учешће броја *postpaid* корисника још увек на релативно ниском нивоу од 15%.

3G услуге на нивоу Босне и Херцеговине у 2012. години су биле у понуди сва три оператора, при чему је тражња за овом врстом услуга још увек на релативно ниском нивоу, уз стопу пенетрације корисника широкопојасног приступа у мобилној мрежи од 4%, иако у развијеним земљама овај сегмент услуга изразито брзо расте.

Крајем 2012. године, у Босни и Херцеговини је деловало 78 пружалаца интернет услуга, што је за три оператора мање у односу на претходну годину. Стопу пенетрације интернет услуга на тржишту БиХ карактерише континуиран раст, при чему као генератор овог раста треба издвојити фиксни широкопојасни приступ, чија је процењена просечна стопа раста у периоду од 2007. до 2012. године 42% на годишњем нивоу.

Процењује се да је број корисника услуга фиксног широкопојасног приступа у БиХ за 2012. годину износио око 490.000. То значи да је стопа пенетрације широкопојасног приступа у односу на процењени број становника у БиХ износила 13%, што је у рангу са земљама у окружењу, а постепено се приближавамо и постојећем нивоу пенетрације у земљама ЕУ. Стопа пенетрације фиксног широкопојасног приступа, у односу на процењени број домаћинстава у БиХ, у 2012. години је износио 44,3%.

Тржишно учешће Друштва на нивоу БиХ у области фиксног широкопојасног приступа се процењује на 22,3%, односно 59,5% у Републици Српској, као релевантном делу БиХ тржишта за М:тел, са аспекта пружања ове услуге.

Приступ интернету могуће је остварити у скоро свим градовима у БиХ, с тим да постоји разлика у броју понуђача интернет услуга у њима.

Тржиште дистрибуције ТВ програма се налази у фази зрелости и процењује се да практично свако домаћинство у Босни и Херцеговини поседује ТВ прикључак, при чему је аналогна земаљска радиодифузија примарни извор примања ТВ сигнала, посебно у руралним срединама.

Према истраживању Регулаторне агенције, највећи број корисника у урбаним срединама телевизијски сигнал прима путем кабловске дистрибуције, 43,3%, односно земаљским

путем у руралним срединама, 42,9%. Сателитске антене и *IPTV* учествују са 12% и 9,4% респективно, а треба истаћи да број корисника *IPTV* услуге констатно расте, што је резултат уласка сва три телеком оператора на ово тржиште.

Конкурентски односи у овоме сегменту су интензивног карактера, како због чињенице да 50 оператора поседује дозволу за дистрибуцију ТВ програма, тако и због већ споменутог уласка телеком оператора на тржиште аудиовизуелних медијских услуга и медијских услуга радија.

Битан аспект понуде оператора су *bundle* услуге, које практично представљају ново тржиште које ће у наредном периоду повећавати учешће у приходима оператора, али и које ће карактерисати интензивни конкурентски односи.

Значај *bundle* услуга се манифестује кроз чињенице да се ради о растућем сегменту који истовремено представља нови извор раста прихода, али и ефикасан инструмент за задржавање корисника и одбрану постојеће тржишне позиције М:тел-а у сегменту фиксне телефоније и широкопојасног приступа, те изградње имиџа Друштва као оператора који пружа све врсте услуга.

mtel

У фиксној телефонији највећи оператор на тржишту Црне Горе је Т-сoм (Црногорски Телеком). У 2007. години лиценце за пружање јавних телекомуникационих сервиса путем фиксног бежичног приступа (*WIMAX*) додељене су друштвима mtel, Broadband Монтенегро, Т-Mobile (Црногорски Телеком) и Теленор. Крајем 2009. године лиценцу за фиксни бежични приступ добио је и Верат д.о.о, коме је Телеком уступио све своје *WIMAX* фреквенције.

Покривеност становништва *WIMAX* мрежом 40%, док је покривеност територије 10%.

На телекомуникационом тржишту Републике Црне Горе постоје три оператора мобилне телефоније: mtel, Т-Mobile (Црногорски Телеком) и Теленор Црна Гора, којима су у мају 2007. године додељене и *UMTS* лиценце. Теленор Црна Гора је добио Лиценцу за дозволу за пружање електронских комуникационих услуга у складу са *GSM/DCS1800* и *IMT-2000/UMTS* стандардом (лиценца за четвртог мобилног оператора), на јавном тендеру који је ЕКИП објавио у новембру 2011. године. Услугу преносивости броја оператори пружају од почетка децембра 2011. године. Покривеност становништва *GSM* и *UMTS* мрежом је 98% односно 60%, док је покривеност територије *GSM* и *UMTS* мрежом 83,9% односно 47,9%.

У Црној Гори постоји 10 кабловских оператора, од којих су највећи Тотал ТВ, Црногорски Телеком (Т-Сoм) и Broadband Монтенегро.

Према подацима ЕКИП-а, тржишно учешће у 2012. години према броју корисника је следеће:

	Фиксна телефонија	Мобилна телефонија
Црногорски Телеком	98,1%	34,3%

Теленор	-	40,0%
mtel	1,9%	25,7%
Укупно	100,0%	100,0%

FiberNet

Друштво за телекомуникације FiberNet послује на тржишту на коме сличну или исту услугу нуде и следећа предузећа/компаније:

- Црногорски Телеком АД,
- Црногорски Електропреносни систем АД,
- Жељезничка Инфраструктура Црне Горе,
- ЈП комуналне услуге Подгорица.

Доминантан оператер на тржишту Црне Горе је Црногорски Телеком АД.

HD-WIN Д.О.О., БЕОГРАД

Канали Арена спорта тренутно се дистрибуирају преко 70 дистрибутера на територији Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске и Црне Горе, као и на територији Македоније где се у *IPTV* систему Македонског Телекома емитује садржај УЕФА Лиге Шампиона и Лиге Европе посредством канала Аренаспорт.

На свим поменутиим тржиштима, канали Аренаспорт су присутни на платформама свих главних телекомуникационих оператера (Т-Сом Црна Гора, Т-Сом Македонија, Т-Сом Хрватска, БХ Телецом, м:тел РС, ХТ Еронет, Телеком Србија).

У Србији послује 38 оператера, доминантно *OpenIPTV* и ПТТ КДС. Користимо *DTH* платформу Polaris Media. Покривеност тржишта је око 40%.

У Црној Гори послује 5 оператера а доминантни су *Extra TV* (Т-сoм) и ББМ. Пакетска продаја је развијена, а *DTH* платформа је ТоталТВ. Покривено је око 75% тржишта.

У Босни и Херцеговини је 26 оператера, доминира МојаТВ (ВН Telecom). Користи се *DTH* платформа ТоталТВ, односно нема Аренаспорт канала. Покривеност тржишта је 80%.

Хрватско тржиште карактерише ексклузивно присуство и развијена пакетска продаја, уз коришћење *DTH* платформе ТоталТВ. Покривено је 60% тржишта.

У Македонији смо ексклузивно присутни само у терминима одигравања утакмица Лиге Шампиона и Лиге Европе на *IPTV* платформи *MaxTV* Македонског Телекома. Након емитовања првог кола ЛШ и ЛЕ скоро сви оператери са ове територије су исказали интерес и обратили нам се са захтевом за дистрибуцију Аренаспорт канала на територији Македоније. Главни конкурент на тржиштима где послује Аренаспорт јесте ИКО медиа са својим Спорт Клуб каналима.

КОРПОРАТИВНО УПРАВЉАЊЕ

Корпоративно управљање представља систем за управљање и контролу привредних друштава. Захваљујући оваквом приступу управљању, Телеком Србија долази до бољих механизма организације и контроле као и до ефикасне расподеле надлежности. Оваквим приступом Телеком Србија такође, улива веће поверење код инвеститора. Раздвајање права својине и руковођења Телеком Србија, одговорност према акционарима, реаговање на њихове интересе, транспарентност и захтеви обавезног извештавања, актуелни су принципи који доводе до бољих резултата.

Пракса доброг корпоративног управљања доприноси и одрживом економском развоју, јер побољшава пословни резултат друштва, његов раст и профитабилност. Као привредно друштво које покрива једну од основних инфраструктурних функција друштва, Телеком Србија овим путем даје подстрек бројним пословним партнерима и друштву у целини.

КОРПОРАТИВНИ ОРГАНИ И СИСТЕМ КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА

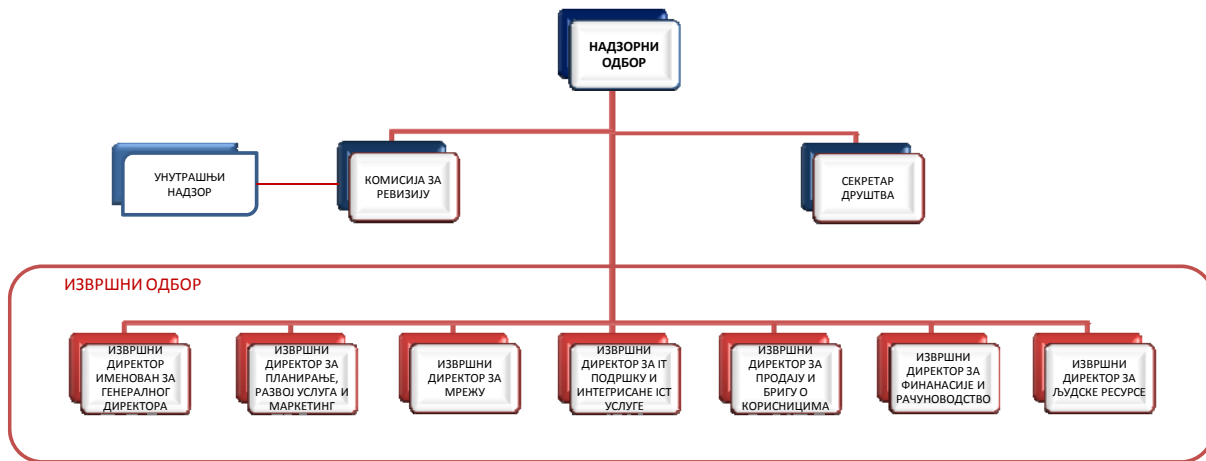
ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Како би на најбољи могући начин организовао управљање Друштвом и одговорио изазовима пословања, Телеком Србија као одговорно друштво, организовано је по принципу дводомног управљања. Органи Телеком Србија су:

- Скупштина
- Надзорни одбор
- Извршни одбор.

Друштво представља јединствен пословни систем структуриран по функционалном и територијално-тржишном принципу, које своје пословне циљеве остварује кроз пословне целине којима руководе извршни директори.

Шема у прилогу приказује организациону структуру Телеком Србија

СКУПШТИНА

Скупштина је орган у којем акционари остварују своја власничка права. Скупштину чине сви акционари Друштва. Она има најшира статусна и имовинска овлашћења и највиши је орган Друштва. У 2012. години су одржане две скупштине: 43. редовна скупштина акционара одржана 20.04.2012. године и 44. ванредна скупштина одржана 13.12.2012. године.

ПРАВА АКЦИОНАРА

Друштво гарантује остваривање имовинских и неимовинских права акционара утврђених Законом, Оснивачким актом, Статутом и другим актима Друштва.

Друштво се руководи принципом равноправног и једнаког третмана акционара и предузима мере у том погледу, укључујући нарочито:

- обезбеђивање да акције исте класе носе иста права,
- правовремено и редовно добијање релевантних информација о Друштву (укључујући и информације доступне путем *web*-сајта Друштва),
- учешће и гласање на Скупштини,
- благовремено, истинито и потпуно информисање о питањима која су од посебног значаја за рад Друштва, а која се тичу битних корпоративних промена, а нарочито измена и допуна Статута, смањења или повећања капитала, значајних промена у

власничкој структури, статусних промена и промена правне форме и располагања имовином велике вредности,

- обезбеђивање равноправног третмана свих акционара (укључујући мањинске и стране акционаре), а посебно ефикасну правну заштиту права мањинских акционара од злоупотребе права од стране акционара који имају већину акција.

Друштво забрањује и стално ће спречавати недозвољена трговања акцијама на основу поверљивих (инсајдерских) информација, као и могуће злоупотребе које се заснивају на међусобном пословању.

НАДЗОРНИ ОДБОР

Надзорни одбор је корпоративни орган Друштва. Број чланова Надзорног одбора утврђује се Статутом Друштва, полазећи од принципа да утврђен број омогућава континуиран рад и састав неопходан да обезбеди вештине и знања потребне за рад Надзорног одбора. Надзорни одбор има 7(седам) чланова, од којих је најмање један независни члан, у смислу важећег Закона о привредним друштвима.

Надзорни одбор и његови чланови дужни су да поступају савесно и лојално према Друштву и акционарима и да послове из свог делокруга обављају са дужном пажњом и у разумном уверењу да делују у најбољем интересу Друштва.

Чланови Надзорног одбора:

- своје одлуке заснивају на објективном и компетентном просуђивању, на основу свих доступних информација и мишљења лица стручних за одговарајућу област,
- поштују правила у вези са закључењем послова у којима постоји лични интерес и забрана конкуренције у било ком правном послу и/или трансакцији у које Друштво ступа или о коме одлучују Органи,
- за време и по истеку мандата, поступају са подацима и материјалима Друштва као са поверљивим информацијама, без обзира да ли те информације припадају категорији поверљивих, у складу са политиком и интерним актима Друштва о поверљивости информација.

Чланове Надзорног одбора бира Скупштина, обичном већином присутних или представљених акционара са правом гласа, као и акционара који, у складу са Законом и Статутом, гласају писаним путем.

Кандидате за избор чланова Надзорног одбора предлажу Надзорни одбор, Комисија за именовање, уколико постоји, или акционари Друштва који имају право на предлагање дневног реда Скупштине.

КОМИСИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ НАДЗОРНОГ ОДБОРА

У циљу повећања ефикасности рада, а у складу са Статутом Телеком Србија, Надзорни одбор је дана 13.12.2012. године, донео Одлуку о образовању Комисије за ревизију

Надзорног одбора „Телеком Србија“ а.д. Комисија за ревизију за свој рад одговара Надзорном одбору Друштва и дужна је да подноси извештаје о пословима и активностима које предузима у складу са надлежностима утврђеним важећим законским прописима, најмање два пута годишње, као и сваки пут када Надзорни одбор захтева достављање таквих извештаја. Комисија за ревизију има 3 (три) члана, од којих је један председник Комисије.

Комисија за ревизију надзире, а не управља процесом финансијског извештавања. Њена надзорна улога се превасходно односи на обезбеђивање да су процедуре, поступци и контроле које спроводе управа и спољни ревизор такве да обезбеђују уочавање и спречавају грешке и нерегуларности, односно да им омогућавају правично и адекватно припремање и објављивање финансијских извештаја. Такође, Комисија за ревизију врши надзор над спровођењем послова у области унутрашњег надзора Друштва.

Надзорни одбор је настојао да у комисију именује лица одговарајућих професионалних и личних карактеристика и стручњаке из релевантних области.

У циљу обезбеђења квалитета и ефикасности рада, односно капацитета Надзорног одбора да обавља своје дужности, на начин компатибилан очекивањима акционара, Надзорни одбор, најмање једном годишње, анализира свој и рад својих комисија и размотра мере и активности за њихово унапређење.

Предмет оцене је нарочито квалитет оперативног рада Надзорног одбора, допринос и компетентност чланова, адекватност структуре Надзорног одбора и квалитет ангажованости Надзорног одбора по свим битним питањима из његовог делокруга.

ИЗВРШНИ ОДБОР

Чланове Извршног одбора, укључујући и Генералног директора, бира Надзорни одбор. Извршни одбор Телеком Србија има 7 (седам) чланова. Чланови Извршног одбора су извршни директори.

Чланови Извршног одбора Друштва (у даљем тексту: Извршни директори) не могу бити чланови Надзорног одбора, нити прокуристи Друштва.

Извршни одбор у вођењу послова Друштва поступа самостално, одлучујући и поступајући ван седница. У случају да не постоји сагласност Извршних директора по одређеном питању, као и у другим случајевима и пословима предвиђеним Пословником о раду Извршног одбора, Генерални директор може сазвати седницу Извршног одбора на начин предвиђен Законом, Статутом и Пословником о раду Извршног одбора.

СЕКРЕТАР ДРУШТВА

Телеком Србија има Секретара Друштва, кога именује Надзорни одбор. Надлежности Секретара Друштва уређене су Статутом Друштва и одговарајућим одлукама Надзорног одбора.

ИЗЈАВА О ПРИМЕНИ КОДЕКСА КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА

„Телеком Србија“ а.д (у даљем тексту: Друштво) примењује Кодекс корпоративног управљања Друштва који је усвојен на 1. седници Надзорног одбора Друштва одржаној дана 26.6.2012. године и објављен на интернет страници Друштва www.telekom.rs.

Друштво настоји да развије праксу корпоративног управљања која је заснована на савременим и општеприхваћеним принципима корпоративног управљања, искуствима и најбољој пракси у овој области, а уз поштовање захтева предвиђених важећим прописима, као и уважавање глобалних тржишних услова и кретања на домаћем телекомуникационом тржишту и дефинисаних развојних циљева Друштва.

Надзорни одбор Друштва надлежан је за примену и тумачење Кодекса корпоративног управљања Друштва (у даљем тексту: Кодекс), редовно праћење спровођења Кодекса и усклађеност корпоративне организације и деловања Друштва са Кодексом.

Примена принципа адекватног уважавања интереса свих постојећих и потенцијалних акционара, инвеститора, поверилаца, корисника услуга, запослених, чланова органа Друштва, обезбеђује се кроз, интерним актима дефинисане, поступке рада и одлучивања корпоративних органа Друштва, као и кроз комуникацију и координацију рада између свих органа Друштва, руководиоца у пословном седишту Друштва и целинама његове територијалне организације, запослених, акционара и јавности.

У имплементацији система корпоративног управљања, није било одступања од правила предвиђених Кодексом корпоративног управљања.

Права акционара

Све акције Друштва су обичне акције и свака акција даје право на један глас у Скупштини Друштва.

Право да лично учествују у раду Скупштине и расправи о свим питањима која су на дневном реду седнице Скупштине, укључујући и право на подношење предлога, постављање питања која се односе на тачке дневног реда седнице Скупштине и добијање одговора, имају акционари који поседују најмање 0,1% акција од укупног броја акција Друштва, односно њихови пуномоћници који представљају најмање 0,1% акција од укупног броја акција Друштва.

Увођење претходно наведеног цензуса за лично учешће у раду седнице Скупштине опредељено је околностима постојања веома бројног корпуса акционара Друштва (више од 4,8 милиона). У таквим условима статутарно инсистирање на цензусу представља императив, јер би његово одсуство могло да има за последицу угрожавање ефикасности и рационалности у поступку организовања и одржавања седнице Скупштине Друштва.

Наравно, напред наведени цензус не ограничава права акционара који појединачно поседују мање од 0,1% од укупног броја акција Друштва, да учествују у раду седнице Скупштине, преко заједничког пуномоћника или да гласају у одсуству.

Друштво се руководи принципом равноправног и једнаког третмана акционара и, у том смислу, предузима мере којима, између осталог, омогућава:

- правовремено и редовно добијање свих релевантних информација о Друштву у складу са обавезама предвиђеним важећим прописима (укључујући и информације доступне путем интернет странице Друштва),

- учешће и гласање на Скупштини,

- благовремено, истинито и потпуно информисање о питањима која су од посебног значаја за рад Друштва, а која се тичу битних корпоративних промена, (нарочито измена и допуна Статута, смањења или повећања капитала, значајних промена у власничкој структури, статусних промена и промена правне форме и располагања имовином велике вредности),

- одлучивање о избору и разрешењу чланова Надзорног одбора,

- утврђивање накнада лицима изабраним у Надзорни и Извршни одбор Друштва,

- обезбеђивање равноправног третмана свих акционара (укључујући мањинске акционаре).

Друштво настоји да подстиче учешће акционара у раду Скупштине, и у том смислу:

- благовремено заказује седнице Скупштине, како би омогућило акционарима да се упознају са дневним редом Скупштине и припреме за учешће на седници,

- предвиђа механизам који омогућава акционарима да гласају у одсуству, тако да, лично и гласање у одсуству, имају једнако дејство.

Све релевантне информације и материјали за седницу Скупштине, укључујући и формуларе за давање пуномоћја и формуларе за гласање у одсуству, доступни су на интернет страници Друштва www.telekom.rs, у законским роковима пре одржавања седнице Скупштине.

У актуелним условима постојања већег броја акционара, Друштво у великој мери користити своју интернет страницу у процесу комуницирања ка акционарима.

Надзорни одбор

Надзорни одбор послове из свог делокруга обавља у складу са важећим законским прописима, Статутом Друштва и Пословником о раду Надзорног одбора, настојећи да делује у најбољем интересу Друштва.

Пословником о раду који је донео Надзорни одбор Друштва уређени су: организација, начин рада, укључујући рокове и начин достављања материјала за седницу члановима Надзорног одбора, начин израде и садржај записника, процедура гласања (кворум за одржавање седница и кворум за доношење одлука) и друга питања од значаја за ефикасан и квалитетан рад Надзорног одбора.

Надзорни одбор има 7 (седам) чланова, које бира Скупштина Друштва, од којих је један независан од Друштва у смислу важећих прописа (независан члан Надзорног одбора), а председника бира Надзорни одбор између својих чланова, већином гласова од укупног броја чланова Надзорног одбора, на предлог чланова Надзорног одбора које предлаже контролни акционар Друштва. Приликом предлагања лица за избор председника Надзорног одбора, чланови Надзорног одбора које предлаже контролни акционар, руководе се принципом изузетности кандидата на плану професионалног угледа, личног интегритета, поверења акционара и других чланова Надзорног одбора.

Надзорни одбор је образовао Комисију за ревизију Надзорног одбора Друштва (Одлука бр. 380052/6 од 13.12.2012. године), која предузима послове и активности у складу са надлежностима утврђеним законским прописима и наведеном одлуком о њеном образовању. Поменутом одлуком, између осталог, детаљно су утврђени: кворум за одржавање и начин одржавања седница Комисије за ревизију, њен састав и мандат, као и право на накнаду за рад чланова Комисије. Комисија за свој рад одговара Надзорном одбору и извештава га о пословима и активностима које предузима, најмање два пута годишње, као и сваки пут када Надзорни одбор захтева достављање таквих извештаја.

Извршни одбор

Извршни одбор Друштва има 7 (седам) чланова - извршне директоре које именује Надзорни одбор, а једног од извршних директора, овлашћених за заступање Друштва, Надзорни одбор именује за генералног директора Друштва. Приликом избора извршних директора, Надзорни одбор води рачуна о њиховим професионалним, организационим и личним квалитетима, а приликом избора генералног директора, руководи се организационим способностима кандидата, које се посебно огледају у ефикасном организовању пословања Друштва и рада Извршног одбора, као и координирању рада извршних директора. Организација, начин рада и одлучивање Извршног одбора су детаљније регулисани Пословником о раду, који је у складу са својим законским и статутарним надлежностима донео Извршни одбор.

Накнаде и награде члановима органа Друштва

Скупштина Друштва је донела Одлуку којом је утврдила накнаде за рад председника и чланова Надзорног одбора (бр. 117294/12 од 20.4.2012. године) и Одлуку о правилима (политици) за одређивање накнада извршним директорима (укључујући и уговоре о раду генералног директора и осталих извршних директора) (бр. 117294/13 од 20.4.2012. године). Надзорни одбор је донео Одлуку о образовању Комисије за ревизију Надзорног одбора „Телеком Србија“ а.д., којом је, између осталог, утврдио и право на накнаду за рад председнику и члановима Комисије (бр.380052/6 од 13.12.2012. године).

Послови унутрашњег надзора

У Друштву је формирана организациона целина надлежна за послове унутрашњег надзора (под називом: Интерна ревизија), која спроводи активности контроле усклађености пословања Друштва са законом, другим прописима и актима Друштва. Интерна ревизија обавља послове из сегмента унутрашњег надзора који обухватају: контролу усклађености пословања друштва са законом, другим прописима и актима друштва; надзор над спровођењем рачуноводствених политика и финансијским извештавањем; проверу спровођења политика управљања ризицима; праћење усклађености организације и деловања друштва са кодексом корпоративног управљања; вредновање политика и процеса у друштву, као и предлагање њиховог унапређења. Директор Интерне ревизије о спроведеном надзору пословања редовно извештава Комисију за ревизију. Надзорни одбор је својим интерним актима, уредио начин спровођења и организацију рада интерне ревизије пословања, укључујући и услове које морају да испуњавају лица која обављају послове интерне ревизије пословања, у погледу професионалног или стручног знања, искуства и поштовања етичких норми који их чине подобним за обављање наведених послова у Друштву.

Надзорни одбор је својом одлуком (бр. 246291/5 од 29.8.2013. године) усвојио Повељу интерне ревизије, која је неопходна ради обезбеђења независног и објективног функционисања организационе целине надлежне за послове интерне ревизије, којом се уређује сврха, овлашћења, дужности, одговорности свих учесника у спровођењу рада, начин спровођења рада и остала питања која се односе на интерну ревизију у Друштву. Поред тога, Надзорни одбор је усвојио и Етички кодекс, којим је успоставио принципе којих се лица, која обављају активности ревизије, морају придржавати.

Комуникација са јавношћу, обелодањивање података и транспарентност

Друштво обезбеђује транспарентност свог пословања уз испуњавање предвиђених обавеза у погледу извештавања и објављивања тачних и потпуних информација, и уз поштовање принципа редовног и благовременог информисања, путем своје интернет странице Друштва. Акционари и јавност се, првенствено, путем интернет странице Друштва извештавају о финансијским резултатима Друштва, као и о свим битним догађајима у вези са Друштвом, за које је обавеза таквог извештавања предвиђена важећим законским прописима и интерним актима Друштва.

Остале активности у примени Кодекса

Друштво улаже максималне напоре за стално унапређење корпоративног система који ће гарантовати поступање свих органа Друштва, њихових чланова, запослених и Друштва у целини, у складу са правилима Кодекса, посебно у доменима који регулишу:

- Постојање личног интереса и дужности избегавања сукоба интереса
- Сарадњу органа Друштва
- Сузбијање и спречавање корупције и подмићивања
- Ангажовање спољних консултаната
- Пословну етику

Ова изјава представља саставни део Консолидованог годишњег извештаја о пословању Друштва за 2012. годину.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Пословање Телеком Српске, као акционарског друштва, дефинисано је одредбама Закона о привредним друштвима Републике Српске. Сагласно овим одредбама и Статуту, органе Телекома Српске чине:

- Скупштина акционара,
- Управни одбор,
- Генерални директор,
- Извршни одбор,
- Одбор за ревизију,
- Интерни ревизор.

Управни одбор има 7 (седам) чланова, од којих је двоје изабрано у децембру 2012. године, на основу Одлуке Скупштине акционара.

Извршни одбор чине генерални директор и извршни директори и то:

- Извршни директор за финансије
- Извршни директор за технику
- Извршни директор за корпоративне послове
- Извршни директор за маркетинг и продају

Као функције подршке у Друштву организоване су:

- Функција за стратегију,
- Интерна ревизија.

Одбор за ревизију има 3 (три) члана и задужен је за контролу извештаја Телеком Српске.

mtel

Сходно Статуту mtel-а, органи mtel-а су :

Одбор директора, кога чине Председник Одбора и још четири члана, и Извршни директор.

Извршни директор именује извршне директоре одговорне за поједине области пословања mtel-а

ТЕЛУС

Управљање друштвом је организовано као једнодомно. Органи Телус су Скупштина и директор.

Организациону структуру Друштва чине:

- Дирекција
- Територијални центри.

Дирекција Друштва подељена је на четири организационе целине:

- Кабинет директора:
  - Помоћник директора за област одржавања хигијене и редовно одржавање
  - Помоћник директора за област физичко техничког обезбеђења
- Стручна служба за правне и опште послове
- Стручна служба за комерцијалу
- Стручна служба за финансије.

Територијални центри којима руководе шефови и то у Београду, Нишу, Краљеву и Новом Саду.

FiberNet

Органи FiberNet-а су Оснивач и Извршни директор.

TS:NET B.V.

Органи TS:NET B.V. Скупштина акционара и Одбор извршних директора.

TS:NET B.V.- ом управља са овлашћењима и надлежностима Одбора извршних директора правно лице Sovereign Trust B.V. из Амстердама, на основу посебно закљученог Уговора о управљању, док послове из надлежности Скупштине акционара обавља генерални директор Матичног друштва у функцији оснивача.

HD-WIN

Органи HD-WIN су: Скупштина и директор, тако да је управљање HD-WIN-ом организовано у форми једнодомног управљања.

У оквиру рада Скупштине сви чланови HD-WIN остварују своја власничка права.

Организациона структура HD-WIN подразумева постојање следећих целина:

- Кабинет Генералног директора
- Сектор за технику са Службом за студијске технике, Службом сателитске режије и Службом за ИТ и развој
- Сектор за продукцију
- Сектор за програм, са Службом редакције
- Сектор за маркетинг и продају
- Сектор за економске и правне послове.

ПОСЛОВАЊЕ

СТРАТЕГИЈА

ОКВИР ПОСЛОВАЊА

Телеком Србија ужива јединствену позицију интегрисаног оператора на српском тржишту комуникација и мултимедије. Телеком Србија тежи очувању лидерске позиције на овим тржиштима кроз иновативни развој услуга, унапређење задовољства корисника и партнерског окружења и раст пословних прихода.

СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ

Стратешки циљеви Телеком Србија су јасно исказани порукама визије и мисије компаније, истицањем пословних амбиција, раста и развоја на конвергентном тржишту електронских комуникација, медија и *ICT* сервиса новог дигиталног окружења.

Визија	Тежимо да обогатујемо и улепшавамо живот људи, омогућавајући им глобалну повезаност и изванредне комуникације, као регионални лидер у информатичком друштву будућности
Мисија	Нове услуге које уводимо, технологије које примењујемо, свака наша промена и стално прилагођавање усмерене су ка нашим корисницима, њихових потребама за комуникацијом и забавом, са запосленима као покретачком снагом, а на задовољство наших акционара

Остваривање пословних циљева у јаком конкурентном окружењу подржано је континуираним ангажманом менаџмента и запослених на унапређењу и јачању организационе ефикасности, у складу са променама у окружењу.

ПОСЛОВНА СТРАТЕГИЈА

Телеком Србија тежи даљем унапређењу ефикасности и ефективности пословања кроз интегрисан и конвергентан модел организације и рада. Промена и раст потреба корисника подржани су додатним иновативним развојем мрежа и сервиса.

Телеком Србија континуирано унапређује свој конкурентни капацитет, сагледавајући тренд и развој технолошке основе, привредни амбијент и афинитет корисника. Даљи развој комерцијалних пакета услуга и унапређење портфолиа услуга ће трасирати и осигурати перспективу лидера на тржишту. Телеком Србија ће пружити подршку укупном економском опоравку, подржавајући остале сегменте пословног окружења, ширећи на тај начин пословну делатност и препознатљивост.

- На тржишту услуга фиксне телефоније и преноса података, Телеком Србија ће унапредити квалитет услуга, понудити пакете услуга примерено потребама корисника и пружити корисницима респектабилан и препознатљив однос цена и квалитета својих услуга.
  - На тржишту услуга мобилне телефоније, Телеком Србија ће иновативном понудом, у капацитету интегрисаног оператора, пружити корисницима ново корисничко искуство, квалитет услуга и производа и препознатљив однос цена и квалитета својих услуга.
  - На тржишту широкопојасних услуга фиксне и мобилне мреже, Телеком Србија ће настојати да остварује даљи раст броја корисника и прихода, фокусирајући се на повећање квалитета услуга, покривености и доступности кроз комбиноване фиксно-мобилне понуде.
  - На *Pay TV* тржишту, Телеком Србија ће настојати да повећа тржишни удео адекватном понудом видео садржаја, уз највиши ниво квалитета услуга. Комерцијални аспект ће потенцирати вредност пружених садржаја, спрам понуде конкурената.
  - На тржишту *on-line* забаве и оглашавања, Телеком Србија ће остати на концепту јединственог портала за комуникацију и забаву у Србији и региону, како би поспешио његово коришћење, као и приходе од оглашавања и електронске трговине.
  - На бизнис тржишту *ICT*-а, Телеком Србија ће уложити максимални напор, са циљем остваривања додатних прихода проширења портфолиа услуга.
- Телеком Србија ће наставити да унапређује интегрисан и према кориснику оријентисан организациони модел рада, како би у већем степену задовољио потребе потрошача и унапредио ефикасност и ефективност.
- На комерцијалном нивоу, Телеком Србија ће уложити додатни напор и ресурсе у циљу јаснијег препознавања од стране корисника вредности и функционалности интегрисаних маркетиншких и продајних операција. Подршка корисницима биће што адекватније прилагођена потребама, по свим сегментима тржишта.
  - Телеком Србија има за циљ да унапреди тржишну позицију кроз континуирано унапређење мреже и сервиса интегрисаног оператора, са посебним освртом на иновацијама сервиса сагласно потребама корисника и по прихватљивим ценама.
  - Телеком Србија ће у складу са потребама корисника унапредити *on-line* канал продаје, чиме ће аспект дигиталне економије бити адекватно и функционално подржан.
  - Телеком Србија ће наставити да постепено интегрише своје операције, системе и мрежу према пуној конвергенцији, како би понудио у потпуности конвергиран портфолио производа.
- У циљу достизања потребног нивоа финансијске виталности, сагласно очекивањима акционара, Телеком Србија ће се усредсредити на унапређење интерних процеса и метрике.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ

Остваривање стратешких циљева и реализација стратешког бизнис плана, подржани су увођењем организационих надлежности са циљем унапређења одлучивања, ефикасности и метрике у компанији. Телеком Србија имплементацију стратегије базира на континуитету развоја и примене стратешких иницијатива, уважавајући тржишни моментум и потребу за сталном променом изнутра, сагледавајући промене потреба корисника, активности конкуренције и очекивања акционара и шире друштвене заједнице.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Основно опредељење Телеком Српске у контексту будућег деловања на тржишту телекомуникација БиХ је унапређење тржишне позиције базирано на идентификацији и експлоатацији нових извора прихода и раста са нових тржишта и по основу нових услуга, уз очување тржишне позиције у сегменту генеричких услуга.

Телеком Српске ће проводити стратегије развоја базиране на пружању нових услуга на постојећим тржиштима, нових услуга на новим тржиштима и стратегији хоризонталне диверсификације, која подразумева развој новог бизнис модела у делатностима које се наслањају на сектор телекомуникација.

Телеком Српске ће у портфолио увести сет нових услуга, односно развити нови бизнис модел базиран на садржају и услугама комплементарног карактера, намењен подручју БиХ и РС у којима Друштво нема развијену инфраструктуру, земљама региона и дијаспори.

Интегрисане услуге представљају један од кључних инструмената смањења стопе *churn*-а у сегменту услуга фиксне мреже, па представљају и нови извор прихода с обзиром на релативно висок АРПУ, а истовремено су и алат за унапређење степена лојалности и задовољства корисника. Телеком Српске ће зато континуирано унапређивати ову врсту услуга, превасходно кроз унапређење функционалности и садржаја, уз увођење *multiscreen* концепта, којим ће се Друштво битно диференцирати у односу на конкуренцију на *Pay TV* тржишту у Босни и Херцеговини.

Процењујући да је тржиште мобилне телефоније, с једне стране, односно тржиште финансијских услуга и картичног пословања ушло у фазу зрелости Телеком Српске ће у сопствени портфолио услуга увести и *Mpayment* услугу и то примењујући бизнис модел који додељује централну улогу Друштву у тзв. екосистему ове услуге.

Телеком Српске ће у наредном периоду започети нови инвестициони циклус и то у даљи развој *broadband* инфраструктуре и у фиксној и мобилној мрежи, а као основе даљег развоја постојећих услуга, али и читавог сета услуга базираних на широкопојасном приступу, а с циљем повећање доступности, капацитета и квалитета ове врсте услуга.

Генеричке услуге се налазе у касним фазама животног циклуса, те је у том смислу, а посматрано са аспекта позиције у портфолију, неопходно задржати статус истих као генератора готовине и извора финансирања за даљи раст и развој Друштва.

У контексту услуга фиксне мреже фокус ће бити на даљем расту броја корисника интегрисаних услуга, односно провођењу адекватних *Cross* и *Up selling* програма усмерених на миграцију корисника на *bundle* услуге, провођењу активности унапређења продаје и развој *Loyalty* програма и адекватној тарифној политици у контексту утврђених регулаторних оквира.

У сегменту мобилне телефоније наведено подразумева развој *Loyalty* програма, канала дистрибуције базираних на *self care* принципу, провођење *Upsell* кампања са *prepaid*-а на *postpaid*, интензивне Телемаркетинг кампање на задржавању корисника, *Churn prevention* кампање, те проактивнији однос у контексту деловања конкуренције на кориснике Телеком Српске.

Друштво ће даље развијати портфолио услуга за бизнис категорију корисника, унапређивати понуду намењену *SME* сегменту и јавном сектору и јачати укупно присуство и тржишно учешће у пословном сегменту.

mtel

У домену маркетинга а на основу побољшаног квалитета мреже, mtel се промовише као нови, иновативни лидера у области мобилних апликација и интернета са циљаним кампањама како би се повећала употреба *GPRS*-а.

Стратешки се јача база *postpaid* корисника миграцијама из *prepaid* базе и портовањем корисника из других телекомуникационих компанија на овом тржишту.

Повећава се коришћење друштвених мрежа и интернет комуникације, што је у складу са глобалним и локалним маркетиншким трендовима, као и са средњерочном стратегијом mtel-а.

mtel ће покушати да ојача свој бренд компаније која је повезана са друштвом и посвећена принципима друштвено одговорног пословања кроз разна спонзорства и активности друштвено одговорног пословања.

Кључни сервиси чије је увођење планирано за наредни период:

- Увођење нових сервиса у области мултимедије који би требало да ојачају mtel бренд (*Mobile* и *Web TV*),
- Развој сервиса који су засновани на *Facebook*-у, даљи развој наплате дата саобраћаја, могућност *Parental* контроле над *data* саобраћајем, *Family data* пакети, даљи развој сервиса у оквиру Мондо портала,
- Увођење могућности дата пакета за *inbound roamer*-е,
- Увођење и развој апликација за *smart* телефоне,
- Увођење новог продајног канала *Web shop*.

Маркетиншка и продајна стратегија за фиксну телефонију подразумева:

- Увођење нових начина пружања услуга фиксне телефоније и Интернета преко *GSM/UMTS (Home Box)*,
- Проширивање сарадње са кабловским оператерима уз могућност коришћења *Q-play* сервиса,
- Задржавање *WIMAX* корисника, фокусирање *WIMAX* сервиса на пословне кориснике.

mtel је компанија са великим развојним потенцијалом на црногорском тржишту телекомуникација. У складу са развојним планом, пројектовани удео на држишту у 2016. ће бити око 30%.

Очекује се раст прихода од *roaming* саобраћаја у Црној Гори у блиској будућности. Политика цена *roaming*-а у mtel-у је већ усклађена са ЕУ регулативом. Повећан број *roamer*-а ће довести до повећања прихода од интерконеције.

База *postpaid* корисника стално расте. mtel има нову развојну стратегију са фокусом на мобилни Интернет и базу *postpaid* корисника. Ова стратегија се заснива на повећању коришћења дата саобраћаја преко *smart* телефона, развоју *in-house* апликација у чему је mtel лидер на тржишту, повећању броја пословних корисника и повећању прихода у *postpaid* сегменту.

Number portability је одлична прилика за трећег мобилног оператера на тржишту. Овај сервис је уведен прошле године и прве анализе показују миграције из Теленора ка друга два оператера. *Number portability* има посебан значај за стицање нових корисника са већим *ARPU*.

WIMAX сервиси представљају прилику за повећање прихода фиксне телефоније. У 2012. години mtel је променио своју стратегију фокусирајући се на сарадњу са кабловским оператерима, са говорним саобраћајем и Интернетом у својој понуди. Додатни допринос развоју *WIMAX* сервиса је *Number portability* сервис у области фиксне телефоније и Интернета.

ТЕЛУС

Стратегија Привредног друштва Телус а.д. састоји се у задржавању постојећих клијената уз даље постепено ширење на тржишту пре свега циљајући средње и велике привредне субјекте.

FiberNet

Као стратешке циљеве друштво за телекомуникације FiberNet истиче:

- Чвршће повезивање са mtel-ом кроз оптичку инфраструктуру FiberNet-а,
- Повезивање путем оптике са Албанијом и Републиком Српском,
- Изнајмљивање оптичких влакана.

Повезивањем са Албанијом отвара се ново тржиште за продају интернета, а заинтересованост показао је Телеком Албаније који је доминантни оператор у Албанији.

Повезивањем са Телекомом Републике Српске FiberNet би остварио и додатни приход од mtel-а који би локације Радио Дифузног Центра заменио оптиком FiberNet-а.

План повезивања са Албанијом и Републиком Српском огледа се у размени оптичких влакана са Црногорским Електропреносом.

Такође, FiberNet планира и издавање оптичких влакана кабловским оператерима за пренос ТВ сигнала, као и издавање оптичких влакана страним интернет провајдерима као што је и Cogent Communications.

TS:NET

Стратегија пословања TS:NET B.V. је одређена пословном политиком утврђеном Одлуком Управног одбора Телекома Србија а.д. о оснивању друштва TS:NET B.V.

HD-WIN

Аренаспорт телевизија на тржиштима на којима послује већ је остварила завидне резултате и поставила стандарде емитовања које ће у наредном периоду додатно унапредити. На сва четири канала Аренаспорт емитује се у високој резолуцији *premium* спортских садржаја са посебним акцентом на домаћи и регионални спорт. Својим капацитетима, како продукционим, тако и техничким смо поставили високе стандарде у изгледу самих преноса и додатних садржаја поред преноса уживо (студији, најаве кола, вести и сл.)

У наредном периоду је примарно задржавање и евентуално проширење *premium* садржаја који се емитује на каналима Аренаспорт, затим проширивање базе корисника/дистрибутера и евентуално проширење на нова тржишта.

УСЛУГЕ

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Основна делатност Друштва је пружање услуга у области телекомуникација. Друштво је од оснивања пружало услуге фиксне телефоније и преноса података. Са јачањем Друштва и развојем телекомуникационих услуга, упоредо са фиксном телефонијом, развијале су се и услуге мобилне телефоније, интернета и мултимедије, као и широк спектар додатних услуга.

У циљу унапређења продаје услуга бизнис корисницима у мају 2012. године Друштво уводи класе сервиса – *CoS SLA-managed L3VPN*. Увођењем сервиса корисницима је омогућено да, сагласно својим приоритетима, апликације које генеришу саобраћај сврстају у класе саобраћаја са унапред дефинисаним параметрима. Телеком Србија нуди три класе за услугу: *Voice, Business* и *Best Effort*.

Понуда пословног сегмента корисника проширена је у августу 2012. године увођењем нивоа квалитета за услугу - *SLA* за услугу Закупљени дигитални вод у унутрашњем саобраћају. За предметну услугу су дефинисани стандардни *SLA* параметри које Телеком Србија гарантује, уколико постоје технички услови на локацији корисника (*Provisioning, Response Time, Restore Time* и *Availability*).

VPN за видео надзор представља услугу која се од септембра 2012. пружа бизнис корисницима. Услуга је намењена корисницима који су истовремено и корисници услуге Видео надзор. Омогућава повезивање локација на којима су смештене камере са локацијама на којима се налазе *storage*-и, као и повезивање локација и *storage*-а са надзорним центром, а све за потребе преноса видео материјала који се снима на *storage* сервере, видео *stream*-ова који се у реалном времену преносе до надзорног центра и саобраћаја који служи за даљински надзор и управљање камерама.

Крајем 2012. године комерцијализована је услуга Номадски Бизфон прикључак којом су дефинисана два типа номадског прикључка (старт и плус) који представљају чланове Бизфон (*IP Centrex* групе), а који се реализују независно од локације корисника. Корисник преко клијентског софтвера који сам обезбеђује и инсталира на уређај који има приступ интернету, остварује позиве под условима дефинисаним одлуком.

Услугом Међународни бесплатан позив (*International freephone service*) уведеном крајем 2012. године, омогућава се да бизнис кориснике услуга фиксне телефоније Телекома Србија позивају крајњи корисници у иностранству, који те позиве остварују без накнаде, при чему трошкове тако остварених међународних позива плаћа позвана страна у Србији, односно претплатник услуге Међународни бесплатан позив.

Како би се задовољиле потребе корисника мобилне телефоније, са циљем задржавања постојећих и придобијања нових, у 2012. години су уведене нове услуге за све категорије корисника (*prepaid, postpaid* и бизнет).

За резиденцијалне кориснике уведене су следеће нове услуге: Бус Плус Инфо Систем, Мега нет тарифа, *Mobile TV* и *Blackberry* за *prepaid* кориснике.

Услуга Бус Плус Инфо Систем пуштена је у фебруару 2012. Корисник добија информацију о томе када може очекивати долазак аутобуса на стајалиште. Услуга је намењена корисницима јавног градског превоза у Београду.

У јуну 2012. уведена је Мега нет тарифа. Ова нова тарифа је наменски креирана за *Samsung Galaxy S3* телефон. У месечну претплату је укључено 4.000 мин у националном саобраћају, 40.000 мин у мт:с мрежи након потрошених националних минута, 40.000 SMS и 40 Гб података. Обрачунски интервал је 60с. Обрачунска јединица за пренос података је 1кБ.

Нова услуга *Mobile TV* је такође уведена у јуну и омогућава гледање ТВ програма преко мобилног телефона. Ова услуга омогућена је само за кориснике Мега Нет тарифе без додатне наплате. *GPRS* саобраћај остварен коришћењем ове услуге се не наплаћује.

Услуга *Blackberry* је у децембру 2012. омогућена и *prepaid* корисницима. *Prepaid* корисник који има *Blackberry* уређај има могућности да 30 дана неограничено приступа Интернету. Претплата се наплаћује након извршене активације, са *prepaid* рачуна. Уколико, по истеку претплате, корисник има довољно кредита на *prepaid* рачуну, услуга ће бити аутоматски обновљена на период од 30 дана.

У области мултимедијалних услуга, у октобру 2012. комерцијализована је услуга Кликспорт (*pay per view*). Услуга је намењена резиденцијалним корисницима фиксног и мобилног приступа Интернету, којима се омогућава да путем одговарајуће апликације или портала прате утакмице УЕФА Лиге шампиона и Лиге Европе.

За бизнис кориснике који се баве превозом путника у септембру 2012. године уведена је нова услуга *WiFi Bus*. Услуга пружа могућност да путници бесплатно користе бежични Интернет на својим лаптоп рачунарима, таблет уређајима и смарт телефонима преко мт:с мреже.

Нова услуга, из области електронских плаћања, која је уведена у јануару 2012. године, SMS плаћање рачуна за ЕДБ, подразумева плаћање рачуна ЕДБ-а путем система мобилних плаћања Телекома Србија. Захтев за плаћање се шаље SMS-ом, ЕДБ рачун наплаћује са ДинаКард картице, коју је корисник везао за свој мобилни број у банци. Услуга је намењена корисницима који на територији Београда плаћају рачуне за струју.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

У циљу унапређења и задржавања лидерске позиције на тржишту мобилне телефоније, а у контексту даљег раста корисничке базе у сегменту *postpaid*-а, у 2012. години комерцијализовани су нови тарифни модели МОЈ МИКС. Реч је о персонализованој понуди, која *postpaid* корисницима м:тел мобилне мреже пружа могућност креирања тарифног пакета по свом личном избору и потребама. Корисник бира количину минута и порука која му највише одговара, а уз то, као опцију, бира бонус за мобилни интернет.

У сегменту пословних корисника у 2012. години комерцијализовани су тарифни модели БЕЗ ЛИМИТА осмишљени да корисницима пруже несметану комуникацију, могућност неограничених разговора и слања SMS-ова у БиХ на *flat fair-use* принципу, те коришћења неограниченог мобилног интернета. Такође, у портфолио услуга укључени су и хибридни

КОМБИНУЈ Биз тарифни модели (комбинација *prepaid*-а и *postpaid*-а) којима се уз одговорајућу месечну претплату корисницима омогућава да унутар своје пословне групе имају и *prepaid* кориснике. Предност овог тарифног модела је увек исти износ месечног рачуна са претплатом одабраног пакета. Уколико корисник има потребу да у току месеца потроши више него што му је на располагању, рачун може допунити уобичајеном м:тел *FRIEND* допуном.

Током 2012. године имплементирано је ПЦРФ решење (*flat fair-use* мобилни интернет) за све кориснике мобилне телефоније, а у циљу повећања прихода, обима и фреквенције коришћења услуга мобилног интернета. Услуге мобилног интернета су првенствено базиране на 3G мобилној мрежи и намењене су корисницима који желе да буду повезани на интернет у сваком тренутку. Корисницима је омогућено да сурфују пуном брзином протока, а када искористе предвиђену количину мегабајта из свог пакета, омогућено је да наставе коришћење Интернета до краја месеца без накнаде, са смањеном брзином протока.

Сегмент *prepaid*-а карактерише континуална понуда различитих стартних пакета и тарифних опција прилагођених сваком сегменту корисника, на основу њиховог понашања.

У другој половини 2012. године, остварени су бољи продајни резултати захваљујући увођењу индиректног канала продаје и атрактивном понудом хардвера (*LCD TV*) свим новим *IPTV* корисницима.

У 2012. години комерцијализовани су *open START* пакети интегрисаних услуга са нижим ценама месечне претплате, са циљем стицања конкурентске предности на тржишту Републике Српске, намењени корисницима са мањом платежном моћи. Понуда ја конципирана, тако да сходно мањој цени месечне претплате корисницима буду омогућени и мањи бенефити по свим услугама - фиксна телефонија, *ADSL* и *IPTV*.

У 2012. години комерцијализована је *Open* понуда и за пословне кориснике, базирана на трио и дуо пакетима. У оквиру трио пакета корисницима је понуђена интегрисана услуга *IPTV* -а, *ADSL/flat* и услуге фиксне телефоније. У *Open* дуо пакету понуђене су услуге *ADSL* - а и *IPTV* -а. Корисницима је понуђена услуга *IPTV* -а самостално за различите пословне делатности.

mtel

mtel својим корисницима нуди услуге мобилне телефоније, као и услуге фиксне телефоније и Интернета путем *WIMAX* технологије.

У складу са интернет оријентисаношћу компаније, у фебруару 2012. године, уведени су специјални *flat* пакети за *postpaid* кориснике – *NET UP* пакети, који омогућавају корисницима да користе неограничени интернет и након што потроше мегабајте укључене у њихов пакет. *NET UP* пакети 1, 2, 3 и 4 омогућавају корисницима да, у сваком тренутку и на сваком месту, буду *on-line* путем свог мобилног телефона, уз месечну претплату од 5, 9, 16 или 26 ЕУРа. У све пакете је укључена одређена количина података по максималној брзини (*NET UP* 1 – 750 МБ, *NET UP* 2 – 1,5 ГБ, *NET UP* 3 – 3 ГБ и *NET UP* 4 – 5 ГБ).

У априлу 2012. године, уведен је и “*mtel star*” – *loyalty* пројекат за *postpaid* кориснике. Сви *postpaid* корисници, по аутоматизму, постали су чланови “*mtel star*”-а, који им, као награду за верност, поклања звезде (поене). Почетне звезде иницијално су добили сви корисници који користе неки од *mtel postpaid* пакета 12 или више месеци. Добијене звезде корисници могу да замене за телефоне из богате *mtel* понуде, уз могућност попушта чак до 99%.

mtel је у мају 2012. године свим својим *postpaid* корисницима омогућио једноставније тарифирање одлазних позива, *SMS*-ова и мобилног интернета у *roaming*-у, подељено по новим *roaming* зонама. *mtel* од сада нуди корисницима јединствену, непроменљиву цену саобраћаја према свим дестинацијама, без обзира на мрежу коју изабереу.

Крајем маја 2012. године проширен је сервис “Мој избор 105 - *105#” за *postpaid* кориснике. Поред основних ставки на менију (Рачун, Додај, Позови ме) кроз овај мени корисници могу да добијене месечне звезде замене за минуте, *SMS* поруке и мобилни интернет или да допуне кредит одабраном *prepaid* броју у износу од 5, 10 или 20 ЕУРа (додата ставка 4 – “*mtel star*”).

У јулу 2012. године обогаћена је *postpaid* понуда у делу Одабери пакета, додавањем пакета Одабери 36. Одабери пакети кориснику дају потпуну слободу да сам креира оригиналну комбинацију услуга - приликом потписивања уговора, он бира количину разговора, *SMS*-а и интернета, које ће користити у склопу претплате (12, 18 и, сада, 36 ЕУРа).

Након редизајна *wap* портала, који је корисницима понудио побољшану функционалност и јаснију навигацију, *mtel* је у новембру корисницима понудио најбољи избор апликација на Мондо *wap* портал-у, на адреси: *wap.mtel.me*, у новом *mtel App* центру. *mtel App* центар садржи најновије апликације и линкове ка апликацијама за Андроид телефоне, које *mtel* препоручује својим корисницима. Такође, компанија *mtel* је показала друштвену одговорност и организовањем конкурса за израду апликација.

Крајем децембра 2012. године, *postpaid* понуда је обогаћена *BlackBerry* паметним телефонима, уз додатне услуге: *my BlackBerry®* и *BlackBerry® Business*. Оно што је за корисника најважније је чињеница да овај телефон обезбеђује пуну заштиту података, у сваком тренутку њиховог преноса. Тарифни додаци *My BlackBerry* и *BlackBerry Business* доносе *flat* интернет са одређеном количином гигабајта по брзини протока до 21.6 Мбпс и по цени већ од 8 ЕУР месечно.

Како би корисницима бизнет услуга побољшао понуду, *mtel* је у мају 2012. увео нову групу *postpaid* тарифних пакета “*M:tel office*”, које карактеришу разни бенефити у оквиру претплате и повољне цене разговора, *SMS*-а и интернета. Нова група тарифних пакета има претплату од 5 до 40 ЕУР.

ТЕЛУС

Поред предузећа “Телеком Србија” а.д. као матичног предузећа и ЈП ПТТ Саобраћаја “Србија” као највећег купца на тржишту, Телус а.д. је нарочито у периоду од 2010. године, почео значајније да се развија на тржишту услуга одржавања хигијене.

Услуге обезбеђења се претежно пружају матичном предузећу и ЈП ПТТ Саобраћај "Србија".

Главни купци су велика правна лица (субјекти привредних и друштвених делатности и државне институције) која се у највећој мери оријентишу на уговарање пружања услуга физичко-техничког обезбеђења (ФТО) и одржавања хигијене путем јавног оглашавања.

Из анализе расположиве тендерске документације може се закључити да је испољен тренд пораста броја купаца из различитих области, а највише из групације великих јавних предузећа (област саобраћаја и везе, енергетике и комуналне делатности), из банкарства и осигурања, као и из државних органа – министарства.

Потенцијални корисници услуга ФТО и одржавања хигијене су субјекти који немају формиране сопствене службе, односно зависна привредна друштва за пружање ових услуга.

FiberNet

Национални дигитални вод омогућава дигиталну конективност и повезивање две корисникове тачке на територији Црне Горе и ово је услуга коју FiberNet пружа на територији Црне Горе. Предметна услуга не зависи од протокола и обезбеђује транспарентан пренос сигнала траженог капацитета између крајњих тачака корисника. Користи се за пружање телефонских услуга или других услуга преноса података између локација корисника којима је неопходан висок квалитет услуге. FiberNet нуди националне дигиталне водове капацитета: 2Мбпс, FEtx (4Мбпс, 6Мбпс....100Мбпс) и STM -1, у зависности од локација крајњих тачака корисника.

Међународно приватно изнајмљено коло (*International Private Leased Circuit*) је услуга намењена корисницима у Црној Гори, којима је потребна високо квалитетна веза за пренос података између две локације, од којих је једна у иностранству. Квалитет везе се огледа у најмањем могућем кашњењу и занемарљивој варијацији кашњења *jitter*, а постиже се тако што се поворка бита коју једна страна шаље транспарентно преноси до друге стране без процесирања. Предност ове услуге се огледа у томе што је кориснички саобраћај по самој природи преношења изолован од осталог саобраћаја у мрежи, чиме се кориснику омогућава максимална могућа приватност у размени саобраћаја.

FiberNet нуди међународне дигиталне водове капацитета: 2Мбпс, FEtx (4Мбпс, 6Мбпс....100Мбпс) и STM-1, у зависности од локација крајњих тачака корисника. Услугу Међународни дигитални вод од FiberNet -а може наручити корисник у Црној Гори или инооператор, принцип уговарања је *OSS-One Stop Shopping*.

Услуга изнајмљивања оптичких влакана *dark fiber* омогућава корисницима повезивање локација у Црној Гори или повезивање локације у Црној Гори са локацијом у иностранству (FiberNet обезбеђује предметна влакна у иностранству у сарадњи са инооператором). Ова услуга је погодна како за операторе и провајдере, тако и за бизнис кориснике, у циљу формирања сопствених мрежа, или у циљу омогућавања *back-up* решења за велике корпоративне кориснике.

Услуга закуп транспортних капацитета представља услугу закупа капацитета већих

протока реализованих преко SDH/DWDM мреже FiberNet и његових партнера у иностранству. Транспортни капацитети који се закупују могу бити национални и међународни. У случају да FiberNet пружа међународне капацитете, FiberNet обезбеђује предметне капацитете у сарадњи са својим иностраним партнерима. Предметна услуга је намењена операторима (велепродајним) корисницима за повезивање крајњих тачака своје мреже или своје мреже са мрежом другог оператора.

Ово је услуга, независна од протокола, у потпуности управљана од тачке до тачке (између ПоП тачака FiberNet на територији Црне Горе, или од границе до границе, или од ПоП тачке FiberNet-а до границе). Она омогућава транспарентни пренос сигнала траженог капацитета између крајњих тачака оператора корисника. Квалитет мреже и услуга које нуди FiberNet омогућава операторима изградњу сопствене комуникационе мреже, повезивање ПоП тачака у Црној Гори и иностранству и стварање услова за пружање широког спектра комуникационих услуга својим крајњим корисницима.

HD-WIN

Аренаспорт тренутно послује преко следећих својих канала:

- Аренаспорт 1 за територије Србије и Црне Горе
- Аренаспорт 1 за територију Босне и Херцеговине
- Аренаспорт 2, 3 и 4 за територије Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине
- Аренаспорт 1, 2, 3 и 4 за територију Хрватске
- *Arenasport WEB* канал ексклузивно за потребе www.svenaklik.com сервиса

Прва 3 канала Аренаспорт су почела са емитовањем 15.08.2009. године, а Аренаспорт 4 је пуштен у рад 15.02.2010. године. Ови канали су дистрибуирани на територијама Србије, Црне Горе и БиХ.

У Хрватској је програм Аренаспорт кренуо са емитовањем у септембру 2010. године почетно са 2 канала и по потреби још два, а од ове сезоне стандардно 4 канала, уз подршку фирме *Croatel* која је задужена за техничку припрему и емитовање сигнала.

Од септембра 2012. године је за територију БиХ пуштен и засебан канал Аренаспорт 1 који је локализован за ово подручје. Сви канали су доступни у *SD* и *HD* формату (1920x1080и).

Цео производни процес, од пријема сигнала, преко његове обраде, односно пост-продукције, па до испоруке крајњим корисницима пројектован је и изведен у високој резолуцији (*HD*).

Основни елементи *play out*-а су базирани на *automation* системима реномираних произвођача *broadcasting* опреме као што су Snell, Harmonic, Omneon, Miranda, Rorke и сл., а цео систем повезан преко Cisco сервера и *switch*-ева.

Од првог кола Лиге Шампиона сезоне 2012/13 (18.09.2012.) оперативан је и виртуелни студио Фор-А који је уједно и један од најсавременијих студија у земљи.

Канал Аренаспорт 1 се дистрибуира код свих оператера у оквиру основне понуде, а остали канали су део *pay paketa* било да је самостални пакет Аренаспорт, било као део неког другог *pay paketa*. Промотивно, неким оператерима је одобрено да канали иду ка корисницима у оквиру основног пакета.

Дистрибуција канала до оператера је или путем *Polaris (BulSat) DTH* платформе (пријем са *Polaris* рисиверима или Тандберзима и то само у *SD* формату) или путем оптике. Битно лошији пренос сигнала је путем *Polaris-a*, али пошто тренутно већина кабловских оператера има аналогне системе дистрибуције, за сада је и овај квалитет на задовољавајућем нивоу. Канале Аренаспорт до Софије одакле се подиже сигнал на сателит оптиком преносе Телеком Србија и СатТракт (редунданса).

- У Србији преко оптике су повезани Телеком Србија, Радијус Вектор, Сат У Хрватској-Тракт, Орион Телеком, Тарго Телеком и од скоро и ПТТ (преко *Sattrakta*). Остали су путем *Polaris* платформе.
- У БиХ је доста развијенија оптичка мрежа и добар број оператера прима сигнал тим путем. Сигнал из наших просторија води Сат-Тракт до Заграда где га преузима Логософт и води до крајњих корисника. Због велике разуджености *head-end*-ова код дистрибутера и *Polaris* дистрибуција је доста заступљена (око 100 рисивера).
- У ЦГ углавном је путем Поларис-а, осим Црногорског Телекома који прима сигнал са *headend*-а Телекома Србија.
- У Хрватској је директно оптиком дистрибуција ка Хрватском Телекому.
- Ка Македонском Телекому сигнал иде оптичком везом преко линка Телекома Србије.

Од почетка емитовања програм Аренаспорт ТВ је базиран на ексклузивном *premium content*-у из света спорта. Сам *content* се углавном обезбеђује на бази трогодишњих уговора на бази преговора и директних погађања са носиоцима права. Изузетак је УЕФА која има строга правила и процедуре услед којих су телцо оператери са ових простора и успели да победе на *bid*-у за сезоне 2012-2015.

Са радом студија, програм је обогачен и са студијским емисијама које прате Лигу Шампиона и Лигу Европе, као и дешавања око Јелен Супер Лиге, а у плану је и покретање емисија са прегледима и најавама за АБА кошаркашку лигу. С обзиром на велику функционалност виртуелног сета, у току сезоне такође је у плану и покретање још неколико емисија и вести.

Преглед најзначајнијег *content*-а по спортовима:

- Фудбал - емитујемо *UEFA Champions League, UEFA Europa League, Italian Serie A, English Capital One Cup*, Јелен Супер Лига, Српски фудбалски куп, *French Football Ligue 1 и 2, Spanish Copa Del Rey Cup, German DFB Cup, French Cup, French League Cup, French Trophée des Champions, Brazilian Championships*, Хрватску Ногометну лигу, Босанску Премиер лигу, Квалификације за Светско Првенство 2014, Пријатељске утакмице репрезентација, *Brazil World Tour*, Јужноамеричке квалификације за Светски Куп, *Copa Sudamericana, MLS, Arsenal TV, Borussia Dortmund TV*;
- Кошарка – емитујемо Јадранску регионалну АБА Лигу, Кошаркашку лигу Србије, Српску Супер лигу, Квалификације за сениоре и сениорке, *Spanish ENDESA League, NCAA Basketball*;

- Рукомет – *EHF* (укључујући Лигу Шампиона) за мушкарце и жене и *German Bundes League*;
- Одбојка – емитујемо *CEV* (укључујући Лигу Шампиона за мушкарце и жене);
- Тенис – емитујемо *ATP 250, Croatia Open, Bet-At-Home Cup Kitzbuhel, PBZ Zagreb Indoors, VTR Open, Copa Claro, Delray Beach*
- Атлетика - *Diamond League*;
- Хокеј - *Светска првенства (укључујући Top Division)* и *NHL*;
- Мото спорт – емитујемо *GT1 Championship, NASCAR, DTM, Formula 3, Ferrari Challenge, Volkswagen Scirocco*;
- Борилачки спортови - *Kick box (WKA/WAKO/ISKA)* и *Box (WBA/WBO/WBC/ IBO/IBF)*;
- Покер – емитујемо *WSOP* и *The Big Game*;
- Амерички спортови – *NFL* и *NCAA College Football*.

Аренаспорт је ангажована на продукцијама разних спортских дешавања на територијама на којима је присутна (ЈСЛ, АБА, БПЛ, *EHF*, *CEV*, КЛС, ЛШ и ЛЕ) и доказала квалитет преноса испуњавајући високе стандарде које нека такмичења постављају као што су *EHF* и *CEV*.

Од ове сезоне имамо знатно увећан број екстерних продукција (преноса утакмица) које се реализују углавном уз помоћ хонораних сарадника (камермани, ЕБС оператери и сл.) и уз вођство и надзор запослених на Арени.

На територијама Црне Горе, БиХ и Хрватске је овај сегмент углавном *outsource*-ован, али и овде надзор и вођство врше наши запослени.

ИНВЕСТИЦИЈЕ

Укупна инвестициона улагања у 2012. години, на нивоу Матичног друштва и зависних друштава износе 15,3 милијарде динара. Упоредни преглед инвестиционих улагања остварених у појединачним друштвима у 2012. и 2011. години, приказан је у следећој табели:

Табела у прилогу приказује укупне инвестиције, преглед по друштвима

у милионима РСД	2012. година	2011. година
Телеком Србија	12.339	10.805
Телеком Српске	2.487	2.992
mtel	392	265
Телус	2	1
FiberNet	8	41
HD-Win	57	9
Укупно	15.285	14.113

Посматрано по Друштвима, највеће инвестиције у 2012. години остварене су у Матичном друштву (12,3 милијарди динара), а најниже у зависном друштву Телус (2 милиона динара).

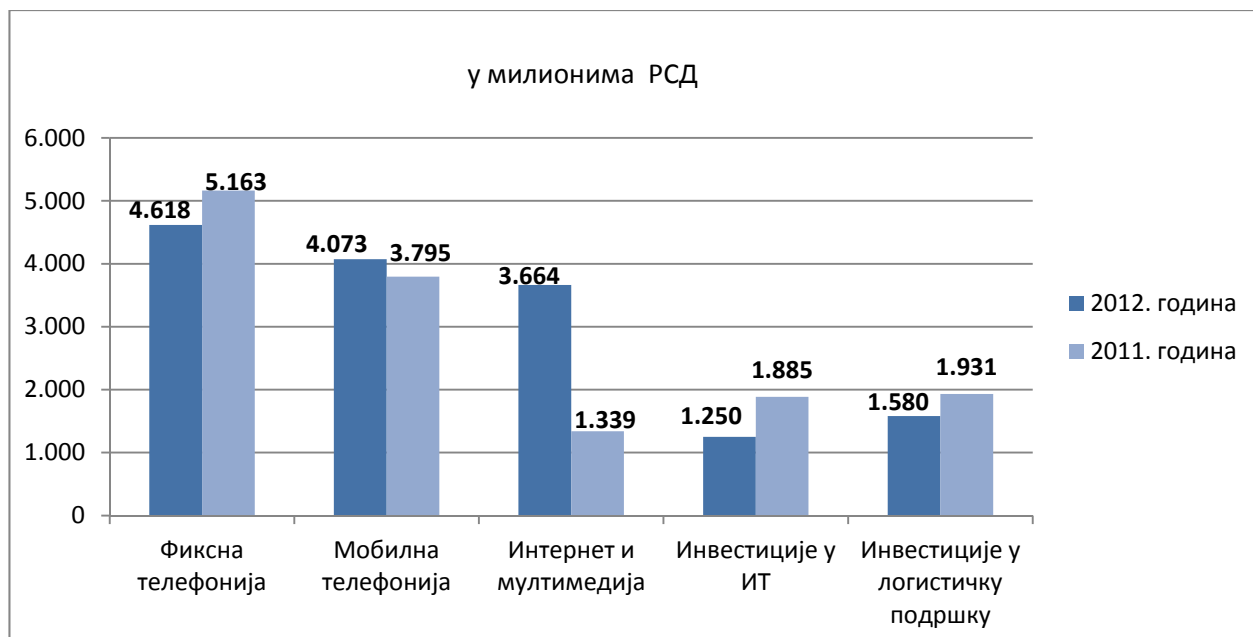
Везано за улагања по појединим областима у 2012. години, улагања у фиксну телефонију износе 4,6 милијарди динара и учествују са 30% у укупним инвестицијама Матичног и зависних друштава, највећим делом због улагања Матичног друштва.

Инвестиције Матичног и зависних друштава у мобилну телефонију чине 27% укупних инвестиција и износе 4,1 милијарду динара, при чему су у Матичном друштву остварена највећа улагања у овој области. У Матичном друштву и зависном друштву Телеком Српске инвестирано је у модернизацију мобилне мреже.

Укупна улагања у Интернет и мултимедију износе 3,7 милијарди динара и у највећој мери су инвестирана од стране Матичног друштва (86%) и зависног друштва Телеком Српске (13%).

Преостали део инвестиција односи се на улагања у рачунски центар и логистичку подршку.

Претходно описана структура инвестиционих улагања је приказана и у следећој табели

Од укупно остварених инвестиција Матичног друштва и зависних друштава у 2012. години, 81% је било издвојено за технички напредак Друштава, а 19% за инфраструктуру.

Преглед укупних инвестиција по типу инвестиције дат је у приложеној табели:

У милионима РСД	2012. година	Стопа раста	2011. година
Техничке инвестиције	12.307	20,3%	10.228
Инфраструктуралне инвестиције	2.978	-23,3%	3.885
Укупно	15.285	8,3%	14.113

У структури инвестиција, 78,9% престављају техничке инвестиције, у износу од 12,3 милијарди динара, превасходно у фиксну и мобилну телефонију, затим и интернет и мултимедију, док инфраструктуралне инвестиције чине 19%, у износу од 2,9 милијарди динара, а односе се на инвестиције у ИТ и логистичку подршку. Техничке инвестиције у 2012. години су веће за 17,7% него у 2011. години, а инфраструктуралне инвестиције бележе пад.

Реализоване инвестиције у интернет и мултимедијалне услуге у 2012. години укључују инвестиције у лиценце за емитовање утакмица *UEFA* лиге у износу од 1,6 милијарди динара.

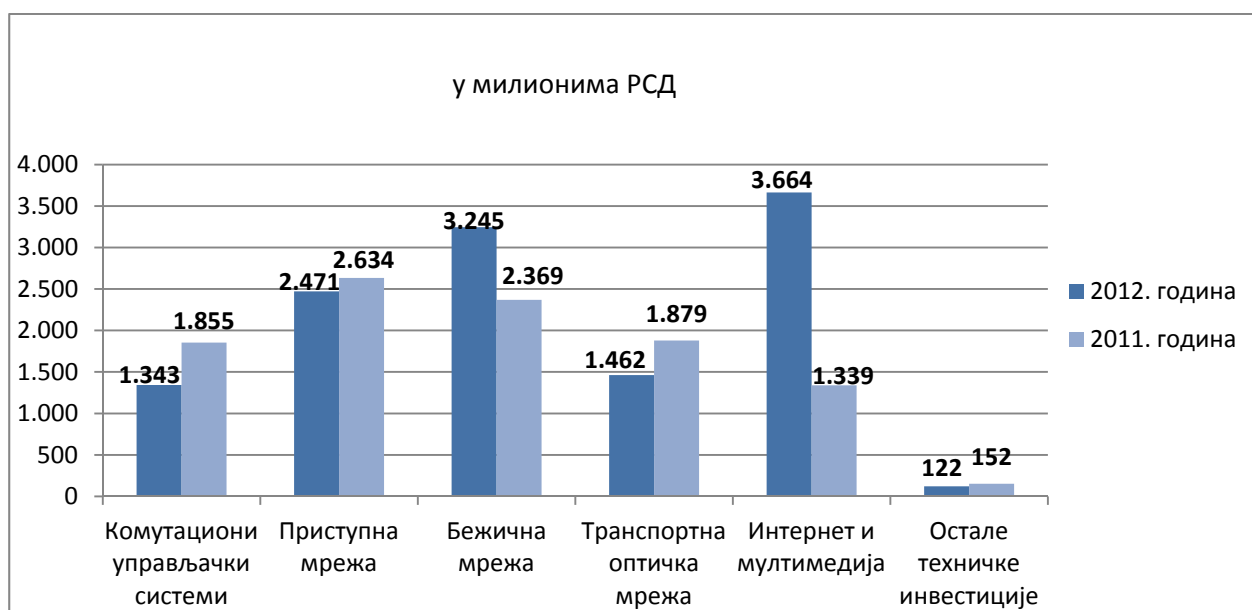
Табела у прилогу приказује укупне инвестиције на нивоу Матичног друштва и зависних друштава

У милионима РСД	2012.	2011.
Техничке инвестиције	12.065	10.252
Фиксна телефонија	4.484	5.184
Мобилна телефонија	4.020	3.721

Интернет и мултимедија	3.561	1.347
Инфраструктуралне инвестиције	2.909	3.846
ИТ	1.366	1.898
Логистичка подршка	1.543	1.948
Промена вредности залиха	311	15
УКУПНО	15.285	14.113

У оквиру техничких инвестиција на нивоу Матичног друштва и зависних друштава, највише је инвестирано у интернет и мултимедију, бежичну мрежу и приступну мрежу, затим следе инвестиције у транспортну оптичку мрежу и комутациони управљачки систем.

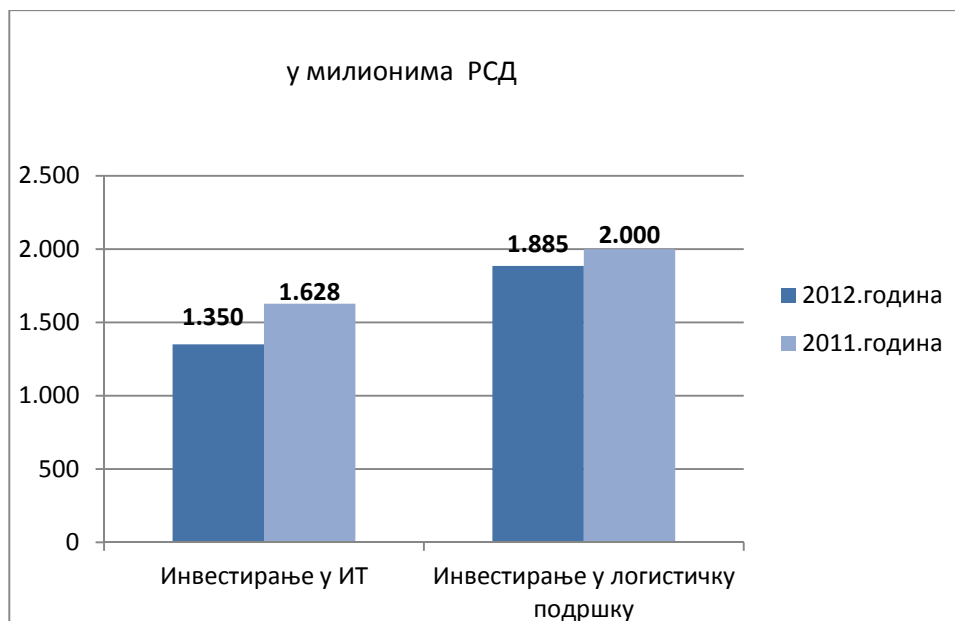
Графикон у прилогу приказује техничке инвестиције

На нивоу Матичног друштва и зависних друштава, у 2012. години, реализоване су укупне инфраструктуралне инвестиције у вредности од 3 милијарде динара.

Инфраструктуралне инвестиције су приказане на графикону у прилогу

Од укупних инфраструктуралних инвестиција на нивоу Матичног друштва и зависних друштава, 45% се односи на инвестиције у информационе технологије, а 55% на инвестиције у логистичку подршку.

У оквиру инвестиција у информационе технологије, које износе 1,4 милијарде динара, 70% се односи на улагања Матичног друштва, 17% представљају улагања зависног друштва Телеком Српске, док 13% представљају улагања зависног друштва mtel.

Посматрајући улагања у логистичку подршку, Матично друштво је највише инвестирало у некретнине и земљишта и изградњу РБС стубова, зависно друштво Телеком Српске је највише инвестирало у возни парк, некретнине и земљишта и изградњу РБС стубова, док су зависна друштва HD WIN и Телус улагала у опрему за рад.

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Тржиште телекомуникација у Србији представља слободно и отворено тржиште на коме послује већи број компанија, како страних тако и домаћих, који у оквиру регулативе РАТЕЛ-а покушавају да унапреде понуду и квалитет услуга како би обезбедили своју позицију на тржишту. Тренд показује да је само путем адекватних капиталних инвестиција могуће напредовати на таквом тржишту и у одређеној мери антиципирати кретање динамичног сектора какав је сектор телекомуникација.

Укупна инвестициона улагања у 2012. години износе 12,3 млрд динара. Инвестиције су биле усмерене према побољшању техничких могућности мреже, увођењу нових капацитета који омогућавају пружање телекомуникационе услуге у географским подручјима, где раније није било могуће.

За инвестирање у технички развој мреже Друштво је издвојило 82% средстава, док је за инвестирање у ИТ и логистичку подршку издвојено 18% укупних средстава. Интензивним

инвестирањем у технички развој Друштво жели да креира флексибилну и поуздану мрежу која ће осигурати темеље за исправан рад услужних платформи, као и да постигне висок ниво сатисфакције корисника.

Инвестиције

Преглед инвестиција Телеком Србија дат је у табели у прилогу

У милионима РСД	2012. година	Стопа раста	2011. година
Техничке инвестиције	10.134	30,9%	7.744
Инфраструктуралне инвестиције	2.204	-28,2%	3.072
Укупно	12.339	14,1%	10.816

У 2012. години развој техничких инвестиција био је усмерен на следеће активности:

У фиксној телефонији инвестиције су првенствено намењене за проширење и модернизацију капацитета приступне мреже која ће постати база за пружање нових широкопојасних сервиса, као и повећање степена дигитализације и раздвајање двојника приступне мреже. Степен дигитализације укљученог претплатничког капацитета у 2012. години износи 99,1% (2011. година: 98,5%).

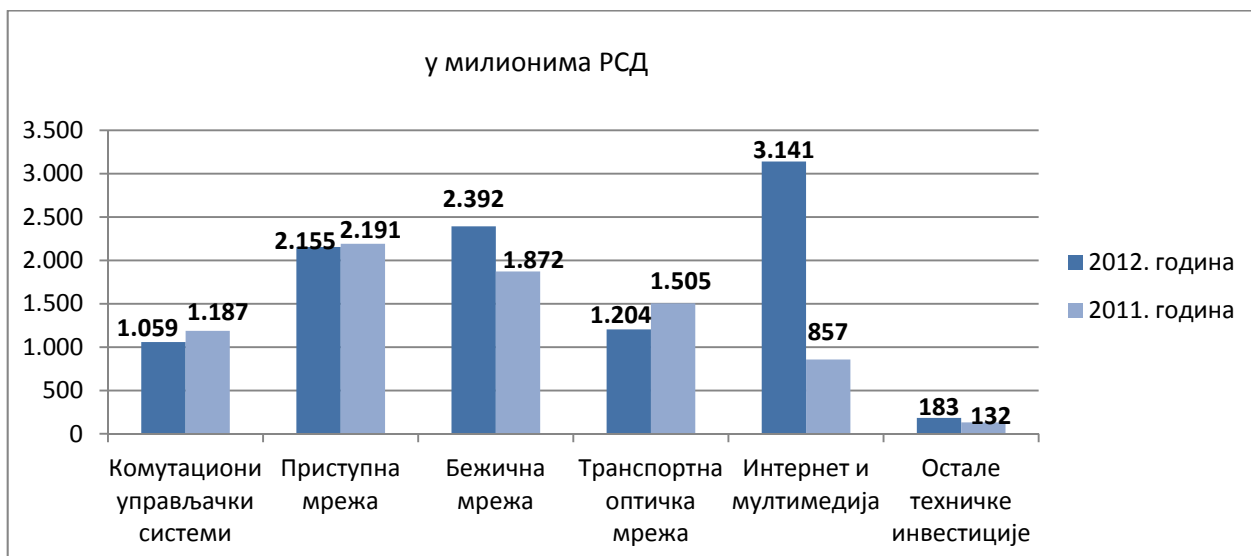
У мобилној телефонији инвестиције су усмерене ка развоју капацитета и квалитета мреже како би се одржао висок квалитет услуга. У посматраном периоду инсталирано је 1.773 базних станица, од тога 1.396 за модернизацију и 377 за проширење у циљу модернизације и проширења мреже. Модернизацијом радио базних станица у радио базне станице *HSPA+*, која је извршена у 2012. години, све базне станице имају могућност *IP/Ethernet* повезивања, смањено је кашњење у систему, у корисничкој и у сигнализационој равни. На овај начин повећан је капацитет пружања широкопојасних сервиса, као и покривеност територије и становништва у Србији. Тренутна покривеност територије *GSM* сигналом је 81,5%, а становништва 87,5%, док је покривеност територије *UMTS* сигналом 66,4%, а становништва 77,0%.

У области Интернета инвестиције су усмерене према развоју *IP/MPLS* мреже, као и повећавању капацитета мреже широкопојасног Интернета. У 2012. години повећан је укупан број *ADSL* портова за 14%, што утиче на повећање слободног капацитета од 32%.

У области мултимедијалних услуга инвестиције су усмерене према проширењу *Headend* и *Middleware* платформе и унапређењу услуге примарне дистрибуције.

У погледу инвестиција у техничке капацитете телекомуникационе мреже, највећи део улагања у 2012. години Друштво је усмерило у Интернет и мултимедију (31%), бежичну мрежу (24%), приступну мрежу (21%), затим транспортну оптичку мрежу (12%) и комутационе управљачке системе (10%).

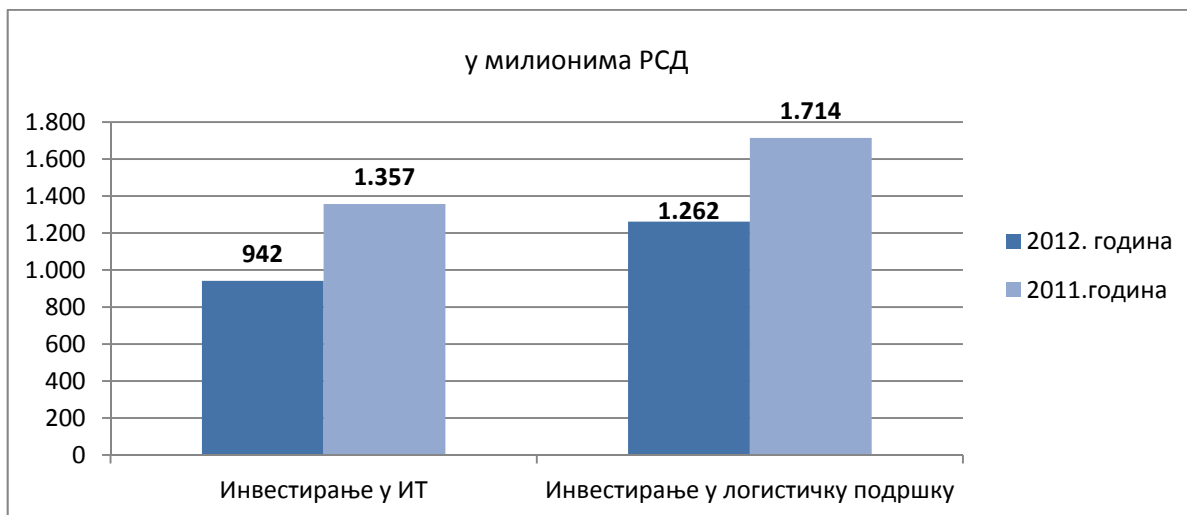
Графикон у прилогу приказује техничке инвестиције

У 2012. години дошло је до реализације инфраструктуралних инвестиција у износу од 2,2 милијарде динара. Улагања у инфраструктуру се својим највећим делом односе на инвестиције у логистичку подршку (57%), као и инвестиције у ИТ (43%).

Наведена структура инвестиционих улагања у инфраструктуру у 2012. и 2011. години приказана је и у наредној табели:

Графикон у прилогу приказује инвестиције у инфраструктуру

Најзначајнији пројекти у овом периоду су: Проширење *storage* система, испорука опреме за Комерцијални *e-mail* систем, испорука опреме за Билинг систем, испорука опреме за *Network inventory system* и испорука лиценци за проширење *SLM*-а.

Што се тиче инвестиција у логистичку подршку, извршене су адаптације хоризонталног и вертикалног унутрашњег развода канализације и реконструкција дела инсталација

централног грејања у *ТКС* Београд, адаптација простора за Дата центар, адаптација НН развода у *ТКС*, затим адаптације и инсталације радио базних станица, извршена је куповина контејнера за *MSAN*, набавка више покретних и стационираних *DEA* за више објеката. Такође, у овом периоду дошло је до адаптације и опремања већег броја објеката како због промене намена, тако због нових потреба пословања Друштва.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

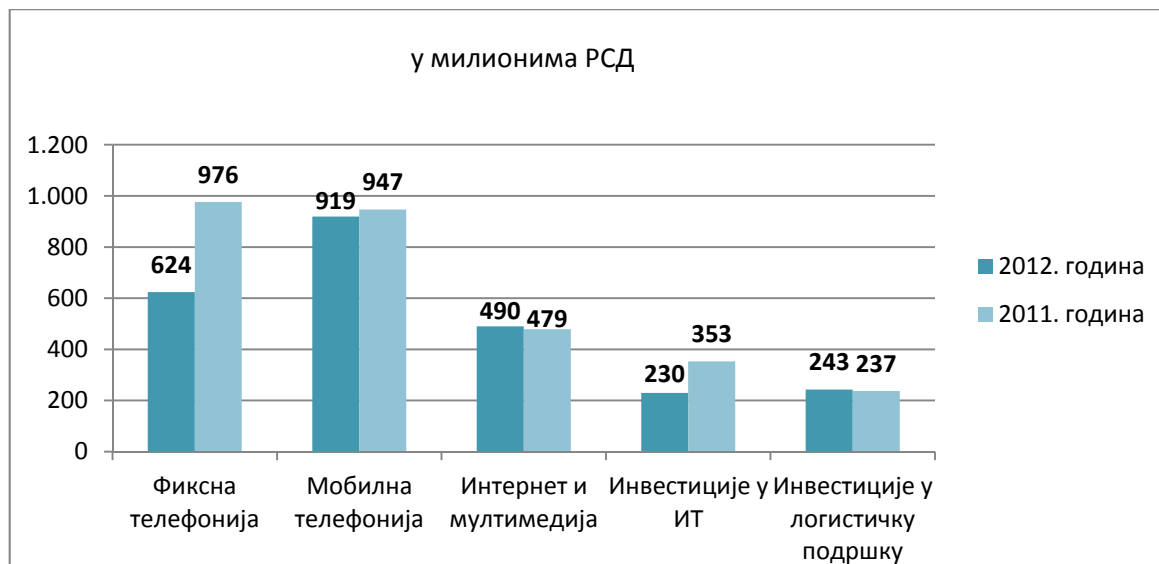
Укупне инвестиције зависног предузећа Телеком Српске у 2012. години износе 2,5 милијарде динара (43,1 милион КМ).

Табела у прилогу даје приказ структуре инвестиција

У милионима РСД	2012.	Стопа раста	2011.
Техничке инвестиције	1.984	-14,9%	2.332
Инфраструктуралне инвестиције	522	-20,8%	660
Укупно	2.506	-16,3%	2.992

Као што се из информација представљених у табели може уочити, техничке инвестиције износе 2 милијарде динара (34,2 милиона КМ) и учествују са 79% у укупним инвестицијама, а инфраструктуралне инвестиције износе 522 милиона динара (9 милиона КМ) са учешћем од 21%.

Укупне инвестиције по сегментима пословања

Фиксна телефонија

Инвестициона улагања у фиксну телефонију у 2012. години износила су 624 милиона динара (10,7 милиона КМ). У структури инвестиционих улагања највећа су улагања у

приступну мрежу са 36%, кабловску транспортну мрежу са 35% те приступну опрему са 10%.

У укупно оствареним инвестиционим улагањима у 2012. години, инвестициона улагања у фиксну телефонију учествују са 25%. Током 2012. године је испланирана, испројектована и изграђена кабловска приступна мрежа базирана на технологији *FTTH (Fibre To The Home)* на два нова објекта у центру Бањалуке, чиме је успешно реализован нови начин планирања и изградње приступних мрежа у градовима, тамо где постоји погодно тржиште које је основни предуслов за продају напреднијих услуга новим корисницима.

Планираном изградњом нових и реконструкцијом дела постојећих кабловских приступних мрежа, у складу са пословном политиком Друштва и економски исплативим анализама, као и завршетком инсталације приступне опреме, на великом броју локација удовољено је захтевима за пружање широкопојасних сервиса, те на тај начин је омогућено квалитетније пружање услуга корисницима.

Мобилна телефонија

Инвестициона улагања у мобилну телефонију у 2012. години износила су 919 милиона динара (15,8 милиона КМ). У структури инвестиционих улагања највеће је учешће улагања у бежичну приступну мрежу од 72%, и улагања у сервисе и сервисне системе у мобилној мрежи од 19%. Инвестициона улагања у мобилну телефонију чине 36,7% укупно остварених инвестиционих улагања у 2012. години.

Као најзначајнији пројекат у оквиру инвестиција у мобилну телефонију издваја се реализација пројекта Модернизације бежичне приступне мреже *SWAP I* фаза – замена постојећих мрежних елемената (контролери, 2G и 3G базне станице) у регијама Бијељина и Добој.

Уведен је у комерцијални рад *PCRF*, мрежни елемент у пакетском делу мобилне мреже, који је омогућио да се понуди *flat rate* интернет за мобилне кориснике чиме М:тел прати светске трендове у тој области.

Замењен је систем за управљање корисницима у *roaming-y (Steering of Roaming)*, решењем које је дизајнирано и креирано унутар мреже Матичног друштва и зависног друштва mtel Црна Гора.

Интернет и мултимедија

У 2012. години, инвестициона улагања у Интернет и мултимедију износила су 490 милиона динара (8,4 милиона КМ). У структури инвестиционих улагања, највећа су улагања у приступну опрему – резиденцијални корисници 58%, улагања у *NOC* системе 23%.

Инвестициона улагања у интернет и мултимедију чине 19,3% укупно остварених инвестиционих улагања током 2012. године.

Увођењем синхронизације у *IP/MPLS* мрежу омогућено је да се преко *IP/MPLC* -а пруже услуге синхроних мрежа истовремено са *IP* услугама.

У 2012. години реализовано је увођење *Performance management*-а у М:тел мрежу. Овим је омогућено надгледање перформанси *IP/MPLS* мреже, као и уређаја које користи *ISP* Телекома Српске. Увођењем овог система у употребу омогућено је ефикасније планирање ове две мреже, лако се уочавају „уска грла“, ефикасније се решавају проблеми у мрежи.

У складу са порастом популарности *IPTV* сервиса и порастом броја корисника, проширен је капацитет *IPTV Middleware* система.

Информационе технологије

Инвестициона улагања у овој области у 2012. години износила су 230 милиона динара (4 милиона КМ). У структури инвестиционих улагања, највећа су улагања у кориснички софтвер и лиценце од 38%, инвестиције у сервере и *storage* од 27%.

Инвестициона улагања у информационе технологије у укупно оствареним инвестиционим улагањима 2012. године партиципирају са 9,2%.

Један од значајнијих пројеката у 2012. години је имплементација *Provisioning* интерфејса за платформе мобилне телефоније.

У домену пословне аналитике су урађене бројне анализе (сегментације корисника, *churn*) и у оквиру пројекта *SAS* имплементациони модул *Campaign Management*.

Настављена је изградња система за управљање документима и имплементирани су нове функционалности електронског деловодника.

У домену системске ИТ инфраструктуре, урађен је низ пројеката и унапређења, као што су проширење система за централизовану бекап и проширење корпоративне мреже.

Логистичка подршка

Инвестициона улагања у логистичку подршку у 2012. години износила су 243 милиона динара. У структури инвестиционих улагања, највећа су улагања у возни парк од 53%, док улагања у нематеријалне инвестиције учествују са 8%.

Инвестициона улагања у логистичку подршку у укупно оствареним инвестиционим улагањима 2012. године учествују са 9,7%.

mtel

Укупне инвестиције зависног предузећа *mtel* у 2012. години износе 392 милиона динара (3,5 милиона ЕУРа). Инвестиције су усмерене ка развоју нових функционалности у мрежи, како би се обезбедио висок квалитет услуга. Табела у прилогу приказује ниво укупних инвестиција.

У милионима РСД	2012. година	Стопа раста	2011. година
	392	48,10%	265

Инвестиције у мрежу мобилне телефоније, највећим делом се односе на изградњу радио приступне мреже, имплементацију SACC система и унапређења пакетског језгра мобилне мреже.

У 2012. години је активирано 13 нових базних станица и 2 рипитера, са циљем повећања капацитета и покривености. Тренутна покривеност насељене територије GSM сигналом је преко 90%. Постављено је и 6 пикорипитера за бизнис кориснике.

Извршено је проширење лиценци за билинг систем на ниво од 525.000 претплатника, што представља реалан број корисника mtel-a. Током октобра је урађено и проширење броја лиценци на ЕМА платформи на коначних 525.000 корисника, тако да је тај број изједначен са бројем лиценци на HLR-у. Набављена је и EMM Online платформа, која је неопходна за интеграцију билинг система и Ericsson SACC (Service Aware Charing & Control) нода. SACC систем ће омогућити већу функционалност и флексибилност у наплати пакетског саобраћаја и његова имплементација је тренутно у току.

Инвестиције у рачунарску опрему се односе на набавку HP Blade сервера за виртуелизацију корпоративних ИТ сервиса (Domen, Exchange, Navision, ...), сервера који ће се користити за нове Wireless Media Internet service, централну евиденцију уговора и за нову верзију електронских допуна, код којих се користе мобилни телефони уместо ПОС терминала.

Инвестиције у грађевинске радове односе се на адаптацију локација за базне станице, у складу са планом изградње мреже, у циљу повећања покривености територије сигналом. Завршена је адаптација простора за смештај РБС-ова на 22 локације (19 локација за смештај РБС-ова, 2 локације за смештај рипитера и једна локација за смештај РР опреме). У циљу смањења трошкова за напајање електричном енергијом и климатизацију, извршена је адаптација пет контејнера на удаљеним локацијама. Изграђени су електроенергетски приводи за три локације, са којих је уклоњено агрегатско напајање.

ТЕЛУС

У 2012. години, друштво Телус а.д. није имало значајнијих инвестиција.

Набављена су као основна средства машине и опрема за пружање услуга.

FiberNet

У 2012. години, укупна вредност инвестиционих улагања износи 7,5 милиона динара (66.003 ЕУРа). Скоро целокупан износ инвестиција се односи на техничке инвестиције (99%).

Инвестиције зависног друштва Фибернет у 2012. години односе се на набавку материјала за изградњу оптичког привода, изведених радова на изградњи оптичког привода, набавку RTU јединице (опрема за даљински надзор оптичког кабла), набавку опреме за проширење SDH DWDM мреже, као и на набавку канцеларијске опреме.

HD-WIN

У 2012. години, укупна вредност инвестиционих улагања зависног предузећа HD-WIN износи 57 милиона динара.

Највећи део инвестиционих улагања односи се на проширење система за емитовање (*play out*) у износу од 19 милиона динара, виртуелни сет/студио у износу од 14,2 милиона динара и опрему за студио у износу од 19,6 милиона динара.

КОРИСНИЦИ

На нивоу Матичног друштва и зависних друштава, у 2012. години остварено је повећање корисника Интернет и мултимедијалних услуга, и смањење укупног броја корисника у фиксној и мобилној телефонији.

Корисници фиксне телефоније

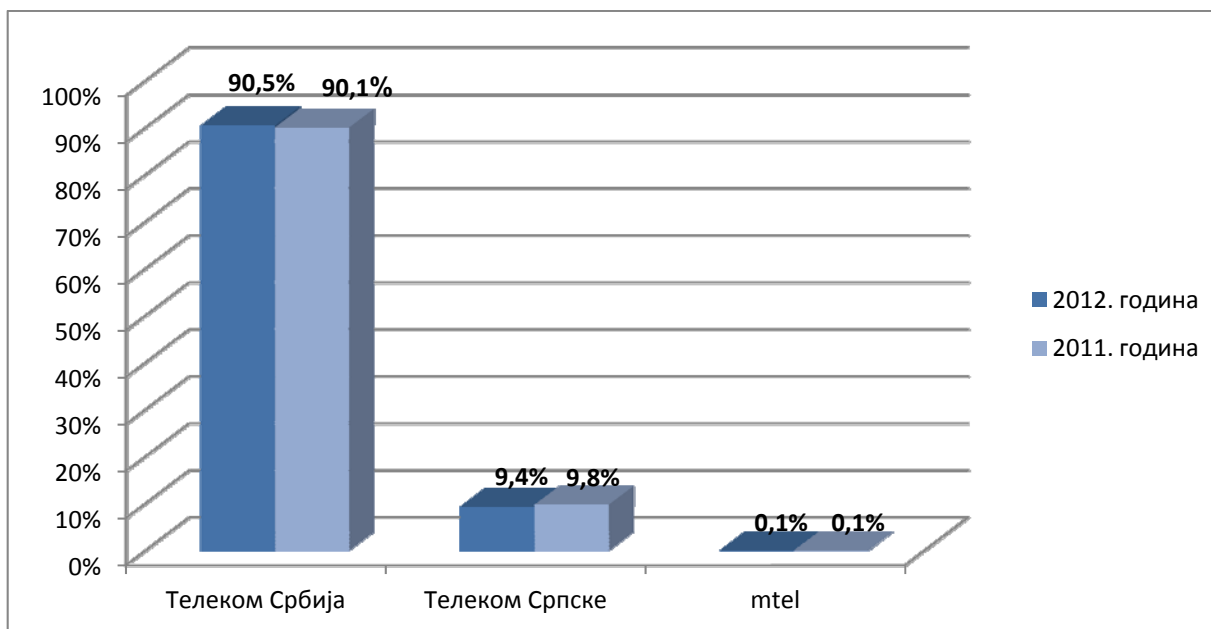
Услуге фиксне телефоније Матичног друштва и зависних друштава користи 3,2 милиона корисника.

Учешће појединачних друштава у укупном броју корисника фиксне телефоније Матичног друштва и зависних друштава приказано је у наредној табели.

Укупан број корисника фиксне телефоније дат је у табели у прилогу

У хиљадама РСД	2012. година	Стопа раста	2011. година
Телеком Србија	2.921	-1,3%	2.960
Телеком Српске	305	-4,7%	320
mtel	2	-6,7%	3
Укупно	3.228	-1,7%	3.283

Процентуално учешће појединачних друштава у укупном броју корисника фиксне телефоније Матичног друштва и зависних друштава приказано је на следећем графикану

У 2012. години Матично друштво и зависна друштва имају 3 милиона *POTS* корисника. Остатак се односи на *IP Centrex* кориснике (8 хиљада), *CLL* кориснике (32 хиљаде), *ISDN BRI* кориснике (82 хиљаде), *ISDN PRI* кориснике (3 хиљаде) и *WIMAX* кориснике (2 хиљаде).

WIMAX корисници односе се на кориснике mtel Црна Гора и укључују кориснике фиксне телефоније, и кориснике пакета услуга фиксне телефоније и интернет-а путем WIMAX технологије.

Укупан број корисника фиксне телефоније приказан је у табели у прилогу

У хиљадама	2012.	Стопа раста	2011.
POTS корисници	3.101	-1,4%	3.146
IP Centrex	8	59,0%	5
CLL корисници	32	-10,4%	36
ISDN BRI корисници	82	-9,2%	90
ISDN PRI корисници	3	0,9%	3
WIMAX корисници	2	-6,7%	3
Укупно	3.228	-1,7%	3.283

У структури POTS корисника 90% се односи на резиденцијалне и 10% на бизнис кориснике, док се у структури ISDN BRI корисника 59% односи на резиденцијалне и 41% на бизнис кориснике.

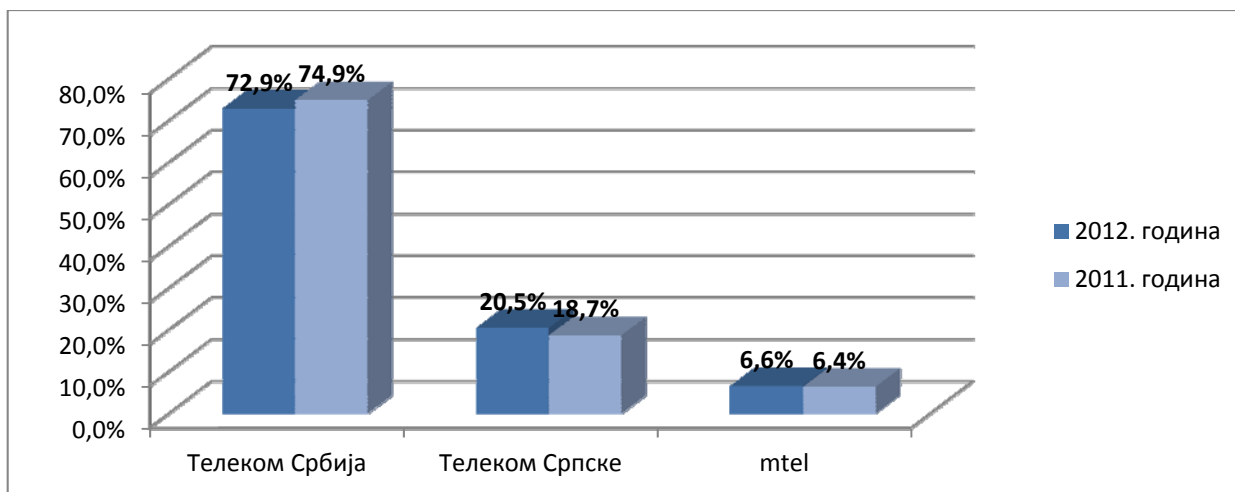
Корисници мобилне телефоније

Укупан број корисника мобилне телефоније на нивоу Матичног друштва и зависних друштава у 2012. години износи 6,9 милиона.

Учешће појединачних друштава у укупном броју корисника мобилне телефоније Матичног друштва и зависних друштава приказано је у наредној табели

У хиљадама	2012. година	Стопа раста	2011. година
Телеком Србија	5.029	-8,7%	5.509
Телеком Српске	1.415	2,7%	1.377
mtel	459	-1,9%	468
Укупно	6.903	-6,1%	7.354

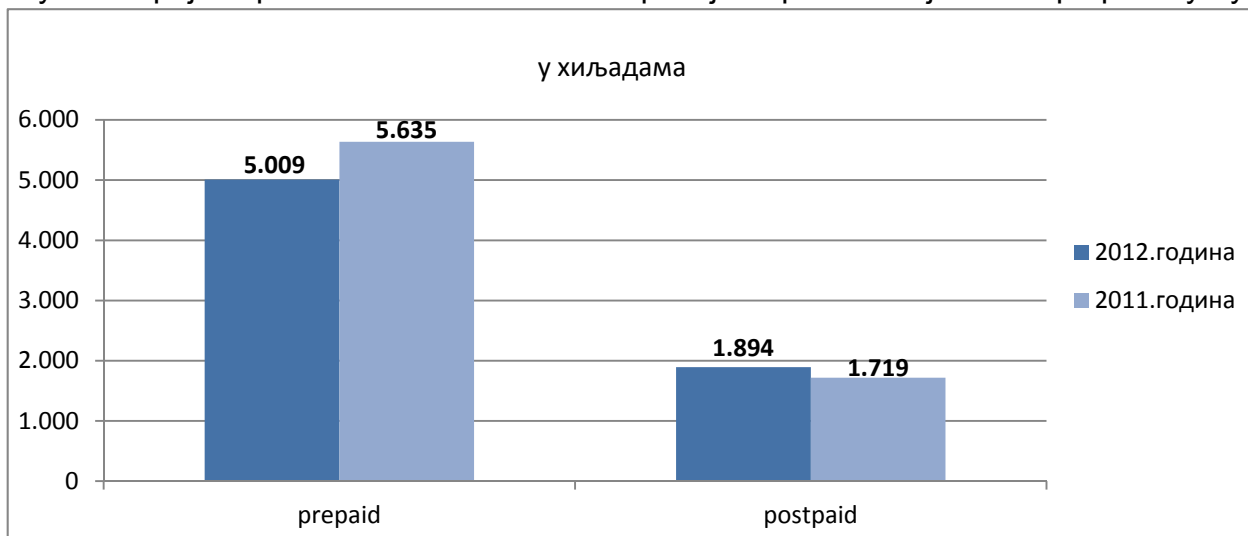
Учешће појединачних друштава у укупном броју корисника мобилне телефоније Матичног друштва и зависних друштава приказано је на следећем графикону

Као што се из информација приказаних у претходном графикону може уочити, у укупном броју корисника мобилне телефоније Матично друштво учествује са 72,9%, зависно друштво Телеком Српске са 20,5% и зависно друштво mtel са 6,6%.

У 2012. години, број *prepaid* корисника износи 5 милиона и чини 73% укупног броја корисника, а број *postpaid* корисника износи 1,9 милиона и учествује са 27% у укупном броју корисника.

Укупан број корисника мобилне телефоније приказан је на графикону у прилогу

У 2012. години остварен је пораст *postpaid* корисника у односу на претходну године, при чему се повећање *postpaid* корисника највећим делом односи на Матично друштво.

ADSL и IPTV корисници

Што се тиче *ADSL* приступа, који је најзаступљенији начин приступа широкопојасном интернету, на нивоу Матичног друштва и зависних друштава у 2012. години забележен је

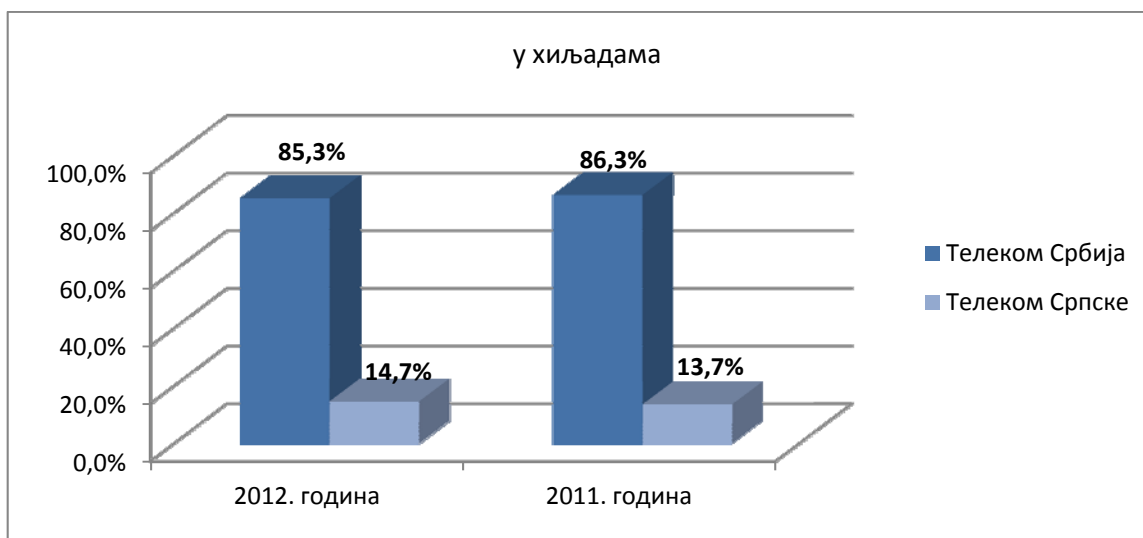
пораст од 27 хиљада корисника, тако да укупан број корисника износи 750 хиљада. Од тога, 83% је у малопродаји и 17% у велепродаји.

Зависно друштво Телеком Српске има само малопродају која чини 18% малопродаје Матичног друштва и зависних друштава, док зависно друштво mtel не пружа *ADSL* услуге.

Укупан број *ADSL* корисника приказан је у табели у прилогу

У хиљадама	2012. година	Стопа раста	2011. година
Телеком Србија	640	2,5%	624
Телеком Српске	110	11,4%	99
Укупно	750	3,7%	723

Структура *ADSL* корисника у 2012. и 2011. години приказана је на следећем графикану

Број *IPTV* корисника на крају 2012. године износи 199 хиљада. Матично друштво је почело са пружањем *IPTV* услуге 15.10.2008. године, док се са пружањем услуге у Републици Српској започело у јуну 2010.

Преглед *IPTV* корисника је дат у табели у прилогу

У хиљадама	2012. година	Стопа раста	2011. година
Телеком Србија	175	48,1%	118
Телеком Српске	24	74,5%	14
Укупно	199	50,1%	132

У 2012. години од укупног броја *IPTV* корисника 89,5% се односи на кориснике Телекома Србија, а 10,5% на кориснике зависног друштва Телеком Српске.

Упркос изазовима економског окружења и све већој конкуренцији, Телеком Србија има значајан број корисника у фиксној и мобилној телефонији и све већи број интернет корисника. Осим јаке конкуренције у мобилној телефонији, мултимедији и интернету, конкуренција је присутна и на тржишту фиксне телекомуникационе мреже.

Фиксна телефонија

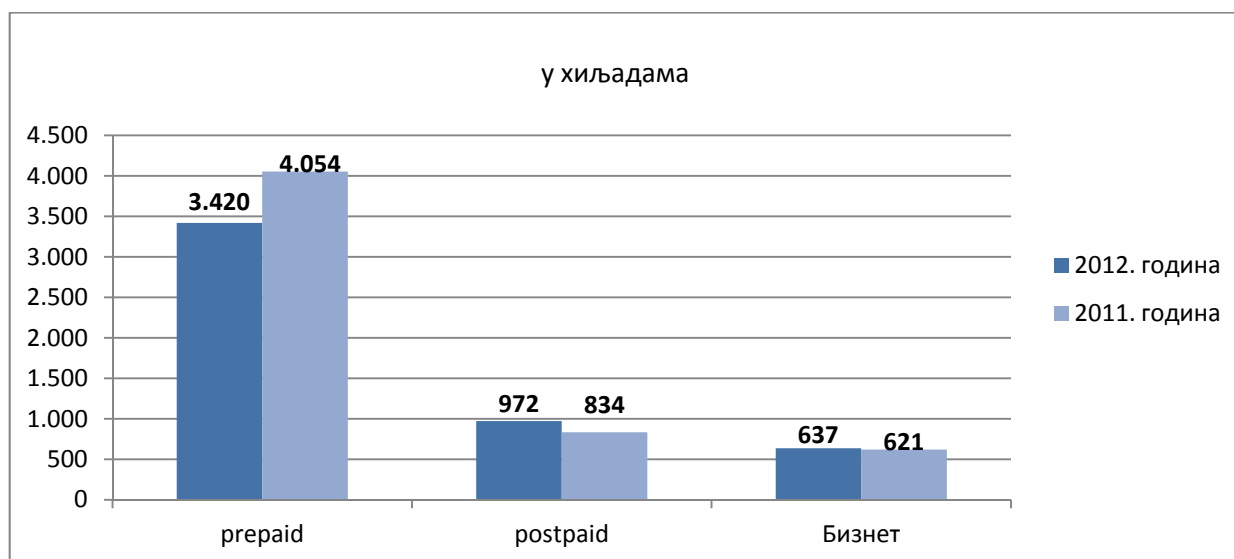
Корисници фиксне телефоније Телеком Србија дати су у приложеној табели:

У хиљадама	2012 година	Стопа раста	2011 година
<i>POTS</i>	2.846	-1,1%	2.878
<i>ISDN</i>	75	-8,5%	82
Укупно	2.921	-1,3%	2.960

На крају 2012. године услуге фиксне телефоније Матичног друштва користи готово 3 милиона корисника. У 2012. години Друштво је забележило смањење броја корисника за 1,3% у односу на 2011. годину, између осталог и због алтернативних видова комуникације као што је мобилна телефонија и интернет. Структуру фиксне телефоније чине *POTS* прикључци са 97% учешћа, а остатак чине *ISDN* прикључци. У структури *POTS* корисника, највећи пораст нових корисника у 2012. години забележен је код *IP* телефона.

Развој фиксне телефоније условљен је имплементацијом савремених технологија којим се омогућавају нови типови услуга. Путем *CDMA* мреже обезбеђује се телефонска линија корисницима у тешко приступачним и руралним подручјима, где телекомуникациона инфраструктура није изграђена или није довољно развијена. Развојем *IP* технологије корисницима се омогућавају услуге телефонирања преко *IP* мреже попут *IP* телефона и *IP Centrex*.

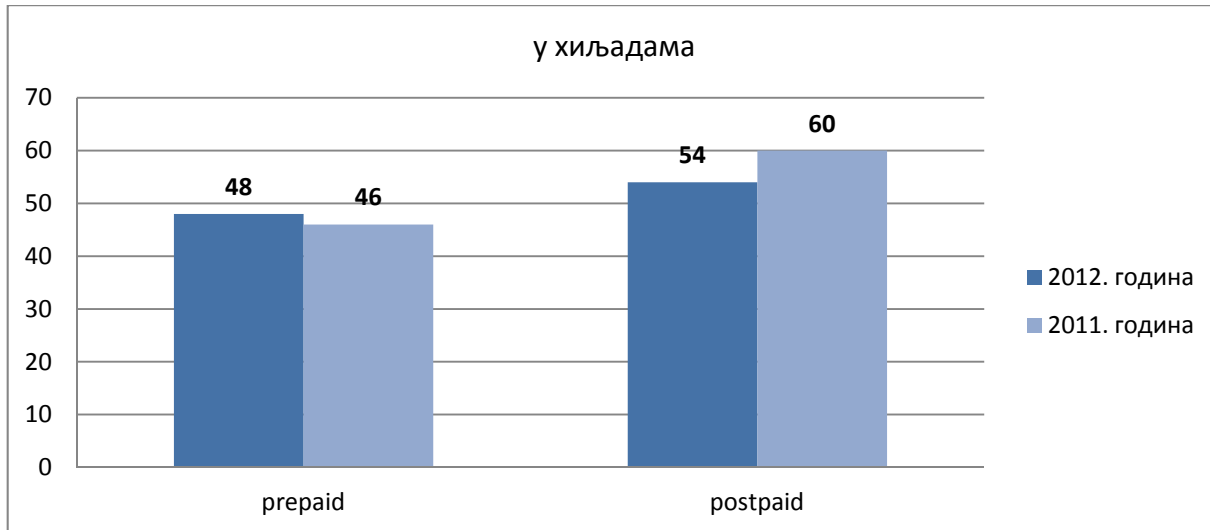
Корисници мобилне телефоније су приказани на графикону у прилогу *

*приказан је укупан број корисника са корисницима мобилног интернета

У 2012. години смањење укупног броја корисника мобилне телефоније у односу на 2011. годину условљено је мањим бројем *prepaid* корисника.

Корисници мобилног интернета су приказани на графикону у прилогу

Корисници мобилног интернета приказани у оквиру *prepaid* и *postpaid* корисника мобилне телефоније, остварили су смањење од 3,8% у односу на 2011. годину. Друштво на крају 2012. године има 102 хиљаде корисника мобилног интернета.

Мобилна телефонија

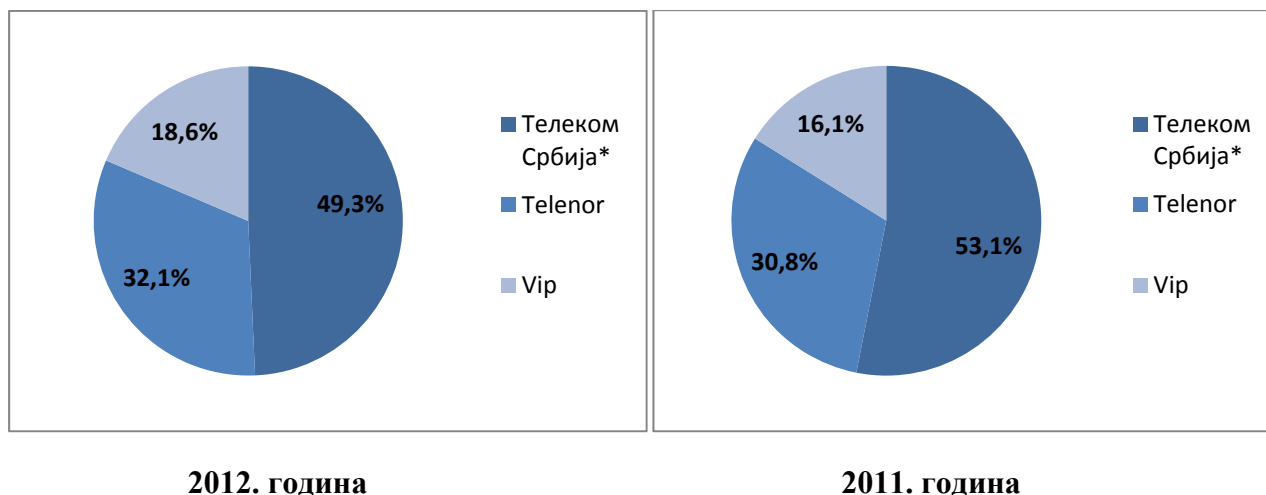
Графикон у прилогу приказује учешће оператора мобилне телефоније:

	2012. година	2011. година
Тржишно учешће		
Телеком Србија*	49,3%	53,1%
Telenor	32,1%	30,8%
Vip	18,6%	16,1%

*приказан је укупан број *prepaid* корисника

¹ Подаци припремљени на основу Извештаја мобилних оператора

² Коришћени подаци РАТЕЛ-А

Упркос јакој конкуренцији у условима либерализованог тржишта, Друштво је лидер на тржишту са тржишним учешћем од око 49%.

Интернет и мултимедија

Корисници интернета и мултимедије приказани су у табели у прилогу

У хиљадама	2012.	Стопа раста	2011.
ADSL малопродаја	512	3,2%	496
ADSL велепродаја	128	0,0%	128
IPTV	175	48,3%	118
VEB TV	16	23,1%	13
Укупно	831	10,1%	755

На интернет тржишту у Србији могу се уочити значајне промене, пре свега у броју корисника, па онда у структури самих интернет прикључака. У периоду од 2007. до 2011. године забележен је раст од 2.5 милиона² корисника интернет услуга (укључујући и кориснике 3G мреже). Такође, у посматраном периоду уочљив је пад броја корисника *dial up* услуге и све веће потребе корисника за широкопојасним интернетом, што указује на заинтересованост корисника за услугу која омогућава квалитетнији и лако доступан садржај.

Друштво је на крају 2012. године имало 512 хиљада ADSL корисника у малопродаји, што представља 80% тржишта ADSL интернета. Друштво је у односу на претходну годину забележило раст ADSL корисника у малопродаји од 3%.

Почев од октобра 2008. године, Друштво нуди услугу дистрибуције РТВ програма путем IP протокола (IPTV). Током 2012. године повећан је број корисника за 57 хиљада.

¹ Подаци припремљени на основу Извештаја мобилних оператора

² Коришћени подаци РАТЕЛ-а

Web TV је сервис који омогућава корисницима приступ различитим видео садржајима са интернета (ТВ канали, Видео клипови, итд). Телеком Србија пружа ову услугу од октобра 2011. године. Друштво је на крају 2012. године имало укупно 16 хиљада корисника *Web TV* услуге.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Своје капацитете Телеком Српске усмерава не само ка креирању и имплементацији најсавременијих услуга за добру комуникацију међу људима, него се труди да буде активан покретач позитивних промена и подршка за праве вредности у друштву.

Када је реч о корисницима услуга Телекома Српске, општи тренд у 2012. години могао би се изразити као:

- Настављено осипање збирне базе корисника фиксне телефоније, али са блажом стопом пада у односу на претходну, 2011. годину. Оријентисаност на пружање квалитетних услуга у оквиру интегрисаних пакета резултирала је повећаном стопом раста броја корисника у том сегменту и истовремено, уз значајан пораст броја корисника *prepaid* услуге, ублажавањем ерозије базе корисника услуга Телекома Српске у сегменту фиксне телефоније;
- Посматрано на годишњем нивоу, задржан је континуитет када је реч о стопи раста броја корисника мобилне телефоније, захваљујући атрактивнијој понуди, у смислу тарифних модела као и услуга мобилног интернета;
- Континуиран раст *ADSL* корисничке базе присутан је од 2007. године, док у 2012. години знатно су израженије миграције *ADSL* корисника на пакете интегрисаних услуга.

Фиксна телефонија

Укупан број корисника фиксне телефоније зависног друштва Телеком Српске, на дан 31.12. 2012. године, износи 305 хиљада.

Табела у прилогу даје приказ укупног броја корисника фиксне телефоније, по типу:

У хиљадама	2012.	Стопа раста	2011.
Резиденцијални корисници – неинтегрисани	232	-12,0%	264
Резиденцијални корисници - интегрисани	41	75,6%	23
Укупно резиденцијални корисници	273	-4,9%	287
Укупно пословни корисници	32	-2,3%	33
Укупно	305	-4,7%	320

* Од укупног броја пословних корисника у 2012. години, 27 корисника представља кориснике интегрисаних услуга

У структури корисника фиксне телефоније, резиденцијални корисници учествују са 89,5%, а пословни са 10,5%, што је директан показатељ економских прилика на тржишту Босне и Херцеговине.

Корисници неинтегрисаних услуга у фиксној телефонији су корисници основних говорних услуга (*POTS, ISDN, CLL*), а корисници интегрисаних услуга су корисници *bundle* пакета (корисници најмање две услуге). Последњих неколико година како на глобалном, тако и на тржишту Босне и Херцеговине, присутан је тренд интеграције и конвергенције појединих телекомуникационих услуга, са јединственим циљем смањења одлива и задржавања корисника у фиксној мрежи.

У 2012. години забележено је смањење броја корисника од 4,7% у односу на 2011. годину, што је у складу са карактеристиком тржишта фиксне телефоније, које је са аспекта животног циклуса ушло у фазу опадања, проузроковану превасходно супститутивним односом фиксне и мобилне телефоније.

Један од најважнијих стратешких циљева у фиксној мрежи је повећање броја корисника интегрисаних услуга. Понуда интегрисаних пакета услуга фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету и нове услуге *IPTV (Open)* представља инструмент за очување базе корисника фиксне телефоније, пораст броја *ADSL* корисника и пласман новог сервиса *IPTV*.

На основу Правила о моделу ребаланса цена говорних телефонских услуга у БиХ, које обавезује доминантне операторе телекомуникација да цене својих услуга што више приближе принципу формирања цена у складу са трошковима пружања услуге, те да у циљу стимулације корисника својих услуга, у оквиру месечне претплате, обезбеде за све претплатнике еквивалент бесплатних минута, у 2012. години у сегменту фиксне телефоније кориговане су цене (сходно наведеним правилима и тржишним кретањима).

С обзиром на оријентацију и општа тржишна кретања, очекивано је висока стопа раста броја *Open* корисника, са циљем задржавања корисника у сегменту фиксне телефоније и повећања пенетрације Интернет и *IPTV* услуге.

Мобилна телефонија

На дан 31.12.2012. године, укупан број корисника мобилне телефоније износи 1,4 милиона, од којих 84% чине *prepaid* корисници, 7% *postpaid* корисници, 5% *VPN* корисници и 3% *M2M* корисници и 1% *M.net* корисници.

Табела у прилогу приказује укупан број корисника мобилне телефоније, по типу корисника:

У хиљадама	2012. година	Стопа раста	2011. година
<i>Prepaid</i>	1.195	1,9%	1.173
<i>Postpaid</i>	102	6,2%	96
<i>M2M</i>	44	2,5%	42
<i>M.net</i>	8	138,9%	3
<i>VPN</i>	66	5,8%	63
Укупно	1.415	2,7%	1.377

Укупан број *M2M (Machine-To-Machine)* корисника односи се на *Total data* кориснике и кориснике фискалних каса. У 2012. години није дошло до комерцијализације *POIU* услуге праћења возила, уговор између Телекома Српске и партнера тренутно је у фази потписивања.

M.net корисници се односе на *m:net*, *Homenet*, *Office net* и *Prepaid net* кориснике.

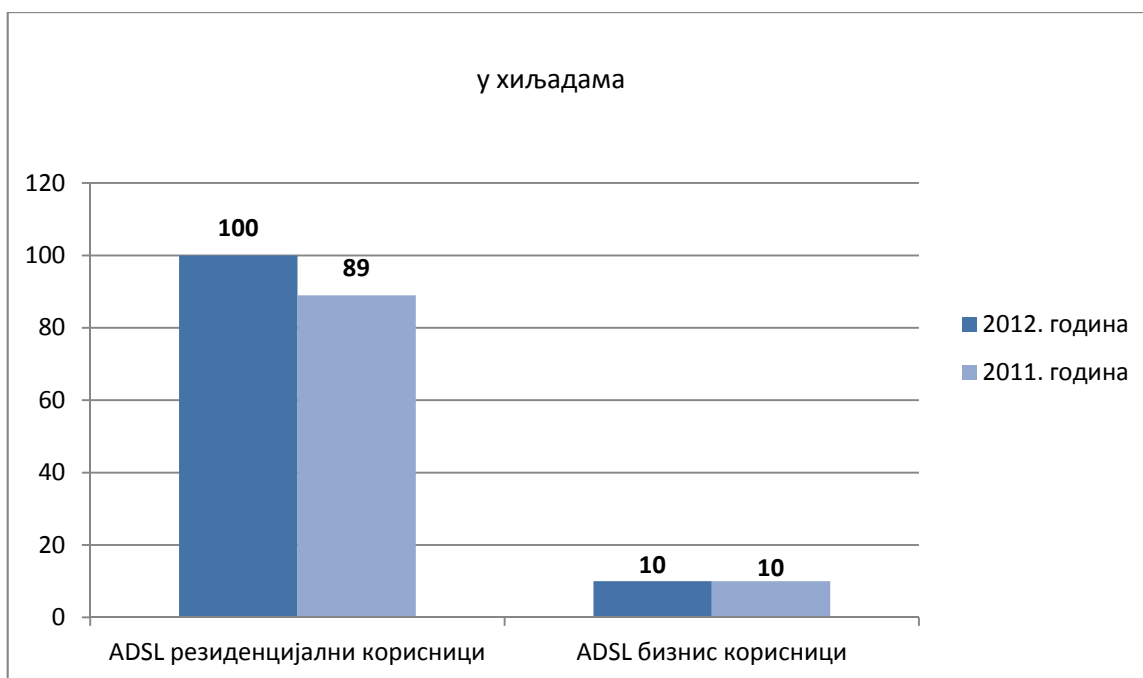
Укупан број корисника мобилне телефоније на крају 2012. године већи је за 2,7% у односу на број корисника на крају 2011. године.

Интернет

Укупан број *ADSL* корисника (самосталних и у оквиру пакета интегрисаних услуга) на дан 31.12.2012. године износи 110 хиљада, што је 11,4% више у односу на претходну годину. Учешће појединих сегмената у укупном броју *ADSL* прикључака говори о негативним привредним трендовима на тржишту Босне и Херцеговине (мало учешће бизнис корисника). У 2012. години изражене су миграције корисника *ADSL*-а на пакете интегрисаних услуга *Open*.

Укупан број регистрованих *Dial up* корисника, на дан 31.12.2012. године, износи 42 хиљаде.

Укупан број *ADSL* корисника је приказан на графикону у прилогу

Корисници интегрисаних услуга

Телеком Српске је *Open* услуге пустио у комерцијалну експлоатацију 15. јуна 2010. године.

Телеком Српске је у оквиру *Open duo* и *Open trio* пакета пакета за резиденцијалне кориснике, односно *Biznis duo* и *Biznis trio* пакета за пословне кориснике, понудио

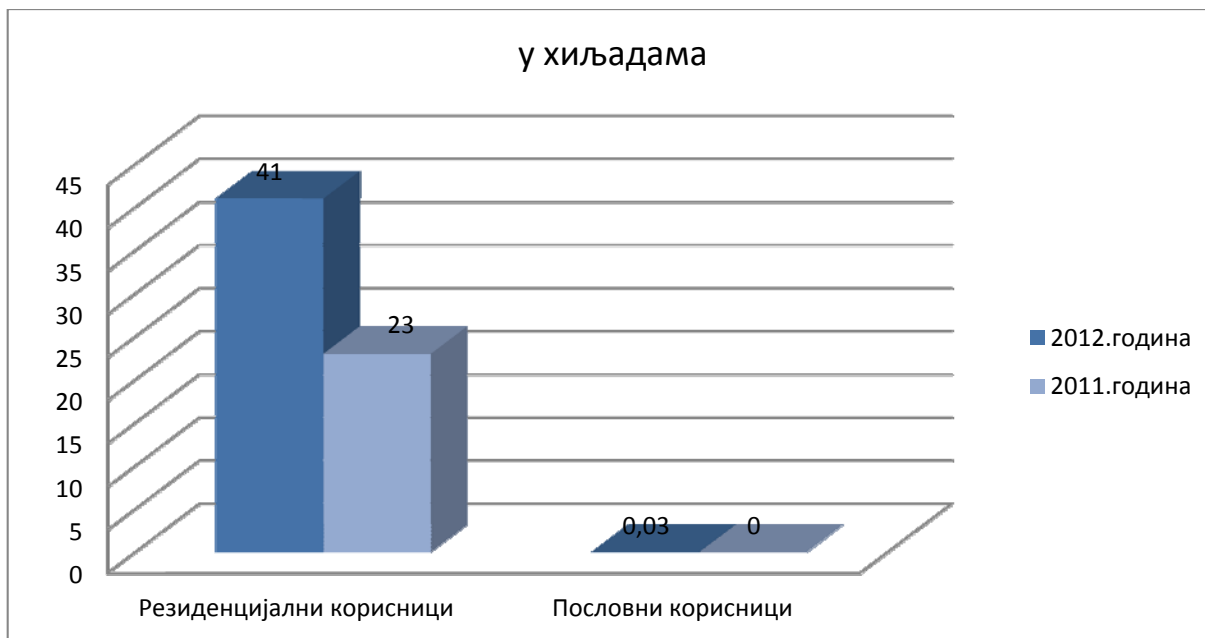
интегрисану понуду услуга фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету путем *ADSL* и *IPTV*, као предуслов за очување базе корисника фиксне телефоније, пораст броја *ADSL* корисника и пласман новог сервиса *IPTV*, истовремено са циљем да понудом *flat* саобраћаја компензује пад физичког обима саобраћаја фиксне телефоније.

Пакет услуга *Open duo* је конципиран као пакет који подразумева интегрисану понуду услуга фиксне телефоније и *ADSL* услуге, или понуду услуга фиксне телефоније и широкопојасног приступа интернету путем *ADSL*, или интегрисану понуду услуга *ADSL* и *IPTV*.

Пакет услуга *Open trio* је конципиран као пакет који подразумева интегрисану понуду услуга фиксне телефоније, широкопојасног приступа интернету и *IPTV*.

Укупан број корисника у оквиру пакета интегрисаних услуга на дан 31.12.2012. године износи 41 хиљаду.

Укупан број корисника интегрисаних услуга

Телеком Српске је *IPTV* услугу за пословне кориснике комерцијализовао 15.05.2012. године.

Укупан број *IPTV* корисника (самосталних и у оквиру пакета интегрисаних услуга), на дан 31.12.2012. године износи 24 хиљаде.

Укупан број *IPTV* корисника приказан је у приложеној табели:

У хиљадама	2012. година	Стопа раста	2011. година
<i>IPTV</i> корисници	24	74,5%	14

mtel

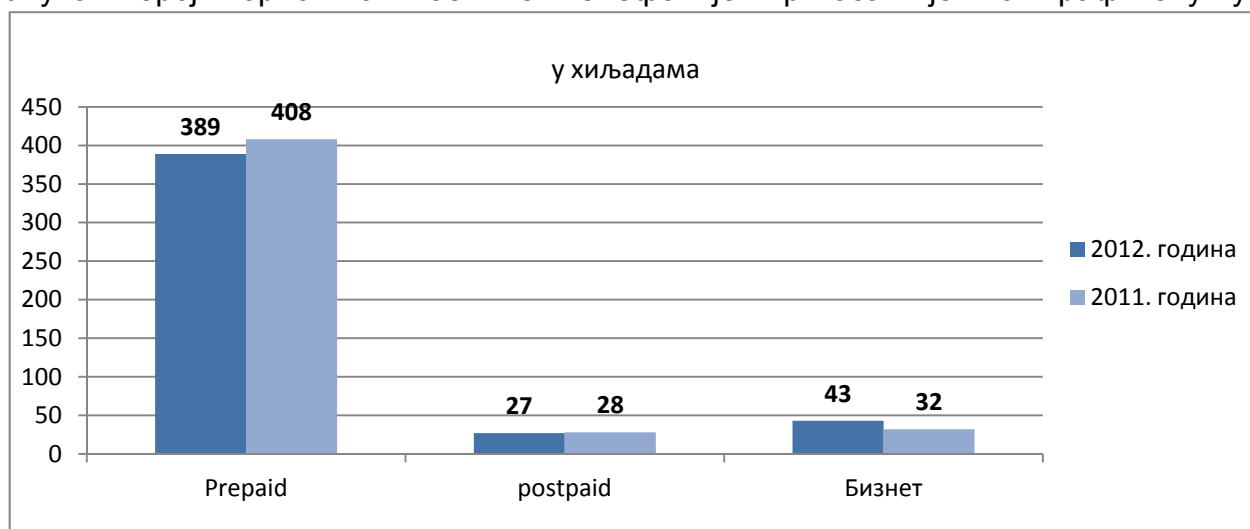
Мобилна телефонија

Остварено тржишно учешће на крају децембра 2012. године износи 25,7%, уз пенетрацију од 159,8% на тржишту мобилне телефоније Црне Горе (према дефиницији Агенције за телекомуникације).

Број претплатника мобилне телефоније на крају 2012. године је мањи за 1,9% у односу на 2011. годину. Смањење броја корисника у односу на 2011. годину је резултат обавезе регистрације *prepaid* корисника дефинисане од стране Агенције за телекомуникације, нарочито у фебруару 2012. године, када је знатно смањен број корисника услед истека рока за регистрацију и брисања са система.

Број корисника *mtel*-а, на крају 2012. године, износио је 459 хиљада. Најзначајније учешће имају *prepaid* корисници са 84,9%, *postpaid* корисници учествују са 5,8%, док се 9,3% односи на бизнет кориснике.

Укупан број корисника мобилне телефоније приказан је на графикону у прилогу

Корисници бизнет услуга имају посебан значај, пре свега, јер се ради о великим компанијама, страним представништвима и просперитетним предузећима, који су уједно и препорука за добру пословну сарадњу. У оквиру овог сегмента, постоји изузетно јака конкуренција, с обзиром на то да је *mtel* трећи оператор и да је конкуренција на тржишту већ освојила највећи број великих корисника.

Раст броја бизнет корисника, у 2012. години, остварен је путем понуде читаве лепезе додатних услуга (*Autotrack*, *Observer*, интернет приступ, *GPRS* пакети, Мој поглед итд.) којима се велики корисници анимирају да пређу на *mtel* мрежу.

WIMAX корисници

WIMAX корисници обухватају 3 категорије корисника: кориснике који користе само услуге фиксне телефоније путем *WIMAX* технологије, кориснике који користе само услуге Интернета путем *WIMAX* технологије, и комбиноване кориснике – оне који користе услуге фиксне телефоније и интернета путем *WIMAX* технологије.

Укупан број *WIMAX* корисника приказан је на табели у прилогу

У хиљадама	2012.	Стопа раста	2011.
Корисници који користе само услуге фиксне телефоније	0,4	7,6%	0,4
Корисници који користе само услуге интернета	4,5	19,6%	3,8
Комбиновани корисници (фиксна и интернет)	2	-7,6%	2,1
Укупно	6,9	9,0%	6,3

На крају 2012. године укупан број *WIMAX* корисника износио је 6,9 хиљада, што је у односу на 2011. годину више за 9%.

ТЕЛУС

Поред "Телеком Србија" а.д., Телус а.д. је остварило веома добру пословну сарадњу са великим бројем реномираних корисника услуга на тржишту.

У поступцима јавних набавки, добијени су послови између осталог са ЈП ПТТ саобраћаја "Србија", Агенција за контролу летења Србије и Црне Горе, ГО Нови Београд, ГО Савски Венац, ЕД Нови Пазар, Дринско-лимске ХЕ, Градска управа Зрењанин, Републички геодетски завод, Скупштина града Новог Сада.

Такође су на основу спроведених интерних процедура набавке корисника услуга, уговори закључени са: ДДОР Нови Сад а.д.о., Дунав осигурање а.д.о., Delta Generali osiguranje а.д.о., Банка Поштанска штедионица, Findomestic banka а.д., Piraeus banka а.д., Alfa banka а.д., Opportunity banka а.д., Веолија, Elnos BL.

Структура остварених прихода у 2012. години, по групама корисника и врсти прихода

Купац	2012
Приходи од Телекома	57,7%
Приходи од услуга на тржишту	37,4%
<i>Приходи од ПТТ-а</i>	24,3%
<i>Приходи од осталих купаца на тржишту</i>	13,1%
Остали приходи	1,8%
Свега пословни и остали приходи	96,9%
Финансијски приходи	3,1%
УКУПНИ ПРИХОДИ	100%

ФИБЕРНЕТ

Добијањем употребне дозволе од надлежних органа Републике Црне Горе и пуштање оптичког кабла у комерцијалну експлоатацију ФиберНет је склопио следеће уговоре:

- Уговор са mtel-ом о закупи капацитета 2,5 Гбит/с, на период од 3 године,
- Уговор са mtel-ом о закупу једног пара оптичких влакана на релацијама Подгорица – Сутоморе/Сутоморе-Бар, на период од 3 године,

- Уговор са Телеком Србија о закупу капацитета *STM*, трајање закупа је 1 година,
- Уговор са Телекомом Србија, о закупу *Gb Ethernet*, трајање закупа је 1 година,
- Уговор са Теленором Подгорица о неопозивом праву коришћења једног пара оптичких влакана на релацији Врбница-Бар по моделу ИРУ 15, на период трајања права коришћења од 15 година.

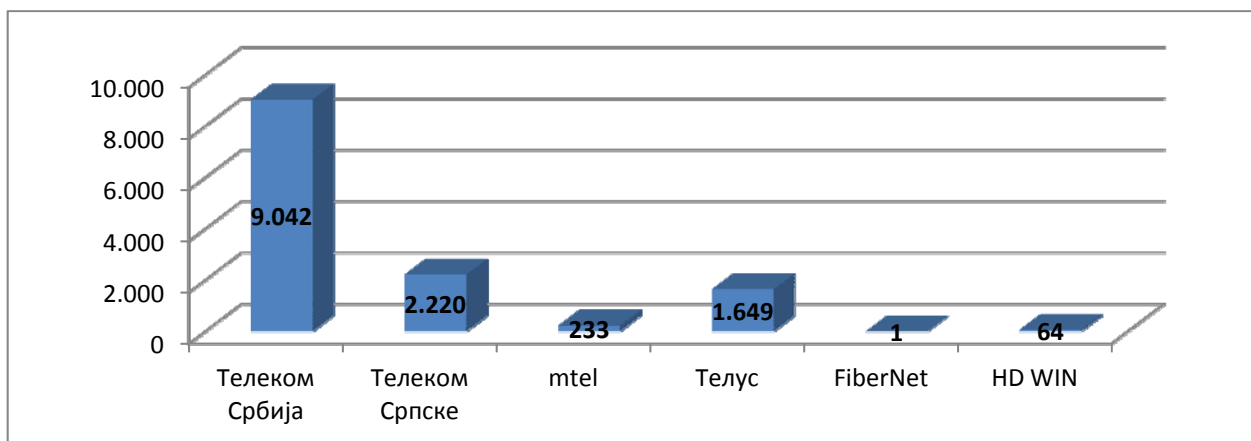
ЗАПОСЛЕНИ

Управљање и развој људских ресурса су у самом врху циљева и задатака Друштва. Брига о запосленима подразумева бригу о укупном задовољству запослених, јачању њихове мотивације и осећаја припадности Друштву. Телеком Србија увек настоји да за своје запослене обезбеди бољу будућност, адекватне услове рада, равноправни третман запослених, заштиту на раду, здравствену заштиту и могућност даљег усавршавања и образовања.

Укупан број запослених у матичном друштву и зависним друштвима износи 13.201, од чега се највећи 68,5% односи на матично друштво, 16,8% на зависно друштво Телеком Српске, 1,8% на друштво mtel, 12,5% на зависно друштво Телус, 0,5% на друштво HD-WIN, док се 0,01% односи на зависно друштво FiberNet.

Због природе посла одређени број запослених, тачније 20 запослених, од чега 17 запослених у Телеком Србија а.д., има статус мировања радног односа у свом матичном друштву јер су упућени на рад у друго зависно друштво.

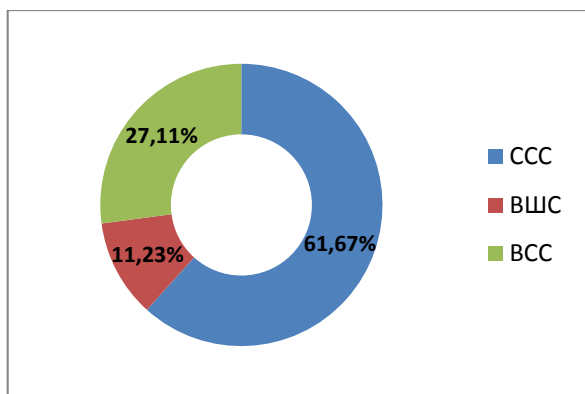
Број запослених у матичном и зависним друштвима приказан је на графикону у прилогу, а односи се на запослене у радном односу

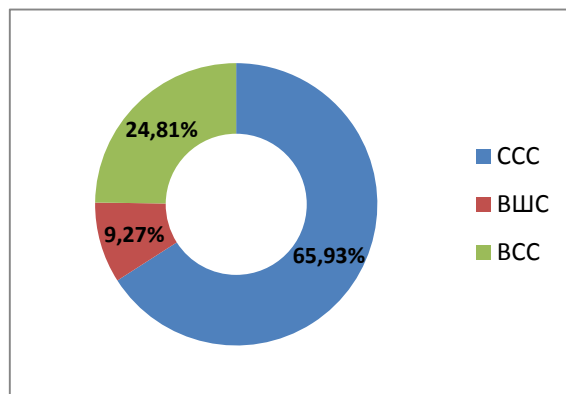
Посматрајући образовну структуру запослених на нивоу Матичног друштва, уочава се највеће учешће запослених са средњом стручном спремом (61,7%), затим са високом стручном спремом (27,1%) где су у укупан број укључени и специјалисти, магистри и доктори наука. Најмање су заступљени запослени са вишом стручном спремом (11,2%).

Слична образовна структура запослених присутна је и на нивоу зависних друштава.

Образовна структура запослених у матичном, као и на нивоу зависних друштава приказана је на графикону који следи.

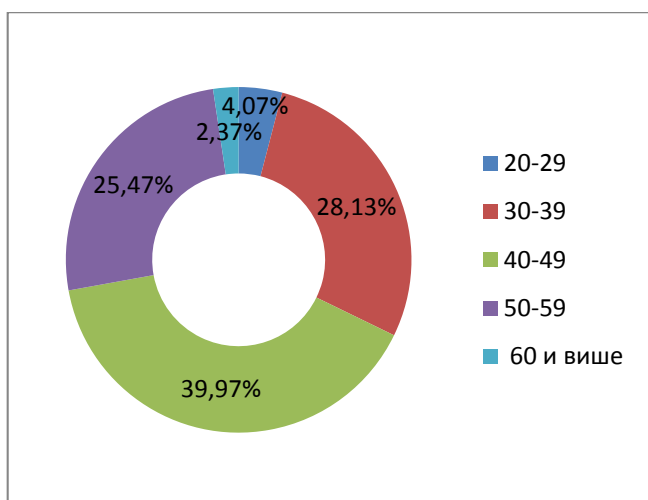
Запослени у матичном друштву

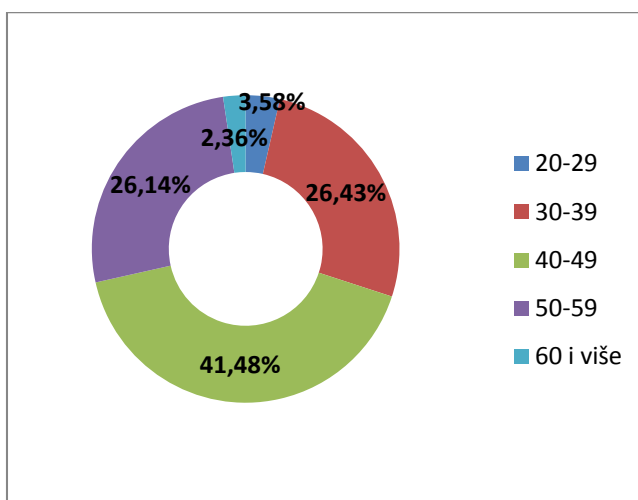
Запослени у зависним друштвима

Што се тиче старосне структуре запослених у Матичном друштву, примећује се највеће учешће запослених старости између 40 и 49 година (41,5%), затим од 30 до 39 година старости (26,4%), од 50 до 59 (26,1%), до 29 година старости (3,6%), а најмање је учешће запослених са 60 и више година (2,4%).

Старосна структура запослених у Матичном и зависним друштвима приказана је на графикону у прилогу, односи се на запослене у радном односу

Запослени у зависним друштвима

Запослени у Матичном друштву

Поред запослених на одређено и неодређено време у Матичном друштву и у зависним друштвима, на основу различитих уговора о ангажовању ван радног односа (привремени и повремени послови, заступање и посредовање) ангажовано је укупно 1.600 лица, од чега је највећи број у Телусу 45,3%, 42,4% у Телекому Србија 7,1% у Телекому Српске, 5,2% у HD-WIN-у, док је 0,1% ангажовано у FiberNet-у.

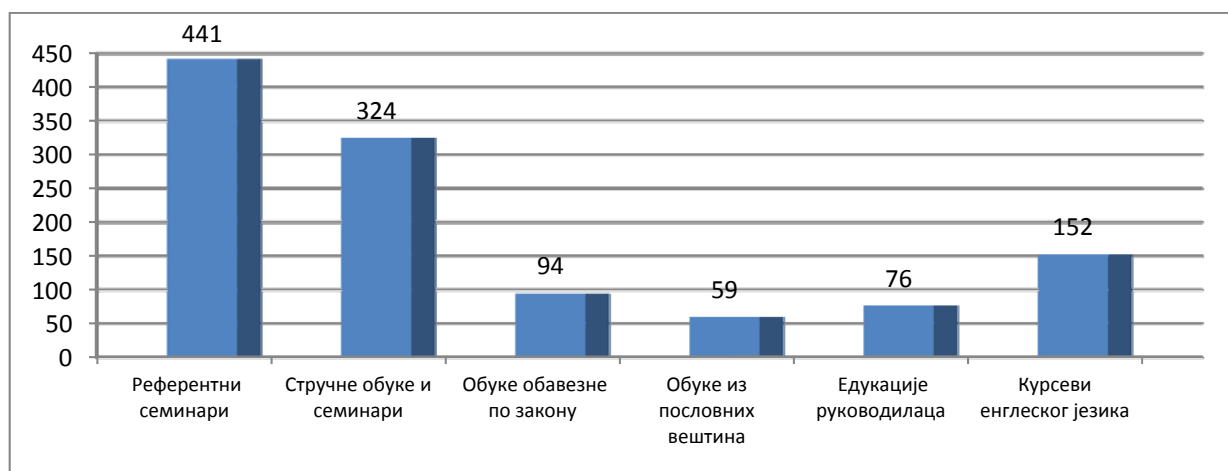

Запошљавање

У циљу обезбеђивања најбољих могућих кадрова, обучених и мотивисаних да одговоре изазовима пословања у конкурентном окружењу телекомуникационог сектора, током 2012. године реализован је пријем у радни однос 73 високообразованих сарадника на основу расписаног јавног конкурса. С друге стране, током 2012. године престао је радни однос за укупно 65 запослених.

Образовање

У току 2012. године, на екстерне едукације у земљи и иностранству упућено је укупно 1.703 полазника. На различите едукације у земљи упућено је укупно 1.146 корисника, према табели у прилогу

У току 2012. године реализовани су курсеви енглеског језика различитих нивоа за 152 полазника. Такође, спроведено је и тестирање знања енглеског језика за 1.510 запослених који обављају високостручне послове у Друштву.

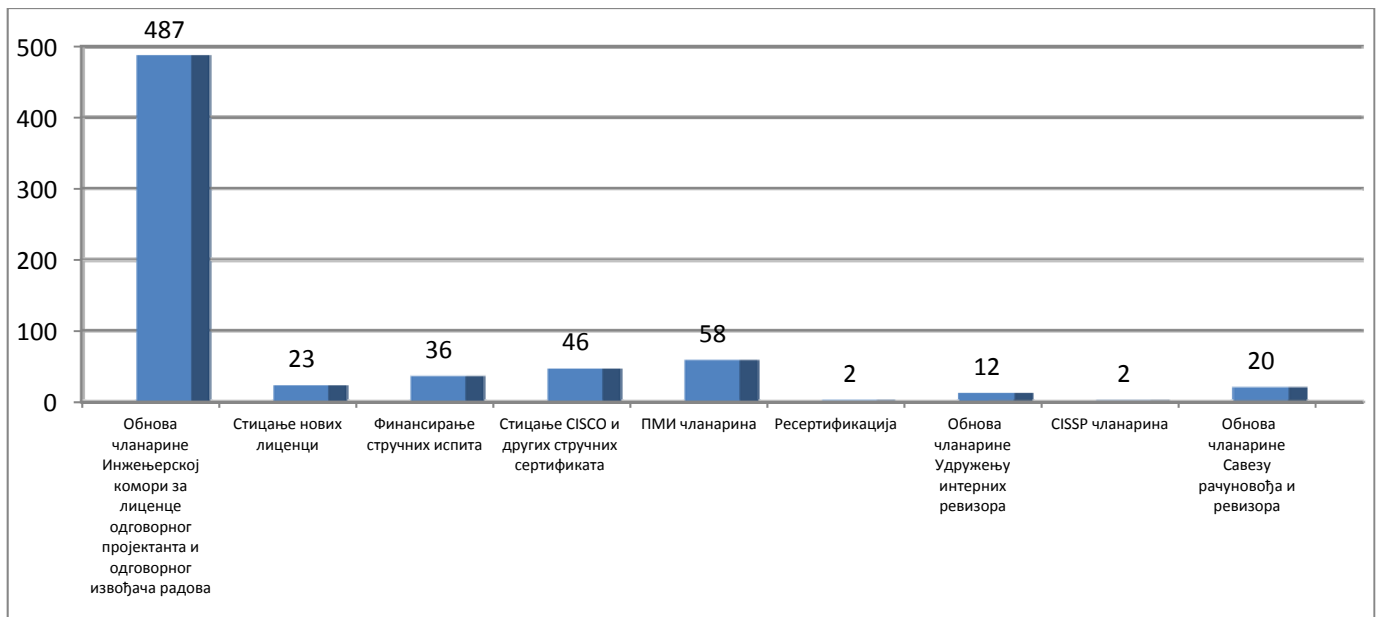
На образовне догађаје у иностранству упућено је укупно 557 полазника. Изведено је 10 различитих интерних обука за 1.393 полазника интерне едукације у организацији Тренинг центра Људских ресурса.

Школовање

У циљу стручног усавршавања и развоја компетенција запослени се континуирано упућују на различите видове додатног школовања. Међусобна права и обавезе Друштва и запослених, а нарочито у погледу начина финансирања, периода завршетка школовања и периода обавезе останка у Друштву уређују се посебним уговорима, чији број на дан 31.12.2012. године износи 63. У 2012. години, одобрено је 27 нових школовања, и то 19 за мастер студије, 6 за академске студије I степена и 2 за струковне студије I степена.

Лиценце, сертификати, чланарине

Друштво је у 2012. години финансирало различите врсте лиценци, сертификата, стручних испита и учлањења за укупно 686 запослених, и то:

Праксе

У друштву је реализована стручна пракса за 333 практиканата, од којих је 30 студентских и 303 ученичке.

Базе знања

На основу оцене целисходности Стручног тима, у току 2012. године, донете су одлуке генералног директора о обнови чланства Друштва у базама знања међународних организација и то:

1. *Gartner Ireland Limited (модули: Gartner Executive Program EXP чланство - CIO ESSENTIAL; Gartner for Business Leaders, Program Management&Marketin)*
2. *TeleManagement Forum - NGOSS program,*
3. *Information Security Forum*
4. *Telegeography inc, Primetrica (модули: Global Internet Geography, Internet Transit Pricing Service, Wholesale Bandwidth Pricing Database)*
5. *Informa Telecoms & Media, извештај Global Mobile Forecasts to 2015,*
6. *Wireles Federation (модули: Telecom Loyalty and Churn management, Segmentation Strategies (Enhancing ARPU From Segmentation), Promotions (Recession Beating Operator Promotions), Reducing Churn Through Innovative Retention Programs: Best Mobile Operator Practices, MNO BRANDING: Most-successful Mobile Operator Branding Campaigns and Strategies, Global Mobile Innovative Pricing Tariffs and Strategies)*

Процена радне успешности

Према важећем годишњем моделу евалуације индивидуалних перформанси свих групација запослених, спроведен је поступак Процене радне успешности (ПРУ) за 2011. годину у првом кварталу 2012. године, на узорку од укупно 9.560 запослених.

Бенефиције запослених

Исплата јубиларних награда врши се запосленима и бившим запосленима који у периоду од 02.06. претходне године до 01.06. текуће године навршавају 10 година непрекидног рада у „Телекому Србија“ а.д., 20, 30 или 35 година непрекидног рада у ПТТ систему Србије.

Спровођење политике материјалне и социјалне заштите запослених

Програм колективног осигурања

Сви запослени у Друштву су осигурани од последица несрећног случаја (незгода) и тежих болести и хируршких интервенција на раду и ван рада (24 часа), уз додатно осигурање запослених који су распоређени на радна места са повећаним ризиком.

Програм се спроводи на основу уговора/полиса осигурања, које је Друштво за 2012. годину закључило са осигуравајућим друштвима ДДОР Нови Сад а.д.о. и АМС Осигурање а.д.о за осигурање запослених од последица несрећног случаја (незгода) и Delta Generali osiguranje а.д.о. и АМС Осигурање а.д.о за случај тежих болести и хируршких интервенција. У току 2012. године по основу закључених полиса осигурања од стране осигуравајућих друштава исплаћене су осигуране суме за 262 запослена и чланове уже породице запослених.

Програм добровољног пензијског осигурања

Свим запосленима у Друштву су обезбеђене редовне месечне уплате на име пензијског доприноса за добровољно пензијско осигурање до висине неопорезивог износа у складу са Законом. Програм је спроведен на основу уговора о пензијским плановима које је Друштво почев од 2007. године закључило са акционарским друштвима за управљање добровољним пензијским фондовима Delta Generali а.д. и Дунав а.д.

Програм стипендирања деце умрлих запослених

У складу са интерним актима Друштва којима је регулисана област новчане помоћи деци умрлих запослених за време редовног средњег и високог образовања (стипендирање), Друштво је по основу закључених уговора у 2012. години одобрило редовну месечну исплату стипендија за 114 деце умрлих запослених.

Програм доделе солидарне помоћи и других врста помоћи

У складу са интерним актима Друштва којима је регулисана област доделе солидарне и других врста помоћи, Друштво је по свим основима за одобравање права у 2012. години извршило исплату укупно 391 солидарних помоћи запосленима и члановима уже породице запослених.

Спровођење политике хармонизације односа са запосленима

Свим запосленима у Друштву су на располагању стручни тимови правника, психолога и социјалних радника у виду радно-правног и психолошког саветовалишта. У току 2012. године на интерном сајту објављено је 12 текстова – кратке стручне теме и актуелности из домена радног права, и објављено 12 одговора по питањима запослених у оквиру рубрике Радно-правно саветовалиште. У оквиру психолошког саветовалишта, у току 2012. године реализовано је 68 захтева запослених и на интерном порталу у оквиру рубрике Психолошко саветовалиште објављено је 14 текстова.

Спровођење политике интерног информисања запослених

Представља програм сталног, тачног и благовременог информисања запослених путем интранета и компанијског *Newsletter*-а. Интранет подразумева редовно и континуирано припремање, обрађивање и објављивање информација на интерном сајту Мој Портал. Информације које се пласирају разврстане су по категоријама: *ad hoc* информације које се тичу важних обавештења из области људских ресурса (права запослених), обавештења о актуелним дешавањима у компанији које се пласирају свакодневно и информација које се пласирају два пута месечно (Актуелне манифестације из области културе и спорта, телекомуникација у земљи и иностранству, рубрика Посетите Србију, Свет, Знаменити Срби, Мисли великих људи, Из угла лектора, Психолошко саветовалиште, Радно-правно саветовалиште, *Funny press clipping*, Тестови из немачког и енглеског језика, Анкета и Нове технологије). У 2012. години регистрована је посећеност од 97.050 јединствених посетилаца и 2.302.661 појединачних посета, извршено прослеђивање компанијског *Newsletter*-а (укупно 16 бројева), са најновијим вестима из зависних предузећа, презентацијом нових услуга и актуелних дешавања у области културе и телекомуникација и објављено је 9 (девет) службених листова.

Друштвене активности

Програм спортских и радних такмичења запослених – У складу са интерним актима, Друштво је у току 2012. године у сарадњи са репрезентативним синдикатима и Удружењем монтера, спровело Програм спортских и радних такмичења запослених којим је било обухваћено око 2500 запослених у Друштву.

Програм спортске рекреације запослених – У складу са интерним актима Друштва у 2012. години финансиран је Програм спортске рекреације запослених који је реализован на основу уговора о пружању услуга спортске рекреације које су репрезентативни синдикати закључили са пружаоцима услуга.

Друштвено одговорно понашање

Хуманитарно удружење запослених у Телекому Србија Од срца у току 2012. године у Београду и свим већим местима на подручју Републике Србије, организовало је укупно 37 акција добровољног давања крви којима се одазвало укупно 1230 запослених и 5 акција потписивања донаторских картица којима се одазвало 50 запослених у Друштву.

У оквиру промоције друштвено одговорног понашања компаније у септембру 2012. године организовано је учешће спортске екипе запослених у Друштву на кошаркашком фер плеј турниру у организацији UNICEF-а.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

У 2012. години извршена је микроорганизациона промена Друштва у циљу оптимизације пословних процеса у Дирекцији за маркетинг и продају и Дирекцији за технику, извршним јединицама, групама послова за подршку пословним процесима, у циљу унапређења, интеграције и ефикаснијег пословања на конкурентском тржишту. Овим организационим променама унапређени су пословни процеси у оквиру Дирекције за маркетинг и продају.

Ради решавања статуса нераспоређених радника у складу са Законом о раду, колективним уговором и општим актима Друштва, у месецу марту је донет Програм збрињавања вишка радника у чијем је доношењу активно учествовао и Синдикат радника Друштва. Рок за спровођење програма је био шест месеци у оквиру којег је 55 радника проглашено технолошким вишком и радни однос им је престао истеком отказног рока уз исплату отпремнине за случај технолошког вишка. Просечна отпремнина је износила 39.892 КМ.

У циљу задовољења потреба процеса рада, у 2012. години је у радни однос примљено 17 нових радника у складу са Програмом увођења новозапослених у посао.

Имајући у виду значај креирања, усвајања и имплементације Стратешких смерница, почетком године је организована обука за све нивое менаџмента, са посебним нагласком на спровођење стратегије и планирање и праћење операција. У наредним активностима једна од водећих иницијатива је унапређење мотивације и задовољства запослених.

Организоване су *team building* активности са циљем развоја и унапређења тимског рада као и интерне комуникације различитих сегмента Друштва, те свих нивоа менаџмента.

Настављена је едукација за запослене у сегменту продаје и корисничке подршке.

Такође је формиран тим интерних тренера. Организован је велики број интерних обука, које су запослени оценили високим оценама и степеном задовољства како тренерима, тако и садржајем.

Уведен је и систем учења на даљину. На тај начин је знање и могућност за стицање знања омогућено још већем броју запослених.

Пројекат м:стипендије се наставио и у 2012. години, а омогућене су и бројне праксе у Друштву.

mtel

Приликом оснивања Друштва за телекомуникације mtel д.о.о., априла 2007. године, заснивање радног односа је спровођено путем јавног оглашавања преко Завода за запошљавање или споразумом о преузимању. Расписано је 33 јавна огласа и закључено 39 споразума о преузимању, а укупно је радни однос засновало 158 лица.

Формирана је кадровска база података запослених у Друштву и персонална досијеа, а спроведен је поступак пријаве свих запослених Фондовима за здравствено и пензијско-инвалидско осигурање и обезбеђена је кадровска база података кроз Нависион.

Извршено је колективно осигурање запослених.

Запослени који су засновали радни однос на пословима који подразумевају рад под посебним условима рада, утврђених Правилником о безбедности и заштити на раду, одрадили су систематске лекарске прегледе за утврђивање посебне здравствене способности.

Спроведен је и поступак учлањења у Унију послодаваца Црне Горе.

Број запослених се константно мењао, да би достигао 233 запослена на крају 2012. године.

Друштво за телекомуникације mtel д.о.о. има политику запошљавања да особама које су ангажоване на одређено време дуже од једне године и показале добре резултате, регулише њихов радно-правни статус, тако што ће засновати радни однос на неодређено време.

ТЕЛУС

Политика Телус а.д. према запосленима условљена је пре свега тржишним условима, али при том потпуно посвећена поштовању високих стандарда постављених од стране оснивача.

У Друштву су организована четири синдиката од чега два репрезентативна: Јединствени синдикат Телус и Синдикат Телекома Србија и два која не испуњавају услове репрезентативности: Независност и АСНС.

Права и обавезе запослених регулисане су Колективним уговором који је на снази од 2009. године и којим су запосленима гарантована већа права од права предвиђених законом (увећање за сменски и ноћни рад, број дана годишњег одмора, плаћено одсуство, увећање зараде за минули рад и сл.).

HD-WIN

HD-WIN на крају 2012. године броји 52 запослена и око 80 лица ван радног одоса (техника, коментатори и продукција), а HD-WIN Arenasport Загреб броји 9 запослених и око 20 лица ангажованих ван радног односа.

Након приступања Телекома Србије Друштву за телекомуникације HD-WIN, извршена је реорганизација и ситематизација целокупног производног процеса унутар фирме и постављени стандарди пословања. На радним местима која су у процесу рада препозната као кључна за функционисање једне телевизије, закључени су Уговори о раду.

Сви запослени у Друштву су осигурани од последица несрећног случаја (незгода) и тежих болести и хируршких интервенција на раду и ван рада (24 сата). Овај програм се спроводи на основу Уговора/полиса осигурања са Delta Generali а.д.о.

УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Телеком Србија у свом редовном пословању у различитом обиму је изложено одређеним финансијским ризицима и то: тржишном ризику (који обухвата ризик од промене курса страних валута, ризик од промене каматних стопа и ризик од промене цена), ризику ликвидности и кредитном ризику.

Управљање ризицима у Друштву је усмерено на минимизирање потенцијалних негативних утицаја на финансијску позицију и пословање Друштва у ситуацији непредвидивости финансијских тржишта.

Управљање ризицима дефинисано је рачуноводственим и финансијским политикама Матичног друштва, усвојеним од стране надлежног органа управљања Друштвом.

У 2012. години није било промена у политикама управљања ризицима.

Тржишни ризик

Ризик од промене курса страних валута

Друштво је изложено ризику од промене курса страних валута приликом пословања у земљи и иностранству, а који проистиче из пословања са различитим валутама, првенствено ЕУР. Ризик проистиче како из будућих пословних трансакција, тако и из признатих средстава и обавеза у страниј валути.

Руководство Друштва је установило политику за управљање ризиком од промена курса страних валута у односу на његову функционалну валуту. Девизна клаузула у уговорима са домаћим добављачима могућа је само ако се ради о уговору који садржи кредитну линију, као и у уговорима о закупу.

У случају да је на дан 31. децембра 2012. године домаћа валута (РСД) забележила пораст/пад за 10% у односу на остале валуте које нису функционална валута (односно да је курс РСД у односу на ЕУР износио РСД 102.3465/125.0901 за 1 ЕУР), а све остале варијабле остале непромењене, добит Матичног друштва за 2012. годину након опорезивања била би већа/мања за РСД 6.798.869 хиљада (2011. година: РСД 3.471.237 хиљада), највећим делом због курсних разлика насталих по основу обавеза по кредитима, као и прерачуна потраживања/обавеза из међународног саобраћаја.

Добит за 2012. годину је била више под утицајем промена курса страних валута него у 2011. години због знатног пада вредности динара у односу на ЕУР, на шта је додатно утицало и повећање обавеза у страниј валути, и иста је непосредно утицала на износ капитала на дан 31. децембра 2012. године.

Ризик од промене каматних стопа

Друштво је изложено ризицима који кроз ефекте промена висине тржишних каматних стопа делују на његову финансијску позицију, резултат пословања и токове готовине. С обзиром

да Друштво нема значајну каматоносну имовину, приход и токови готовине у великој мери су независни од промена тржишних каматних стопа.

Ризик Друштва од промена фер вредности каматних стопа проистиче првенствено из обавеза по основу примљених дугорочних кредита од банака и добављача.

Кредити примљени по променљивим каматним стопама излажу Друштво каматном ризику токова готовине.

Кредити примљени по фиксним каматним стопама излажу Друштво ризику промене фер вредности каматних стопа.

У 2012. и 2011. години, највећи део обавеза по кредитима (99%) био је са варијабилном каматном стопом, која је везана за Еурибор. Обавезе по кредитима са променљивим каматним стопама су изражене у страниј валути (ЕУР), односно валутном клаузулом везане за ЕУР.

Бруто каматна стопа на кредите одобрене од добављача не може да пређе ниво од ЕУРибор увећан за маржу до 2% годишње, док се за уговоре у домаћој валути усклађивање цена врши на бази раста потрошачких цена изнад 5% само током грејс периода.

Друштво врши анализу изложености ризику од промене каматних стопа на динамичкој основи узимајући у обзир алтернативне изворе финансирања и рефинансирање, пре свега за дугорочне обавезе будући да оне представљају најзначајнију каматоносну позицију.

У случају да је каматна стопа на обавезе по кредитима у страниј валути (од банака и добављача) на дан 31. децембра 2012. године била већа/мања за 0.1 процентни поен на годишњем нивоу, уз остале непромењене варијабле, добит за 2012. годину након опорезивања била би мања/већа за РСД 65.115 хиљада (2011. година: РСД 35.417 хиљада), као резултат већег/мањег расхода камата.

Да је камата на кредите од добављача и банака у земљи на дан 31. децембра 2012. године била већа/мања за 0.1 процентни поен на годишњем нивоу, уз остале непромењене варијабле, добит за 2012. годину након опорезивања била би мања/већа за РСД 52.491 хиљаду (2011. година: РСД 6.700 хиљада), као резултат већег/мањег расхода камата.

Ризик од промене цена

Друштво није изложено ризику од промене цена власничких хартија од вредности с обзиром да у извештају о финансијској позицији нема улагања класификованих као расположива за продају или као финансијска средства по фер вредности чији се ефекти промена у фер вредности исказују у билансу успеха. Улагањима Друштва у капитал зависних правних лица се не тргује јавно на активном тржишту хартија од вредности.

С друге стране, Друштво је изложено ризику од промене цена услуга, јер се суочава са интензивном конкуренцијом у области мобилне телефоније, интернета и мултимедија, као и појавом оператора у области фиксне телефоније, што Друштво настоји да надомести увођењем разноврсних услуга.

Поред тога, Републичка агенција за електронске комуникације (Агенција) је наметнула, између осталих, обавезу контроле цена за поједина тржишта на којима је Друштво проглашено за оператора са значајном тржишном снагом.

На основу Одлуке Управног одбора Агенције од 16. јуна 2011. године, почев од 1. августа 2011. године претплата за директни телефонски прикључак је увећана на РСД 430 (без ПДВ-а) у коју је укључено 300 бесплатних импулса (уместо дотадашњих 150 импулса).

Повећане су цене локалног позива, а цене међумесног позива снижене. Одлуком Агенције, цене терминације у фиксну мрежу за саобраћај који долази из мобилних мрежа су снижене, а повећане за терминацију саобраћаја који долази из других фиксних мрежа и сведене на трошковни ниво.

Ризик ликвидности

Управљање ликвидношћу је централизовано на нивоу Друштва. Друштво својом имовином и обавезама управља на начин који му обезбеђује да у сваком тренутку испуњава све своје обавезе.

Друштво располаже довољним износом високоликвидних средстава (готовина и готовински еквиваленти), као и континуираним приливом новчаних средстава од реализације услуга, који му омогућавају да своје обавезе измирује у року доспећа. Друштво генерално не користи финансијске деривате.

У циљу управљања ризиком ликвидности, Друштво је усвојило финансијске политике којима је дефинисан максимални износ авансног плаћања испоручиоцима радова и опреме, грејс период и дужина отплате и то у зависности од вредности и врсте уговорене набавке. Поред тога, пословном политиком направљена је дисперзија у нивоима одлучивања приликом набавке добара/услуга.

Кредитни ризик

Кредитни ризик настаје код готовине и готовинских еквивалената, депозита у банкама и финансијским институцијама, кредита датих запосленима, потраживања од купаца и преузетих обавеза.

Друштво је изложено кредитном ризику у ограниченој мери. Обезбеђење од кредитног ризика успостављено је предузимањем одређених мера и активности на нивоу Друштва.

У случају неблагоприятног измиривања обавеза корисника услуга, Друштво спроводи дефинисане мере наплате потраживања: опомињање, прекид пружања услуге, утужење и остало.

Потраживања по основу *roaming*-а и међународног обрачуна нису под директним утицајем услова на локалном тржишту. Наведена потраживања базирају се на чврстим билатералним уговорима, уз истовремено и међусобно пружање услуга.

Наплата кредита датих запосленима у Друштву се обезбеђује кроз административне забране, односно умањењем зарада за адекватан износ рата.

ИЗВЕШТАЈ О КОРПОРАТИВНОЈ И ДРУШТВЕНОЈ ОДГОВОРНОСТИ

ПРИСТУП ДРУШТВЕНОЈ ОДГОВОРНОСТИ

Телеком Србија и зависна друштва, као група успешних телекомуникационих друштава у региону, својом делатношћу остварују значајан утицај на друштвено окружење у ком послују, следе стратешко опредељење да део тог пословног успеха врате заједници кроз планиране друштвено одговорне активности.

Друштва настоје да у свакодневном пословању интегришу друштвену одговорност, управљајући се принципима позитивне пословне праксе, како у односу према корисницима, тако и према запосленима, пословним партнерима и заједници у целини.

Поред тога што су успешно пословала у региону, Матично друштво и зависна друштва су и током 2012. године активно подржала многобројне друштвено одговорне пројекте и иницијативе. Стабилно присуство на регионалним тржиштима у области телекомуникација омогућило је да се корист од реализованих друштвено одговорних активности осети у широј заједници, што је предност на којој се заснива успех Матичног и зависних друштава.

Визија и вредности Телекома Србија

У складу са визијом Матичног друштва да користећи комуникацијске алате и нове технологије допринеси одрживом развоју друштва, кроз побољшање квалитета живота наших суграђана, створају се вредности за:

- Власнике капитала – обезбеђујући јасне и доступне информације, заштиту интереса и равноправан и правичан третман за све власнике капитала, са циљем максимизације профита и вредности Друштва за његове акционаре.
- Запослене – безбедност и здравље на раду, професионално усавршавање, остваривање хармонизације интерних односа, креирање система мотивације, здравствена и социјална заштита, брига о породици и благовремено и тачно информисање.
- Кориснике – Телеком Србија је Друштво фокусирано на потребе и задовољство својих корисника, а регулисање односа са корисницима је предмет Етичког кодекса друштва и одвија се према утврђеним начелима, а то су: информисаност, доступност, избор врсте услуге прилагођен потребама, саветодавна и стручна помоћ, сигурност, заштита и гаранција квалитета.
- Заједницу - за Телеком Србија, улагање у заједницу представља улагање у технолошки напредно, инклузивно друштво засновано на знању. Области које друштво подржава су млади и образовање, угрожене групе и подручја, култура и уметност, здравље и животна средина. Улагању у заједницу Друштво приступа стратешки.

Корпоративно управљање

Добро корпоративно управљање за Телеком Србија не значи само рад у интересу акционара, већ истовремено претпоставља и адекватну заступљеност и заштиту и осталих интереса свих заинтересованих страна: запослених, партнера, клијената и друштва у целини. Ово се односи на равноправан третман свих наших стејхолдера, јасност и доступност информација који се обезбеђују њима и широј јавности, етичност и транспарентност у настојањима да се остваре пословни циљеви. Оквир корпоративног управљања обезбеђује да се поштује слободна конкуренција на тржишту и осуђују нелегални облици понашања и нефер тржишне праксе. Књиговодство се води у складу са законским прописима. Финансијски извештаји објављују се на годишњем нивоу, а Друштво добровољно ставља на увид својим заинтересовани странама и друге податке о свом пословању. Друштво је 2012. године усвојило Кодекс корпоративног управљања који је доступан на корпоративном сајту www.телеком.рс.

Транспарентност у пословању

Телеком Србија транспарентно и редовно објављује своје финансијске резултате, у оквиру годишњих финансијских извештаја, које је верификовао екстерни ревизор. У складу са својим законским обавезама, Телеком Србија објављује и периодичне извештаје, који садрже различите врсте података који се односе на кориснике и услуге које се корисницима пружају, као и друге извештаје, које захтевају различите државне институције, као што су ресорно министарство, Влада Републике Србије и РАТЕЛ. Интерни сајтови су средство путем којег информишемо запослене о принципима пословања, пословним процесима и одлукама, као и етичким нормама и стандардима које негујемо у оквиру компаније. Финансијски извештаји, као и други релевантни стратешки документи, доступни су на корпоративном сајту.

Етички кодекс

У циљу постизања коректних односа и транспарентности према свим заинтересованим странама у спровођењу свих пословних и других активности, Телеком Србија се ослања на постављени Етички кодекс, који је објављен и на званичном сајту Друштва. Овај документ представља полазну тачку друштвене одговорности Друштва и саставни део корпоративне филозофије. Њиме се дефинишу стандарди, етичке норме и понашања која се очекују у односу са акционарима, запосленима, клијентима, заједницом итд. Етички кодекс односи се, без изузетка, на све запослене унутар Телекома Србија.

Приступ друштвеној одговорности

У 2012. години Матично друштво је наставило да развија и унапређује своје активности на пољу друштвене одговорности, поштујући стратешки постављене смернице у овом домену. Највеће напоре на том пољу остварио је тим људи које се у Друштву бави спровођењем и унапређењем друштвене одговорности. За постизање успеха од пресудног значаја била је и подршка менаџмента, стручњака у области ДОП-а, као и колега који су својим стручним знањима и искуством допринели да се осмишљени пројекти спроведу до краја.

Да би се на адекватан начин приступило идентификовању и решавању комплексних друштвених проблема, Телеком Србија указије на важност успостављања стратешких партнерстава са другим организацијама из приватног, јавног и цивилног сектора, и настоји да се фокусира на пројекте од ширег друштвеног значаја, који доприносе бољитку већег броја људи.

Стратегија друштвено одговорног пословања

На пољу друштвене одговорности, 2012. годину карактеришу активности које следе основне смернице предвиђене стратегијом друштвено одговорног пословања компаније, а улагање у младе и образовање, културу и уметност, развој запослених и допринос заштити животне средине, и у 2012. години су остале теме којима се Друштво посветило.

Стратегија улагања у заједницу

Телеком Србија је и у 2012. години у избору тема и садржаја пројекта, као и у избору партнера, наставио да следи основне стратешке правце, концентришићи се на пројекте који обухватају што већи број корисника и тиме имају већи ефекат и одјек у јавности. Тако је у 2012. години подржано укупно 57 организација и 48 пројеката.

Значајан искорак у погледу унапређења односа према заједници, представља покретање *on-line* конкурса за подстицање грађанског активизма, Уради нешто. Овај конкурс због саме идеје и медија на ком се одвија, представља потпуно иновативни приступ корпоративној филантропији.

Чланство у организацијама посвећеним друштвеној одговорности

Телеком Србија је посвећен сталном унапређивању својих друштвено одговорних активности, успостављању партнерстава од интереса за заједницу и ширењу концепта друштвено одговорног пословања међу својим запосленима, као и међу привредним субјектима са којима сарађује.

Од августа 2010. Телеком Србија је чланица Глобалног договора, мреже друштвено одговорних компанија на глобалном нивоу, која од 2005. године постоји и у Србији. Локална мрежа у Србији састоји се од преко 60 компанија и асоцијација које раде у складу са 10 принципа заснованих на Миленијумским циљевима Уједињених нација, а тичу се људских права, рада, животне средине и борбе против корупције. Друштво је у 2012. активно учествовало у радним групама Глобалног договора за социјално укључивање и подршку ванредним ситуацијама.

Телеком Србија је од 2011. године чланица и Форума пословних лидера - прве мреже друштвено одговорних компанија у Србији, која је формирана с мисијом да стимулише развој друштвено одговорног пословања и успостави трајне и стабилне праксе друштвене одговорности у домаћем пословном сектору. На основу чланства, Телеком Србија је учествовао у редовним годишњим активностима Форума.

У ВЕЗИ СА ЗАПОСЛЕНИМА

Једна од основних карактеристика приступа Телекома Србија друштвеној одговорности јесте заштита коју Друштво пружа запосленима, брига о њиховом здрављу и сигурности, личном и професионалном развоју, и уопште о подизању задовољства на радном месту на виши ниво који гарантује већу мотивисаност запослених, а самим тим и већу продуктивност и боље резултате пословања. Интерним документима у оквиру компаније дефинишу се стандарди рада и радна права запослених, као и основне смернице и вредности друштвено одговорног понашања у односу према запосленима.

У складу са важећим Етичким кодексом, непрекидно се улаже у побољшање квалификационе структуре запослених са циљем да се свима обезбеде једнаке шансе за едукацију и напредовање, пратећи и усмеравајући сваког појединца на путу развоја унутар друштва. Томе у прилог иде и чињеница да је Телеком Србија у току 2012. године, у складу са Политиком стручног усавшавања и континуираног образовања запослених, уложио 94.769.000,00 динара у интерне и екстерне тренинге и програме едукације запослених, са циљем да се њихова креативност и таленат подстакну и у оквиру компаније развију на најквалитетнији начин.

Спровођење политике стручног усавшавања и континуираног образовања запослених, Спровођење политике социјалне и материјалне заштите, Спровођење политике хармонизације односа са запосленима, описани су у делу Запослени овог Извештаја.

Стварајући лојалан и уигран тим, **Телеком Српске** изграђује савестан однос и чврсте везе са запосленима. То се огледа у транспарентности пословања, континуираној двосмерној интерној комуникацији, као и кроз низ истраживања о мотивацији запослених, едукације и стручна усавшавања. Спровode се активности у циљу социјалне и материјалне заштите запослених, заштите здравља и бриге о породици.

Спремни да уложе свој труд за изградњу тимског духа, спремни на помоћ онима којима је најпотребније и на учешће у друштвено одговорним акцијама компаније, попут Битке за бебе или акција добровољног даривања крви, запослени Телекома Српске су активни покретачи друштвено одговорних активности друштва и важан фактор пословног успеха.

У току 2012. године **mtel** је своју друштвену одговорност пре свега доказао у односу према запосленима. Од 1. септембра регулисан је радно правни статус на неодређено време за 51 запосленог у mtel-у. Стварајући добро радно окружење, код запослених се уједно буди свест о значају друштвене одговорности.

Волонтеризам запослених

У 2012. години, Телеком Србија је настојао да подстакне запослене да се укључе у волонтерске акције као и пословне партнере и да са свима да свој допринос уређењу околине. Тако је у мају 2012. године, у оквиру сарадње са Форумом пословних лидера,

Друштво учествовало у акцији уређења јавних површина у граду, Наш Београд. Прилику да покажу добру вољу и тимски дух, имали су и запослени из Ниша, који су у новембру учествовали у уређењу просторија у Свратишту за децу улице у том граду, у оквиру још једне сличне акције, Наш Ниш.

Такође с поносом истичемо чињеницу да је десеторо запослених својом спремношћу да се посвете припреми и учешћу на семинарима студентских организација са којима Матично друштво сарађује, као и својим менторским радом, дало велики допринос унапређењу сарадње са младима на пољу образовања и преноса знања и искуства из стручних области и делатности Друштва.

У оквиру промоције друштвено одговорног пословања друштва, у септембру 2012. године организовано је учешће спортске екипе запослених на кошаркашком фер плеј турниру у организацији UNICEF-а.

Хуманитарно удружење запослених Од срца организовало је укупно 37 акција добровољног давања крви за запослене у Друштву, којима се одазвало укупно 1.230 запослених и дало свој допринос овој хуманој акцији.

Такође организовано је и 5 акција потписивања донаторских картица (донација органа) којима се одазвало 50 запослених у Матичном друштву.

У ВЕЗИ СА ПОСЛОВНИМ ОКРУЖЕЊЕМ

Одговорност Матичног друштва почива на пословању које је у складу са очекивањима друштвеног морала и етичких норми, као и са општеприхваћеним поставкама које се односе на поштовање људских права, како клијената и запослених, тако и партнера и добављача и свих оних са којима ступамо у пословни контакт.

На исти начин, и у складу са Законом о јавним набавкама, Телеком Србија води и процес јавних набавки. Оно чему се придаје посебна пажња будући да се на тај начин посредно доприноси развоју друштва, јесте неговање партнерских односа са добављачима производа и услуга, којих је у 2012. години било готово 3.000.

Телеком Србија је добитник и неколико значајних признања. Једно од њих је признање Мој избор, које је у категорији услуга припало бренду мт:с, а које додељује Удружење грађана Моја Србија на основу гласова потрошача.

Такође, када је у питању бренд услуга Матичног друштва у мобилној телефонији, мт:с је добитник и две прве награде Удружења за тржишне комуникације Србије (УЕПС), у категорији Корпоративно оглашавање за кампању поводом унапређења мобилне мреже Унапређена мрежа, као и категорији Комуникациони производи и услуге, за рекламни спот под називом Новак и пријатељи.

У ВЕЗИ СА ЗАЈЕДНИЦОМ

За Телеком Србија, друштво које послује у целој Србији, запошљава велики број људи, пружа услуге великом броју корисника, подразумева се одговоран приступ у свему што

друштво ради, што и представља стратешко опредељење. Такав приступ доприноси развоју друштва у целини, а још бољи резултати се постижу када пословни сектор делује у синергији са јавним и цивилним сектором.

Пажљивим проценама потреба заједнице и деловањем према детаљно разрађеној стратегији, Матично друштво настоји да пажњу и подршку усмери према онима којима је и најпотребнија.

Телеком Србија активно подржава велики број образовних, културних и социјалних програма и иницијатива. Такође, самостално или у сарадњи са партнерима, Матично друштво је иницирало неколико пројеката усмерених на развој заједнице.

Подршка грађанском активизму - конкурс Уради нешто!

Телеком Србија је покренуо *on-line* конкурс Уради нешто! за грађанске иницијативе које доприносе побољшању живота у локалној заједници. За имплементацију овог пројекта Матично друштво се определило због тога што су његов концепт и циљеви у потпуности у складу са визијом друштва да користећи комуникацијске алате и нове технологије доприноси одрживом развоју друштва и побољшању квалитета живота суграђана.

Уради нешто! представља *web* платформу која има за циљ да мотивише грађане да сами осмисле, предложе и реализују пројекат који доприноси позитивним променама у њиховом непосредном окружењу.

На конкурс је пријављено укупно 105 пројеката из 45 градова у Србији. Прикупљено је више од 600.000 гласова грађана, на основу којих је подржано 9 пројеката, укупним износом од 4.320.000 динара. Конкурс је, као иновативно решење у области корпоративне филантропије, постао стални механизам подршке пројектима који долазе из локалних заједница.

Млади и образовање

Телеком Србија већ неколико година пружа могућност ученицима и студентима да обављају стручну праксу у Друштву. Основни циљ организовања пракси је да се младима омогући упознавање са начином практичне примене знања и вештина која стичу у образовним установама, као и да им се да подстицај да већ током школовања почну размишљати о изградњи своје професионалне каријере. Такође, стручна пракса омогућава младима и боље професионално позиционирање на тржишту рада приликом започињања каријере.

Матично друштво је обезбедило праксу за 30 студената и 303 ученика, у првом реду техничког профила из области телекомуникација и информационих технологија, што је у складу са основном делатношћу Друштва, али и економиста, психолога и студената организационих наука.

Идеја практичне примене знања карактерише и пројекте и активности на пољу развоја предузетништва младих, које је Друштво спроводило самостално, или у сарадњи са партнерима на овом пољу.

Сарадња са Математичком гимназијом

У оквиру наставка сарадње са престижном образовном установом, успешно је реализован други по реду мт:с Андроид конкурс за израду апликација, у Андроид оперативном систему, који Телеком Србија организује за ученике ове школе.

Конкурсу је поново претходило одржавање радионица за израду Андроид апликација, које су водиле колеге инжењери у својству ментора и на којима су ученици могли додатно да унапреде своје знање из ове области. Конкурс је потврдио да мобилне апликације представљају добру платформу на којој ученици могу да прикажу своје програмерско умеће и истражу креативне потенцијале, а настали радови изведени су на веома високом нивоу.

Сарадња са Математичком гимназијом се, поред одржавања наградног конкурса, одвијала и кроз подршку одлазака ученика на такмичења и реализацији Математичког летњег кампа, у ком су учествовала и талентована деца запослених у нашој компанији.

Постављање соларних пуњача за мобилне уређаје

Успешна сарадња са С енерџи тимом започета у претходном периоду настављена је активностима на постављању соларних пуњача за мобилне уређаје у градовима у Србији.

Овај јединствени пројекат Друштва коју су основали млади предузетници, студенти Београдског универзитета, представља одличан спој идеје о употреби обновљивих извора енергије и савремених технологија са основном делатношћу Телекома Србија, доприносећи тиме развоју услуга и бренда мт:с.

Захваљујући овом пројекту, становници Кикинде, Врања, Бора и Ваљева, градова са листе оних који имају највише сунчаних сати у години, добили су могућност да уз употребу сунчеве енергије, на *Strawberry* дрвету допуне своје мобилне уређаје на јавном месту. Младо предузетничко друштво и Телеком Србија развили су и преносиви модел соларног пуњача који ће бити постављен испред продајног објекта нашег Друштва.

Ученици као предузетници

Идеју подршке ученичком предузетништву Телеком Србија препознао је као један од додатних начина унапређења образовања младих. Такмичења Пословни изазов, у организацији Достигнућа младих Србије, одржана су у Београду, Нишу, Новом Саду и Пожеги и обухватила су више од 300 ученика средњих школа. Телеком Србија је постављањем актуелних тема настојао да подстакне креативност и сналажљивост ученика у решавању пословних проблема.

Сарадња са студентским организацијама

Свесно да образовани млади људи представљају носиоце развоја друштва, Матично друштво остаје доследно ранијем опредељењу да се кроз стручна предавања запослених,

студентима пренесу најновија искуства из пословног света и да се упознају са савременим трендовима у области телекомуникација.

Уз подршку Телекома Србија и у сарадњи са студентском организацијом *ESTIEM* (*Organisation for European Students of Industrial Engineering and Management*), која има своје седиште на Факултету организационих наука у Београду, организоване су две значајне манифестације овог удружења – *Case Study Show* и *Academy of Modern Management*. Када је у питању решавање студије случаја, *ESTIEM* је због вишегодишњег искуства прави партнер у томе. Ове године је пред студентима био задатак да осмисле свеобухватан пројекат из области заштите животне средине.

На овогодишњем семинару *Open IT v.6* студентске организације *AIESEC* (*Association Internationale des Étudiants en Sciences Économiques et Commerciales*), на тему апликација за мобилне уређаје, студенти су имали прилику да унапреде своје знање на овом пољу и из прве руке добију информације о томе како је замишљена и вођена радионица за израду мобилних апликација у Математичкој гимназији.

Када су у питању студенти електротехнике, трансфер знања за наше колеге које су учествовале на семинару *Brand New Engineers*, студенске организације *EESTEC* (*Electrical Engineering Students' European Association*), био је прави изазов, будући да се радило о студентима чије је будуће занимање блиско повезано са делатношћу Друштва.

Сарадња са UNICEF-ом на програму Школа без насиља

Успешна вишегодишња сарадња са канцеларијом UNICEF-а у Србији, настављена је кроз подршку програму Школа без насиља, тиме што је омогућено да школе у Прокупљу, Пироту и Бујановцу, у којима се примењује овај програм, добију свој простор на будућем интернет сајту Школа без насиља. Циљ програма је стварање безбедне и подстицајне средине за учење, рад и развој деце у основним и средњим школама у Србији.

Телеком Српске поклања велику пажњу улагању у младе. Многобројне су акције у којима друштво награђује знање и изузетна достигнућа младих. Намера да се подрже праве вредности и помогну најталентованији да искористе своје шансе, огледа се у подршци бројним пројектима за студенте и ученике попут програма *Имам идеју*, који је реализован на Универзитетима у Бањалуци, Мостару и Сарајеву. Друштво је помогло опремање школа рачунарским кабинетима у оквиру дечијег такмичења у знању *Квизолог*, затим у награђивању најбољег студентског бизнис плана у креативној индустрији, али и у осмишљавању и покретању сопствених *CSR* акција.

mtel је већ другу годину за редом реализовао акцију *Андроид лига* у којој су вредним новчаним наградама награђени креатори *Андроид* апликација на нашем језику и на тај начин је Друштво допринело развоју локалне ИТ заједнице.

Такође, у оквиру акције *Стипендије за будућност*, проглашена је друга генерација м:стипендиста, тако да ће до краја студија најбољи студенти електротехнике са

Универзитета у Бањалуци, Сарајеву, Источном Сарајеву, Тузли и Мостару имати подршку mtel-a.

mtel је први партнер UNICEF-а БиХ из приватног сектора, а то је партнерство настављено и у 2012. години. У акцији Са зида жеља на дјела ослушкиване су жеље ученика из основних школа, које су ове године испуњене. Десет основних школа је добило нове кабинете, спортске терене, тоалете, сигурносне камере и све оно што су ученици сматрали битним, тако да су школе постале лепша и сигурнија места за учење и прављење првих корака у свету знања.

Допринос квалитетнијем образовању у Црној Гори, mtel даје кроз многобројне акције и сарадњу са основним и средњим школама, те високошколским установама. Најбоље ђаке и студенте и добитнике награда на престижним такмичењима, Друштво награђује поклоном, а у 2012. години се истиче подршку Министарству науке Црне Горе у пројекту Фабрика знања и Отворени дани науке. Друштво је у новембру покренуло конкурс за израду апликација, који је трајао три месеца. У сарадњи са компанијом Wireless Media и Samsung, учесницима је омогућено бесплатно коришћење софтверских алата.

Подршка здравству

У настојању да помоћ и подршка стигну у право време и обухвате што већи број људи, Телеком Србија је значајним средствима допринео побољшању услова за лечење и боравак пацијената у здравственим установама у Србији. Захваљујући таквом приступу, омогућена је набавка оперативног микроскопа за одељење неурохирургије Клиничког центра Србије, реконструкција одељења абдоминалне хирургије Универзитетске дечије клинике у Београду, као и набавка инкубатора у оквиру подршке акцији Битка за бебе.

И **Телеком Српске** несебично помаже превремено рођеним бебама у акцији Битка за бебе, дарујући и прикупљајући средства за куповину инкубатора за породилишта, директно утичући на преживљавање и нормално одрастање стотина деце која се у породилиштима широм Босне и Херцеговине рађају са потешкоћама или пре времена. На самом почетку акције, која је трајала седам месеци, донирани су најсавременији инкубатори породилиштима у Бања луци и Сарајеву. Уз подршку корисника, пословних партнера, институција, запослених и медија, скупљена су средства за куповину 36 најсавременијих инкубатора за породилишта. Запослени компаније сакупили су средства за један инкубатор који је уручен породилишту у Фочи. Ова хумана акција спроведена је у сарадњи са Фондом Б92 из Београда, уз партнерство Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске и Федералног министарства здравства.

mtel је највише помагао здравствени и образовни систем Црне Горе поводом 5. рођендана Друштва, када је помогао реализацију највећег подухвата црногорског здравства - трансплантацију бубрега са живог даваоца, куповином неопходних уређаја за послеоперативни мониторинг болесника.

Подршка маргинализованим друштвеним групама

Поред подршке бројним удружењима за особе са инвалидитетом, у настојању да додатно оснажи положај маргинализованих група деце и омогући њихово боље укључивање у редовне друштвене токове, Телеком Србија је подржао објављивање часописа Лице улице, чију продају врше млади који посећују Свратиште за децу улице у Београду.

У покушају да обједини своја настојања на овом пољу, пројекат фото радионице, ОКО улице, показао се као могућност да се управо корисници Свратишта упуте у начин израде фотографија којима би се забележио живот у граду и које су крајем маја представљене на изложби у београдском Дому омладине. Откупом дела фотографија са изложбе, Телеком Србија је допринео додатној едукацији полазника радионице.

У мају 2012. године, захваљујући подршци Телекома Србија, одржана је друга по реду изложба на којој су представљени радови полазника ликовне радионице Похвала руци, која окупља особе са Дауновим синдромом.

Као Друштво које показује посебну осетљивост када су у питању најмлађи, Телеком Србија је крајем 2012. донирао бесплатни интернет и услугу *IPTV* установама дечије заштите у Србији. Донацијом су обухваћене 33 установе за децу и омладину, децу без родитељског старања, а међу њима су и СОС дечје село Краљево и СОС дечје село Каменица, Центар за породични смештај Милошевац, као и Завод за васпитање деце и омладине Звечанска.

Телеком Србија је донирао новогодишње пакетиће за децу која бораве у Дому Колевка у Суботици, децу из Свратишта за децу улице, као и децу смештену на одељењу абдоминалне хирургије Универзитетске дечије клинике у Београду.

Телеком Српске је пред крај 2012. године, донирао празничне поклоне за малишане без родитељског старања, из Дома Рада Врањешевих у Бањалуци, децу која се лече у Заводу др Мирослав Зотовић, као и малишане из вртића при Епархији Херцеговачкој у Требињу.

mtel настоји да промовише подршку хуманитарним акцијама и буде присутан у животима оних којима је помоћ најпотребнија, а нарочито деци. Тако је Друштво поклонило опрему за дечју играоницу у Заводу за школовање и професионалну рехабилитацију инвалидне деце и омладине, и учествовало у пројекту Бајкери без граница, намењеном деци без родитељског старања у Дому Младост у Бијелој.

Култура и уметност

У времену у коме је за реализацију многих великих догађаја у култури и уметности од пресудне важности подршка пословног сектора и успешних друштава која се тако на одређени начин одужују заједници, Телеком Србија је и у 2012. препознао неколико значајних пројеката у области културе.

Вредном донацијом подржана је обнова позоришта Бора Станковић у Врању, које је скоро у потпуности изгорело у пожару. Телеком Србија је међу првима показао спремност да се врати стари сјај овој значајној установи културе, са традицијом дугом више од једног века.

Дајући свој допринос афирмацији младих и предузимљивих уметника на пољу дизајна, архитектуре, ентеријера и визуелних комуникација, Друштво је препознало потенцијал формирања посебно намењеног радног простора у Београду - Нова искра, док је ова идеја била још у самом зачетку. Нова искра представља први реализовани дизајн инкубатор у Србији и региону, који је осмишљен према *co-working* концепту и намењен професионализацији младих дизајнера и архитеката, као и повезивању креативног сектора и производње.

Покретање уличне галерије у Безистану, у Београду, и идеја претварања запушеног пролаза у центру града у простор намењен излагању дела младих уметника, представља сасвим нов приступ галеријском простору и први је овакав пројекат у Србији. Програм уличне галерије прилагођен је излагању дела младих и неафирмисаних уметника, која указују на важне друштвене теме.

Телеком Српске настоји да буде чувар традиције и културних вредности. У оквиру акције Уметност повезивања, одржана је изложба радова у галерији Академије ликовних уметности у Сарајеву. Студенти ликовних академија и академски уметници из Бањалуке, Сарајева, Требиња и Широког Бријега представили су културној јавности своју визију онога што нас спаја.

mtel је традиционално присутан на Театар фесту Петар Кочић и подржава Народно позориште Републике Српске. Међу бројним пројектима из културе нашла се и подршка младим демо бендовима у оквиру фестивала Демофест.

mtel је подржао 11. Интернационални музички фестивал АТЕМПО у сарадњи са Музичким центром Црне Горе.

Заштита животне средине

Низом акција савесног одлагања електронског отпада и одговорним односом према природи, Телеком Србија и зависна друштва показују посвећеност заштити животне средине и спремност да се еколошки савесно послује.

Приликом доношења стратешких одлука, Телеком Србија узима у обзир одредбе важећег закона који регулише област заштите животне средине, као и све потенцијалне ризике свог пословања и утицаје који се могу рефлектовати на природно окружење, посебно имајући у виду специфичности пословања сектора телекомуникација. Настављени су програми из области енергетске ефикасности, економичнијег трошења ресурса и управљања електронским отпадом, а активности на пољу рециклаже и одлагања отпадног материјала у Телекому Србија дале су позитивне резултате.

Око 35.000 кг папира прикупљеног у Принтинг центру предато је без накнаде Задрузи SWIFT, чије оснивање је дотирано од стране УН и Владе Републике Норвешке. Такође, током 2012, Друштво је предало или продало следеће врсте отпадних материја:

- У складу са законом утврђеним обавезама, Друштво је предало без накнаде електронског отпада у количини од 8.200 кг;
- У складу са уговором прикупљено је и дато на рециклажу и пуњење око 4.200 тонер касета;
- Предато је уз накнаду 170 кг истрошених трансформаторских батерија које садрже пирален, извршена је ликвидација и продаја расходованих основних средстава различите структуре отпадних материја (око 30 врста), у количини од 747.500 кг отпада, од тога око 33.211 кг опасног отпада, а изражено у новцу, износи око 35.300.000 динара;
- У складу са законом утврђеним обавезама, Друштво је предало без накнаде око 15.000 литара опасног отпада - неупотребљивог горива прикупљеног при чишћењу резервоара агрегата и котларница;
- У складу са законом утврђеним обавезама, Друштво је предало око 2.000 литара опасног отпада – истрошеног антифриза и 200 литара сумпорне киселине, прикупљеног при редовном одржавању постројења за климатизацију и напајање;
- У складу са законом утврђеним обавезама предато је око 2.000 литара опасног отпада – истрошеног моторног уља прикупљеног при редовном одржавању агрегата за резервно напајање;

Поред тога, Телеком Србија настоји да ојача свест запослених и својих партнера на пољу услуга о томе колико ова тема у данашњем свету постаје све важнија. У тим настојањима значајна је подршка партнерских организација.

Тако је покренута сарадња са Зеленом иницијативом, мрежом организација грађанског друштва која спроводи активности усмерене ка развоју функционалних механизма за подстицање примарне селекције отпада на локалном и националном нивоу. Како се и у оквиру компаније прате одговарајући стандарди и спроводе активности на пољу сакупљања и рециклаже електронског отпада и папира, сарадња са Зеленом иницијативом отвориће могућност да управо возило које је обезбеђено за сакупљаче секундарних сировина из Пожаревца, послужи и за одношење употребљеног папира из пословних просторија и пословнице Телекома Србија у том граду.

У **Телекому Српске** континуирано се спроводе акције за рециклирање кориштених мобилних уређаја, али и акције за прелазак на електронски начин доставе рачуна или информисања, у циљу уштеде папира.

Такође, да би се створили услови за оптималан развој најновијих технологија, приликом постављања базних станица, друштво **mtel** изузетно води рачуна о заштити животне средине. Утврђују се мере и поступци којим се обезбеђује апсолутно поштовање и примена одредби законских оквира из области екологије. Стога се, са становишта заштите животне средине, врши набавка најбоље расположиве опреме. Континуирано се ангажују овлашћене организације, установе и стручњаци на изради студија о утицају електромагнетног зрачења

на животну средину, изради стручних мишљења и студија о утицају базних станица на животну средину.

ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТИ

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ

Консолидовани биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	122.222	118.082
Пословни расходи	-100.566	-94.121
ЕБИТ	21.656	23.961
Стопа ЕБИТ	17,7%	20,3%
ЕБИТДА	47.422	49.473
Стопа ЕБИТДА	38,8%	41,9%
Финансијски приходи/(расходи) нето	-9.671	614
Порез на добит	301	-1.346
Нето добит	12.286	23.229
Стопа нето добити	10,1%	19,7%

У 2012. години остварени су укупни пословни приходи у износу од 122,2 милијарде динара, што представља раст у односу на претходну годину од 3,5%. У посматраном периоду расту и пословни расходи, по стопи од 6,8% и достижу ниво од 100,6 милијарди динара. Остварена нето добит је у износу од 12,3 милијарде динара.

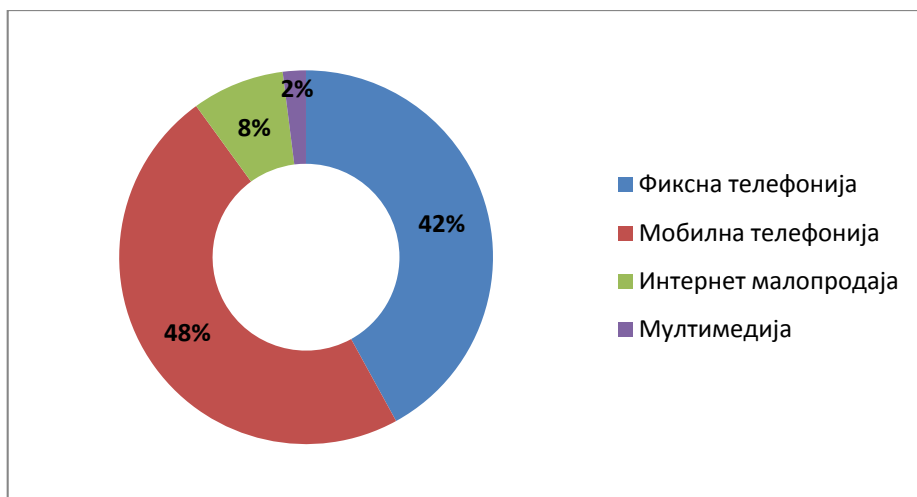
Остварени нижи резултат у 2012. години последица је негативног финансијског подбиланса највећим делом због негативних курсних разлика, нето, као и већих расхода камата, углавном у Матичном предузећу. На приказане резултате утицало је и слабљење просечне вредности динара у односу на ЕУР/КМ од 11%.

Оперативна добит (*ЕБИТ*) и стопа *ЕБИТ* бележе пад, услед бржег раста пословних расхода у односу на пословне приходе. *ЕБИТДА* такође бележи пад, од 4,1%.

Расходи продате опреме мобилне телефоније у процесу модернизације мреже Матичног предузећа износе 2,5 милијарди динара. Без овог ефекта, стопа *ЕБИТДА* би износила 40,9%.

Укупни пословни приходи расту по стопи од 3,5% у односу на претходну годину, и бележе раст у сегментима мобилне телефоније, интернет малопродаје и мултимедије.

Структура пословних прихода по сегментима Матичног друштва и зависних друштава је приказана на графикону у прилогу

Раст прихода мобилне телефоније износи готово 3,0 милијарде динара, (раст од 5,3%). У мобилној телефонији приходи од *prepaid*-а падају због смањеног броја корисника. *Postpaid* приходи расту због пораста и броја корисника и оствареног саобраћаја. Расту и приходи од интерконеције.

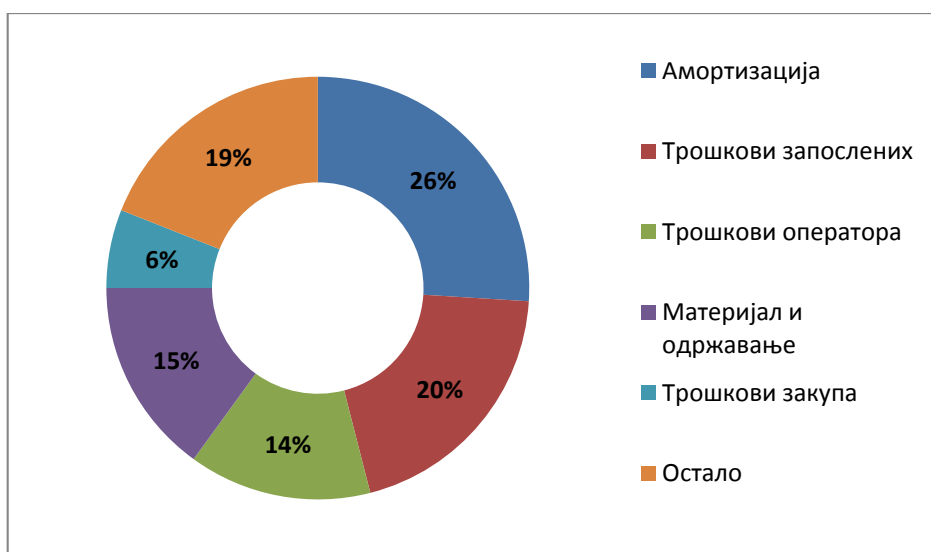
Broadband услуге, односно интернет и мултимедија, сегменти су пословања који бележе најбржи раст услед повећања броја корисника. Њихове стопе раста у 2012. години су 16,8% и 72,2%, респективно.

Пад прихода од фиксне телефоније (приход од саобраћаја пада за 1,4 милијарде динара) узрокован је пре свега смањењем броја корисника и обима саобраћаја.

У структури пословних расхода највеће је учешће амортизације, трошка запослених и трошка оператора, који заједно чине око 60% укупних пословних расхода. Од наведених расхода, трошак запослених у 2012. години бележи пад од 7,1%.

Сходно расту сегмента мултимедије, расте и трошак *IPTV* лиценци.

Структура пословних расхода Матичног друштва и зависних друштава је дата на графикону у прилогу

Консолидовани биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	49.256	47.348
Залихе	6.777	7.254
Потраживања	15.384	15.022
Готовина и готовински еквиваленти	15.879	17.942
Орочени депозити	3.252	2.243
Остало	7.964	4.887
СТАЛНА СРЕДСТВА	206.269	211.270
Нематеријална улагања	63.880	62.159
Некретнине и опрема и аванси	137.556	145.243
Остало	4.833	3.868
УКУПНА АКТИВА	255.525	258.618
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	59.200	66.791
Текућа доспећа дугорочних кредита	33.005	33.098
Обавезе из пословања	8.092	8.100
Остале краткорочне обавезе	18.103	25.593
ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	59.772	30.604
Дугорочни кредити	52.677	23.368
Остале дугорочне обавезе	7.095	7.236
КАПИТАЛ	136.553	161.223
УКУПНА ПАСИВА	255.525	258.618

Консолидовани извештај о токовима готовине

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Добит пре опорезивања	11.985	24.575
Амортизација	25.766	25.511
Усаглашавање добити и промене на обртном капиталу	-6	-3.724
Нето приливи готовине из пословних активности	37.745	46.362
Нето капитална улагања	-15.356	-14.617
Слободан готовински ток	22.389	31.745
Нето прилив готовине из осталих активности инвестирања	279	10
Нето одлив готовине из активности финансирања	-24.731	-23.598
Нето (одлив) / прилив готовине	-2.063	8.157
Готовина на крају године	15.879	17.942

Слободни готовински ток је очуван и поред значајних капиталних инвестиција и активности финансирања.

Радио анализа Матичног друштва и зависних друштава

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Укупан дуг	85.682	56.466
Нето дуг	69.803	38.524
Покриће дуга (Нето дуг/ <i>EBITDA</i>)	1,47	0,78

Укупне обавезе/ <i>EBITDA</i>	2,51	1,97
Ригорозни рацио ликвидности	0,82	0,68

У 2012. години било је потребно 2,51 *EBITDA* за отплату обавеза, а у 2011. години 1,97. Ригорозни рацио ликвидности остаје на прихватљивом нивоу.

У структури кредита, значајно је учешће дугорочних кредита, са растом у првих шест месеци 2012. године до нивоа од готово 70 милијарди динара, и трендом пада до краја године. На 31.12.2012., коефицијент задужености је био на нивоу од 33,8%, дугорочни кредити су пали на ниво од 53 милијарде динара.

Краткорочни кредити на почетку 2012. године су били на нивоу од 42 милијарде динара, да би на крају године били на нивоу од 33 милијарде динара.

ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Број уговора	Датум уговора	Предмет уговора
2135/1	05.01.2012.	Уговор о преузимању ТВ канала
73421/1	12.03.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. јул 2012. до 31. март 2012.
160911	04.06.2012.	Уговор о пружању услуга <i>VLAN:CONNECT</i> за потребе корисника: НИС
217400/1	24.06.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. април 2012. до 30. јун 2012.
186811/1	26.06.2012.	Уговор о продаји производа и сервиса <i>Research in Motion UK Limited</i> на територији Босне и Херцеговине
262507	07.09.2012.	Уговор о пружању услуга <i>VLAN:CONNECT</i> за потребе корисника: Комерцијална банка
372730/1	07.12.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. октобар 2012. до 31. децембар 2012.
372703/1	07.12.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. јануар 2013. до 31. март 2013.

mtel

Број уговора	Датум уговора	Предмет уговора
15062	16.01.2012.	Уговор о пружању услуга <i>VLAN CONNECT</i>
168685/1	10.05.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. април 2012. до 30. јун 2012.
168678/1	08.06.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. јануар 2012. до 31. март 2013.
236299/1	10.08.2012.	Регулисање међусобних односа уговорних страна поводом надокнаде трошкова за закуп вода из уговора о закупу међународног вода, а у складу са одредбама Уговора о пружању међународних телекомуникационих услуга
296048/1	09.10.2012.	Анекс уговора о пружању услуга <i>VLAN CONNECT</i> због потребе замене Обрасца који чини саставни део основног уговора
180826-10	24.10.2012.	Пружање услуга техничке подршке за <i>SoR (Steering of Roaming)</i> платформу

334149/1	08.11.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. октобар 2012. до 31. децембар 2012.
384882/1	17.12.2012.	Регулисање међусобних односа уговорних страна поводом продаје <i>RIM</i> производа и сервиса крајњим корисницима на територији Црне Горе
396726/1	26.12.2012.	Уговор о међуоператоском попусту - <i>roaming</i> за период 01. јануар 2013. до 31. март 2013.

FiberNet

Број уговора	Датум уговора	Предмет уговора
145090/1	18.05.2012.	Уговор о закупу транспортних капацитета

ТЕЛУС

Број уговора	Датум уговора	Предмет уговора
21534/9	16.05.2012.	Повремено и привремено обављање помоћних физичких послова
51814/11	31.05.2012.	Пружање услуга на одрж. хигијене јавних телефонских говорница
21534/12	22.08.2012.	Одржавање хигијене пословног простора
21534/11	22.08.2012.	Физичко-техничко обезбеђење објеката и имовине

HD-WIN

Број уговора	Датум уговора	Предмет уговора
2569	05.01.2012.	Дистрибуција програма преко Интернета (<i>WEB TV</i> за Дијаспору)
34928	02.02.2012.	Дистрибуција програма преко <i>IPTV-а</i>
65472	06.03.2012.	Закуп медија на каналима Арена спорт

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЕШТАЈИ МАТИЧНОГ ДРУШТВА И ЗАВИСНИХ ДРУШТАВА

ТЕЛЕКОМ СРБИЈА

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	90.946	90.806
Пословни расходи	-75.071	-71.913
ЕБИТ	15.875	18.893
Стопа ЕБИТ	17,5%	20,8%
ЕБИТДА	32.677	36.277
Стопа ЕБИТДА	35,9%	40,0%
Финансијски приходи/(расходи) нето	-5.465	4.255
Порез на добит, нето	841	-874
Нето добит	11.251	22.274
Стопа нето добити	12,4%	24,5%
Зарада по акцији	0,01	20,6

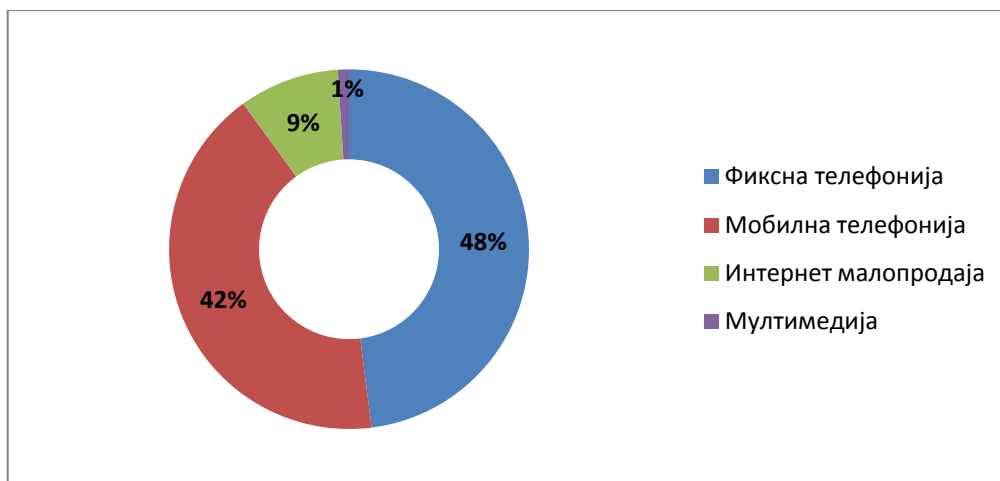
Добит Матичног друштва, након опорезивања, износи 11,3 милијарде динара. Бржи раст пословних расхода у односу на пословне приходе довео је до пада *ЕБИТ* и *ЕБИТДА* као и њихових стопа. У 2012. години, *ЕБИТ* износи 15,9 милијарди динара, а *ЕБИТДА* 32,7 милијарди динара.

На нето резултат у 2012. години и даље значајан утицај има негативан финансијски подбиланс, а као последица негативних курсних разлика и већих расхода камата услед нових кредитних обавеза. У циљу финансирања исплате удела мањинског акционара ОТЕ у капиталу Друштва, као и за рефинансирање обавеза по Уговору о дугорочним и *revolving* кредитним аранжманима (*Term Facilities Agreement*) са финансијским институцијама (оригинални зајмодавци – 19 банака), од којих је Unicredit Bank A.G., филијала Лондон заступник за кредитни аранжман, а Unicredit Bank Srbija a.d., заступник за плаћање. Укупна средства по кредиту износе 470 милиона ЕУР, период отплате оба аранжмана је 36 месеци.

Позитиван утицај на финансијски и нето резултат имали су приходи од дивиденди од Телеком Српске у износу од 4,1 милијарду динара.

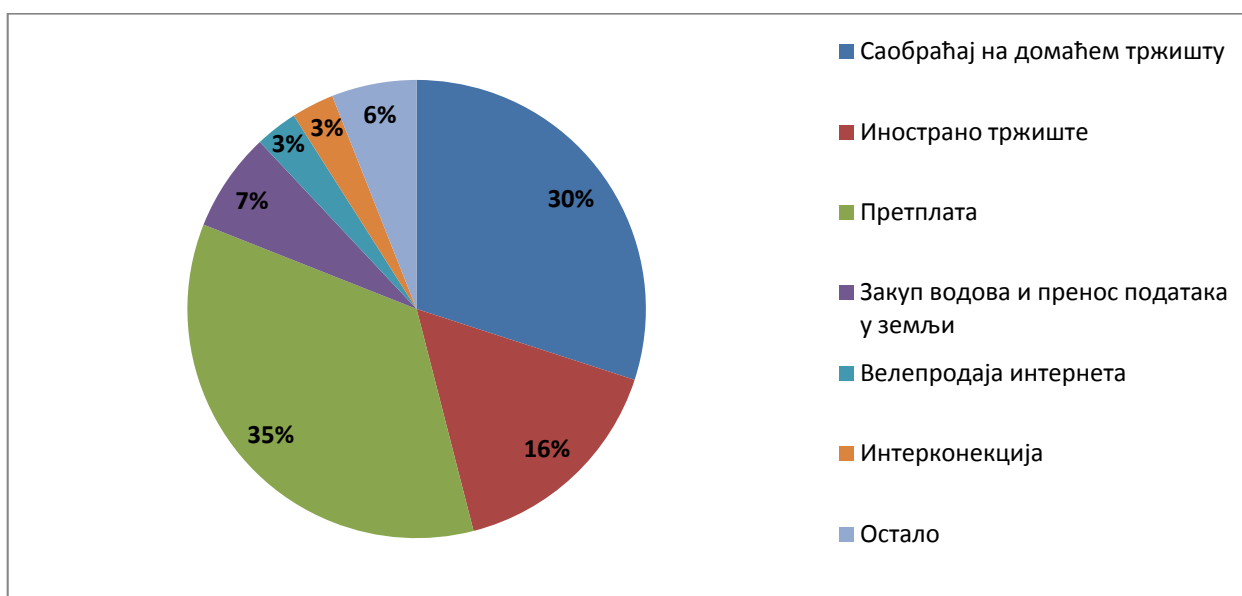
Пословни приходи су у посматраном периоду порасли за 141 милион динара и износе 90,9 милијарди динара. У структури сегмената пословања Матичног друштва, фиксна телефонија бележи пад, док мобилна телефонија, малопродаја интернет услуга и мултимедија остварују раст. Раст прихода од *broadband*-а у 2012. години покрива пад прихода од традиционалних услуга, али није довољан за додатни раст пословних прихода.

Графикон у прилогу приказује пословне приходе по сегментима пословања

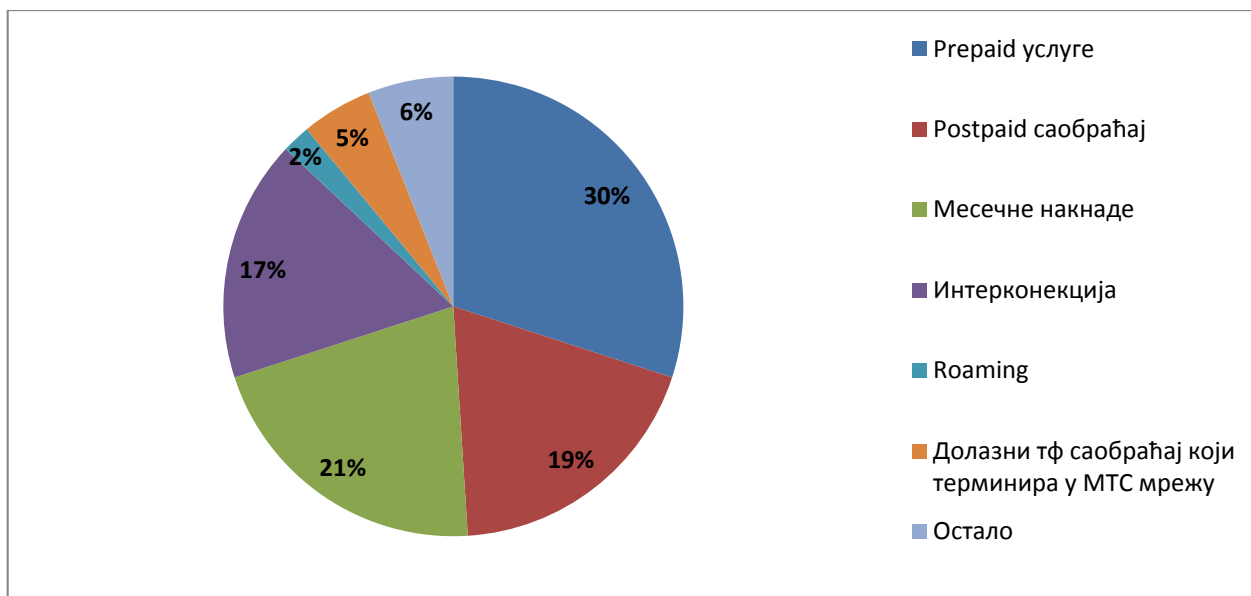
Пословни приходи фиксне телефоније у 2012. години износе 43,2 милијарде динара и бележе пад за 2,0 милијарде динара. Приходи од саобраћаја и даље значајно опадају, у износу од 2,2 милијарде динара, због мањег обима минута оствареног саобраћаја (13,8%), као и због смањења броја корисника (1,3%).

Графикон у прилогу приказује структуру прихода фиксне телефоније у 2012. години

Приходи мобилне телефоније бележе раст од 668 милиона динара и на крају посматраног периода износе 38,2 милијарде динара. Приходи од *postpaid*-а расту (15%) пре свега као резултат већих прихода од месечних накнада, у износу од 1,6 милијарди динара, услед раста броја *postpaid* корисника, (16,5%), али и због већег реализованог саобраћаја. Приходи од интерконекције расту за 567 милиона динара. С друге стране, приходи од *prepaid* услуга и даље падају, за 1,6 милијарди динара, уз смањење броја корисника (15,6%).

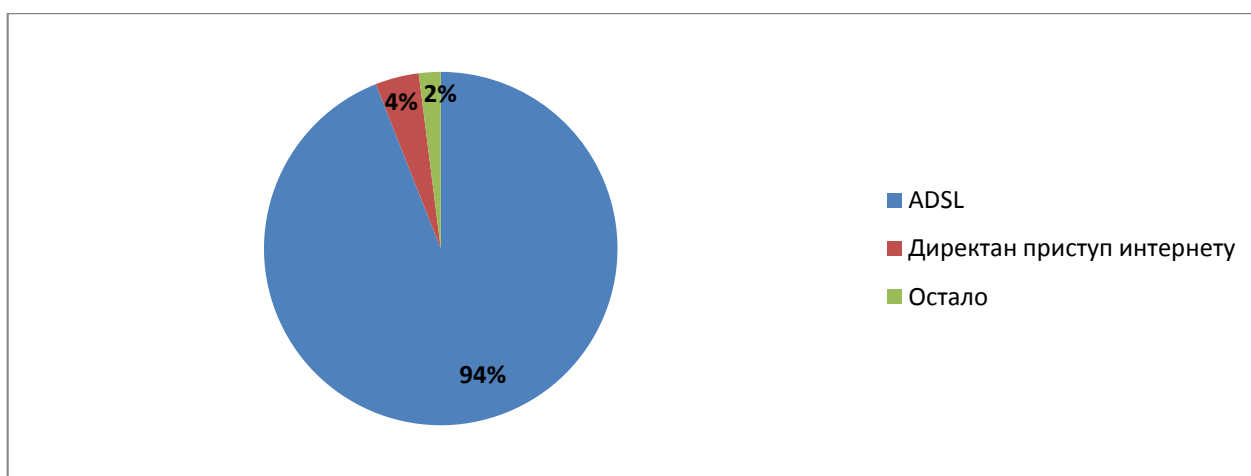
Структура пословних прихода мобилне телефоније је приказана на графикону у прилогу

Расту пословних прихода значајно доприносе и *broadband* услуге, односно интернет и мултимедијалне услуге, чије учешће у укупним пословним приходима постаје значајније. Раст од 1,5 милијарди динара је углавном условљен повећањем базе корисника.

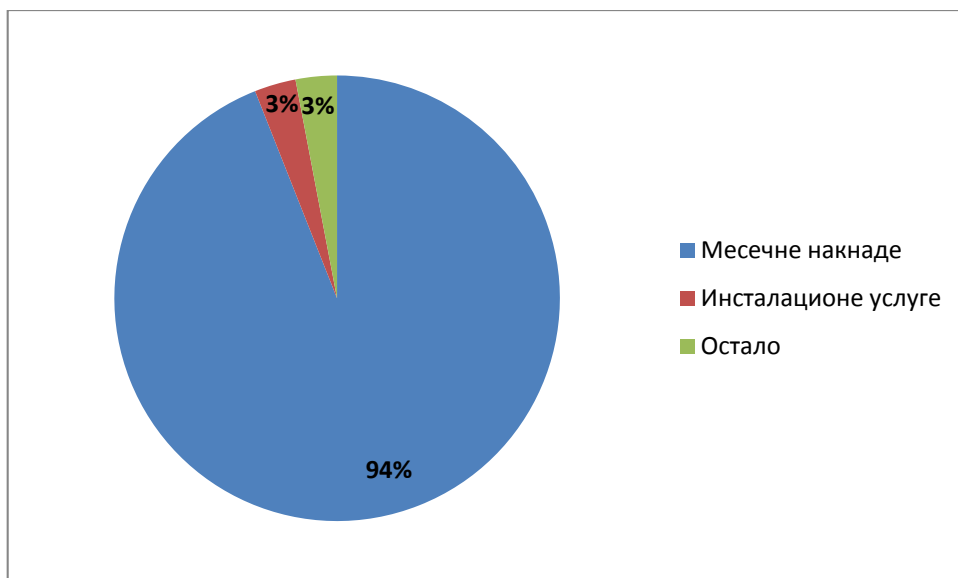
Пословни приходи малопродаје интернета расту по стопи од 14,7% и достижу износ од 8,2 милијарде динара.

Графикон у прилогу приказује структуру прихода малопродаје интернета

Пословни приходи мултимедије бележе раст по стопи од 49,4% и на крају посматраног периода достижу 1,3 милијарде динара.

Графикон у прилогу приказује структуру прихода мултимедије

Пословни расходи у посматраном периоду износе 75,1 милијарду динара и расту по стопи од 4,4%. У структури пословних расхода, највеће учешће имају амортизација, трошкови запослених и трошкови оператора.

Трошкови материјала и одржавања су порасли за 738 милиона динара, највећим делом због повећане продаје мобилних пакета, у износу од 757 милиона динара. Поред тога, трошкови горива и електричне енергије су порасли за 171 милион динара. С друге стране, трошкови *ADSL* модема опадају за 145 милиона динара због пада просечне набавне цене модема, док су трошкови резервних делова нижи за 68 милиона динара.

Раст трошкова оператора за 663 милиона динара под значајним је утицајем већих трошкова интерконекције, по основу терминације позива из МТС мреже у мреже других националних оператора, услед већег обима саобраћаја.

Трошкови закупа су порасли за 467 милиона динара углавном због слабљења вредности динара у односу на ЕУР (већина уговора о закупу садржи валутну клаузулу).

Трошкови запослених су опали за 2,0 милијарде динара, по стопи од 12,5%. Трошкови по основу добровољног одласка запослених из Матичног друштва у 2011. години су износили 1,6 милијарди динара, када је Матично друштво напустило 597 запослених.

На раст осталих трошкова највећим делом утиче и раст трошкова накнада за коришћење јавних добара и трошкова платног промета, који су укупно порасли за 545 милиона динара. Поред тога, у текућем периоду евидентирани су трошкови отписа замењених радио базних станица у поступку модернизације мобилне мреже у процењеном износу од 2,5 милијарди динара.

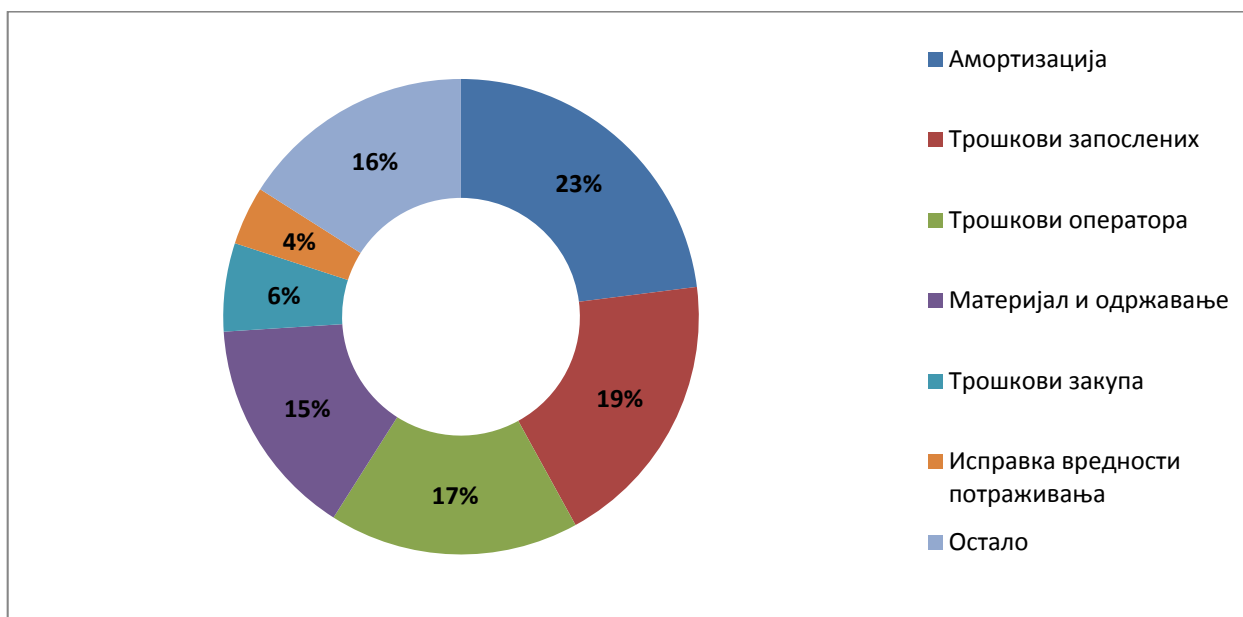
Највећу стопу раста бележе трошкови *IPTV* лиценци, и износе 1,6 милијарди динара.

Код трошка запослених, који бележи пад по стопи од 12,5%, дошло је до повећања зарада запосленима од 7,0% у јануару 2012. године, али су умањени су трошкови 13. зараде и бонуса.

На раст осталих трошкова највећим делом су утицали индиректни порези, односно трошкови накнада за коришћење јавних добара и трошкови платног промета, који су укупно порасли за 545 милиона динара. Поред тога, у текућем периоду евидентирани су трошкови отписа замењених радио базних станица у поступку модернизације мобилне мреже у процењеном износу од 2,5 милијарди динара.

Највећу стопу раста бележи трошак *IPTV* лиценци, мада износи 1,6 милијарди динара.

Графикон у прилогу приказује структуру пословних расхода

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	34.565	35.924
Залихе	5.829	6.021
Потраживања	12.670	12.427
Готовина и готовински еквиваленти	10.862	14.019
Остало	5.204	3.457
СТАЛНА СРЕДСТВА	167.845	174.308
Нематеријална улагања	6.303	6.178
Некретнине и опрема и аванси	96.010	104.143
Учешћа у капиталу зависних правних лица	60.909	60.894
Остало	4.623	3.093
УКУПНА АКТИВА	202.410	210.232
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	51.458	57.478
Текућа доспећа дугорочних кредита	29.931	28.339
Обавезе из пословања	6.908	6.634
Остале краткорочне обавезе	14.619	22.505
ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	50.946	21.751
Дугорочни кредити	46.658	17.317
Остале дугорочне обавезе	4.288	4.434

КАПИТАЛ	100.006	131.003
УКУПНА ПАСИВА	202.410	210.232

Токови готовине

У милионима РСД	2012.	2011.
Добит пре опорезивања	10.411	23.149
Амортизација	16.802	17.384
Усаглашавање добити и промене на обртном капиталу	-2.273	-5.143
Нето приливи готовине из пословних активности	24.940	35.390
Нето капитална улагања	-12.202	-10.773
Слободан готовински ток	12.738	24.617
Нето прилив готовине из осталих активности инвестирања	3.764	2.696
Нето одлив готовине из активности финансирања	-19.658	-21.244
Нето (одлив) / прилив готовине	-3.156	6.069
Готовина на крају године	10.862	14.019

И поред значајног нивоа задужења, остварен је позитиван слободан готовински ток у износу од 12,7 милијарди динара, пре свега због прилива готовине из пословних активности.

У 2012. години, на име дивиденди акционарима је исплаћено 11,1 милијарди динара, што подразумева износ прелиминарних дивиденди и разлику до коначног износа дивиденди за 2011. годину.

Структура капитала

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Акцијски капитал	100.000	82.513
Остали капитал	9	9
Резерве	590	590
Нераспоређена добит	39.369	47.892
Негативна емисиона премија	-23.459	0
Откупљене сопствене акције	-39.962	0
Укупно	100.006	131.003

С обзиром да је у току 2012. године Матично друштво откупило 20% сопствених акција у износу од 40,0 милијарди динара, приликом приказивања капитала за потребе извештавања, исти се умањује за износ откупљених сопствених акција.

Показатељи рентабилности	2012.	2011.
<i>ROE</i> (стопа приноса на сопствени капитал)	9,7%	17,6%
<i>ROCE</i> (стопа приноса на укупан ангажовани капитал)	10,5%	12,4%

Рацио анализа

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Укупан дуг	76.589	45.656
Нето дуг	65.727	31.637
Покриће дуга (Нето дуг/ <i>EBITDA</i>)	2,01	0,87
Укупне обавезе/ <i>EBITDA</i>	3,13	2,18
Расходи камата / пословни приходи	4,7%	1,8%
Ригорозни рацио ликвидности	0,65	0,59

У току 2012. године, дошло је до повећања нивоа задужености, што је пре свега условљено новим кредитним обавезама Матичног друштва са једне и откупом 20% сопствених акција са друге стране.

ТЕЛЕКОМ СРПСКЕ

Биланс успеха

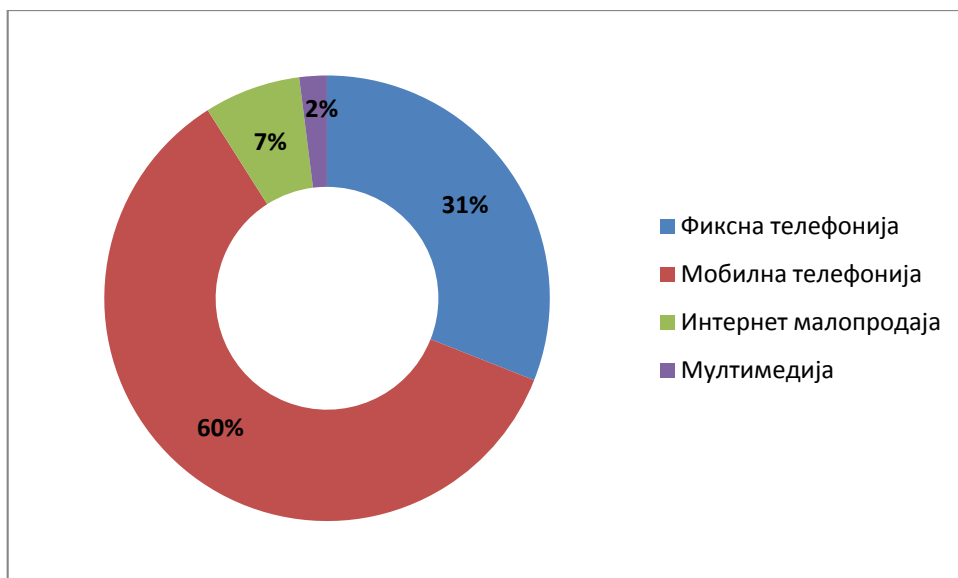
У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	28.257	25.124
Пословни расходи	-21.260	-18.859
<i>EBIT</i>	6.997	6.265
Стопа <i>EBIT</i>	24,8%	24,9%
<i>EBITDA</i>	13.396	12.012
Стопа <i>EBITDA</i>	47,4%	47,8%
Финансијски приходи/(расходи) нето	101	-32
Порез на добит, нето	-713	-628
Нето добит	6.419	5.605
Стопа нето добити	22,7%	22,3%

На приказане резултате утицало је слабљење просечне вредности динара у односу на конвертибилну марку од 11%.

У 2012. години остварени су пословни приходи у износу од 28,3 милијарде динара, што представља раст од 12,5% у односу на претходну годину (раст од 1,1% у реалним вредностима). Пословни расходи у посматраном периоду износе 21,3 милијарде динара, што представља раст од 12,7% у односу на 2011. годину (раст од 1,3% у реалним вредностима).

Бржи раст пословних прихода у номиналним вредностима у односу на пословне расходе утицао је на раст *EBIT*, *EBITDA* и нето добити. Такође, и у реалним вредностима, све наведене категорије благо расту. *EBIT* је у 2012. години већа за 11,7% и износи 7,0 милијарди динара, а *EBITDA* бележи раст од 11,5% и износи 13,4 милијарде динара. Нето добит у посматраном периоду расте по стопи од 14,5% и достиже ниво од 6,4 милијарде динара.

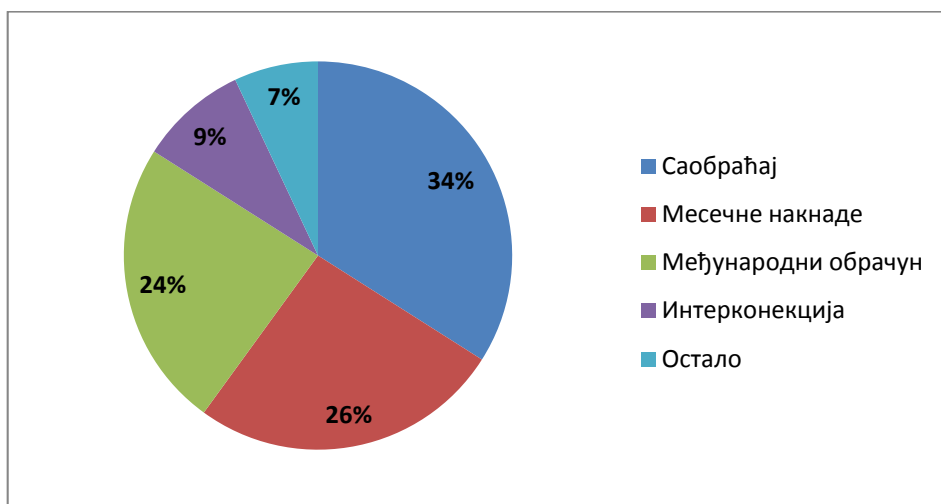
Графикон у прилогу приказује учешће сегмената пословања у укупним приходима

Пословни приходи расту за 3,0 милијарде динара. У првом кварталу 2012. године, евидентиран је приход у износу од 196 милиона динара по основу превремене отплате кредитне обавезе према Nokia Siemens Networks. Без ефекта превремене отплате робног кредита, пословни приходи би порасли за 11,7% (0,4% у реалним вредностима).

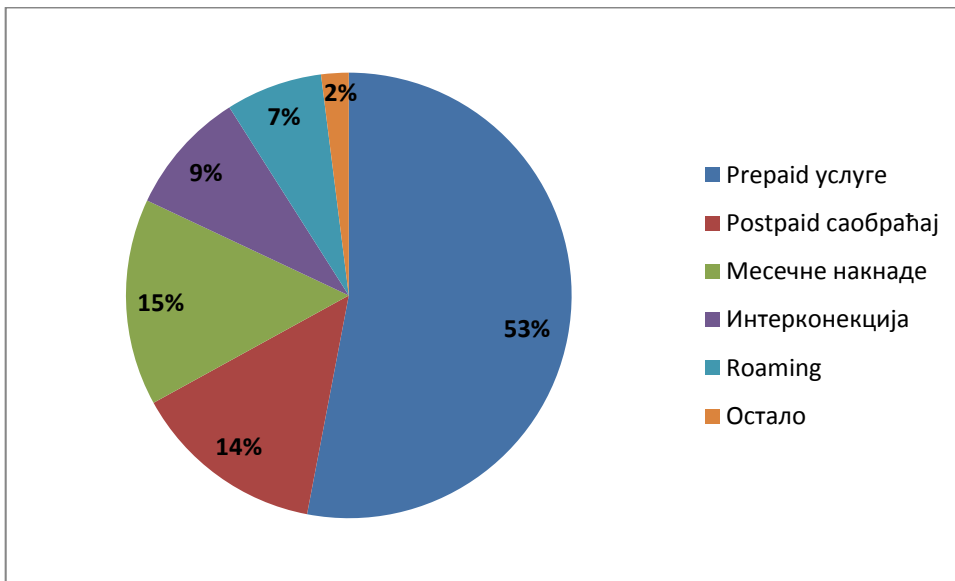
Приходи фиксне телефоније номинално расту за 247 милиона динара и достижу ниво од 8,8 милијарди динара, по стопи од 2,9% годишње (у реалним вредностима, ови приходи опадају за 7,6%). Наставља се пад броја корисника (4,7%), што је условило ниже приходе од месечних накнада за 62 милиона динара. Приход од саобраћаја бележи раст од 179 милиона динара (пад у реалним вредностима) иако је праћен мањим обимом реализованог саобраћаја (3,2%). Приход по основу међународног обрачуна расте за 207 милиона динара, а приходи од veleпродаје интернета опадају. У реалним вредностима, готово све услуге фиксне телефоније бележе пад.

Графикон у прилогу приказује приходе фиксне телефоније у 2012. години, по услугама

Укупан износ прихода мобилне телефоније у 2012. години је 16,9 милијарди динара. Приходи мобилне телефоније номинално расту по стопи од 14,2%, односно за 2,1 милијарду динара, као последица значајног раста прихода од *prepaid* од 998 милиона динара. Овај резултат је пре свега условљен већим бројем корисника, (2,2%) и већим обимом реализованог саобраћаја (22,3%). У реалним вредностима, ови приходи бележе благи раст од 1,0%. Приходи од *postpaid* накнаде расту за 474 милиона динара услед повећања броја корисника од 5,8% и повећања оствареног саобраћаја од 12,0%. Приходи од *roaming* услуга расту за 295 милиона динара. Приходи мобилне телефоније у реалним вредностима бележе раст од 2,6%.

Приходи мобилне телефоније по услугама су приказани на графикону у прилогу

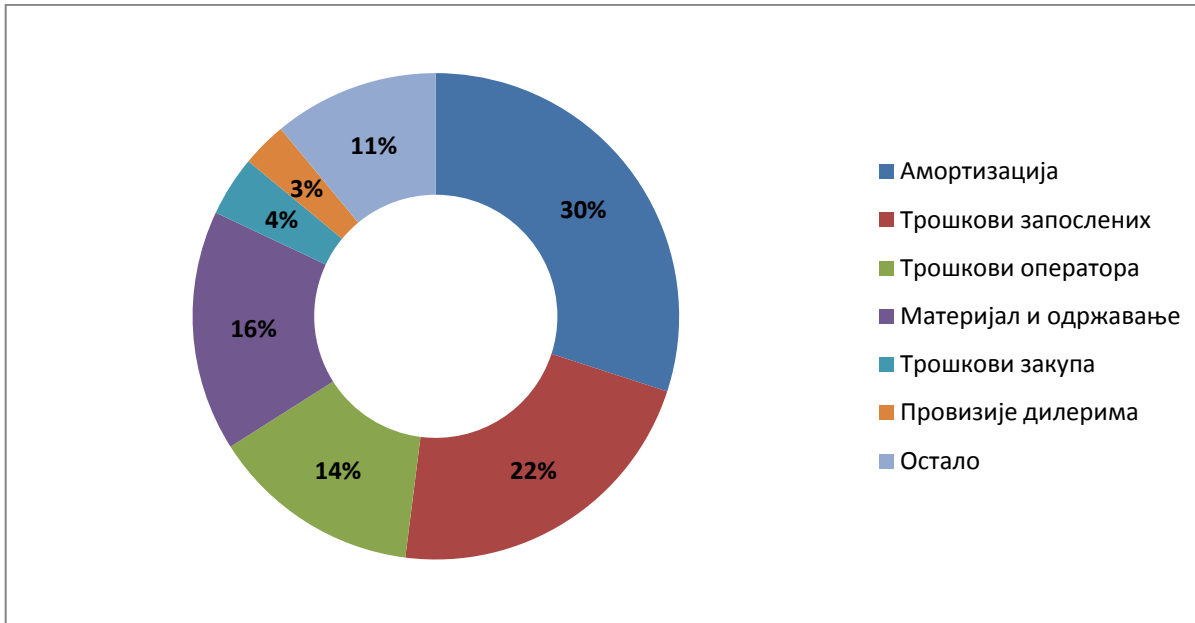
Континуирани раст *broadband* прихода (интернет малопродаја и мултимедија) за 405 милиона и 378 милиона динара, респективно, условљен је пре свега проширењем базе корисника. Ове услуге бележе и у реалним вредностима значајан раст уз повећање учешћа у пословним приходима. Пословни приход интернет малопродаје има годишњу стопу раста од 27,1% и достиже износ од 1,9 милијарди динара. Пословни приход од мултимедијалних услуга у 2012. години реализује стопу раста од 148,1% и у 2012. години износи 0,6 милијарди динара.

Пословни расходи у посматраном периоду достижу износ од 21,3 милијарде динара, односно расту по стопи од 12,7%. У структури пословних расхода највеће учешће имају трошкови амортизације, трошкови запослених и трошкови оператора и представљају 65% укупних пословних расхода. Трошак оператора расте по стопи од 12,6% и износи 2,9 милијарди динара. Трошак амортизације расте по стопи од 11,3% и на крају 2012. године износи 6,4 милијарде динара. Најбржи раст бележе трошкови *IPTV* лиценци, који износе 176 милиона динара.

Раст пословних расхода за 2,4 милијарде динара највећим делом је условљен растом трошкова амортизације за 652 милиона динара затим трошкова оператора за 321 милион динара, што се углавном односи на трошкове међународног обрачуна. Дошло је до раста

трошкова материјала и одржавања за 483 милиона динара. Овај раст се углавном односи на повећане трошкове одржавања (165 милиона динара) и већу продају мобилних апарата у оквиру пакета (127 милиона динара).

Структура пословних расхода приказана је на графикону у прилогу

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	10.641	8.762
Залихе	557	766
Потраживања	2.585	2.211
Готовина и готовински еквиваленти	4.457	3.679
Орочени депозити	2.309	1.344
Остало	733	762
СТАЛНА СРЕДСТВА	37.929	39.059
Нематеријална улагања	4.655	5.901
Некретнине и опрема и аванси	29.771	29.472
Улагања у придружена предузећа	3.402	3.100
Остало	101	586
УКУПНА АКТИВА	48.570	47.821
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	5.636	6.672
Текућа доспећа дугорочних кредита	1.254	2.330
Обавезе из пословања	1.679	1.766
Остале краткорочне обавезе	2.703	2.576
ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	2.472	3.946
Дугорочни кредити	1.861	3.367
Остале дугорочне обавезе	611	579
КАПИТАЛ	40.462	37.203

УКУПНА ПАСИВА	48.570	47.821
----------------------	---------------	---------------

Токови готовине

У милионима РСД	2012.	2011.
Добит пре опорезивања	7.131	6.233
Амортизација	6.399	5.747
Усаглашавање добити и промене на обртном капиталу	-104	-597
Нето прилив готовине из пословних активности	13.426	11.383
Нето капитална улагања	-2.285	-2.155
Слободан готовински ток	11.141	9.228
Нето (одлив) / прилив готовине из осталих активности инвестирања	-344	137
Нето одлив готовине из активности финансирања	-10.019	-7.253
Нето прилив готовине	778	2.112
Готовина на крају године	4.457	3.679

Тренд већих прилива из пословних активности се наставио и у 2012. години, тако да слободни готовински ток наставља да расте и у 2012. години и достиже ниво од 11,1 милијарду динара.

У 2012. години, на име дивиденди акционарима је исплаћено 6,8 милијарди динара. Укупан одобрен износ дивиденди је 6,4 милијарде динара и укључује дивиденде из добити за 2011. годину до пуног износа и међудивиденде из добити за првих шест месеци 2012. године.

Рацио анализа

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Дуг	3.115	5.697
Обавезе из пословања	1.679	1.766
Остале обавезе	3.314	3.155
Укупне обавезе	8.108	10.618
Кредити	3.115	5.697
Готовина и готовински еквиваленти	4.457	3.679
Нето дуг	-1.342	2.018
Капитал	40.462	37.203
Укупан капитал (Нето дуг+Капитал)	39.120	39.221
Коефицијент задужености		
(Нето дуг/Укупан капитал)	0	5,1%
Покриће дуга (Нето дуг/ <i>ЕБИТДА</i>)	0	0,17
Укупне обавезе/ <i>ЕБИТДА</i>	0,61	0,88
Ригорозни рацио ликвидности	2,26	1,34

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	4.860	4.518
Пословни расходи	-4.652	-4.443
ЕБИТ	208	75
Стопа ЕБИТ	4,3%	1,7%
ЕБИТДА	1.407	1.195
Стопа ЕБИТДА	29,0%	26,5%
Финансијски (расходи) нето	-156	-147
Порез на добит	16	13
Нето добит / (губитак)	68	-59
Стопа нето добити	1,4%	

На приказане резултате утицао је пад просечне вредности динара у односу на ЕУР за око 11%.

Бржи раст пословних прихода у односу на раст расхода довео је до раста *ЕБИТ* и појаве нето добити од 68 милиона динара.

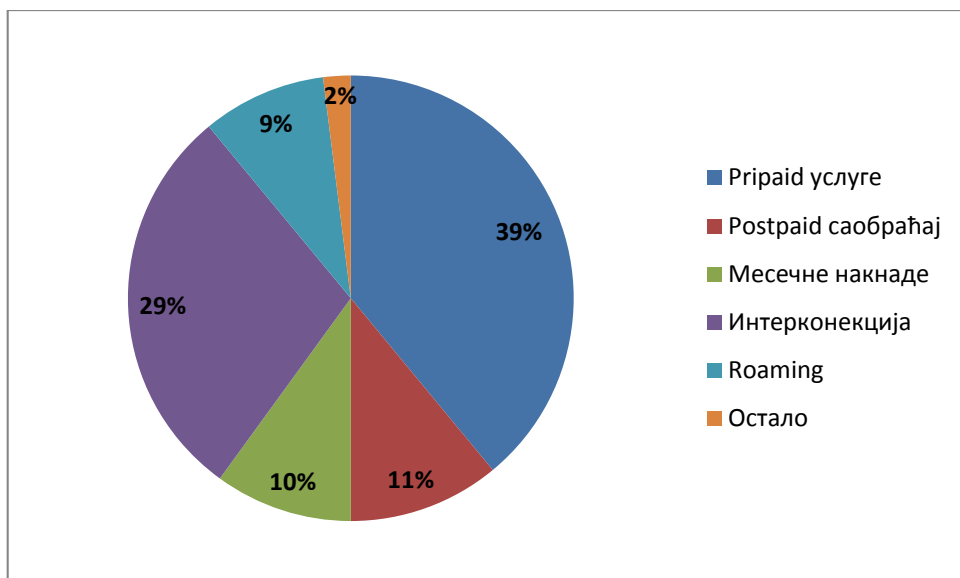
И поред пада прихода у реалним вредностима, знатне уштеде у трошковима су резултирале растом *ЕБИТ* и у реалним вредностима.

Пословни приходи бележе раст од 7,6% у односу на претходну годину и достижу ниво од 4,9 милијарди динара. У структури пословних прихода доминирају приходи од мобилне телефоније, у износу од 4,6 милијарди динара, а бележе раст од 7,8%. Приходи од *WIMAX* услуга су номинално порасли за 7,8 милиона динара. Овом расту највише доприносе приходи од *WIMAX* интернета.

У структури пословних прихода, мобилна телефонија остварује 95,5% а приход од *WIMAX* услуга 4,5%.

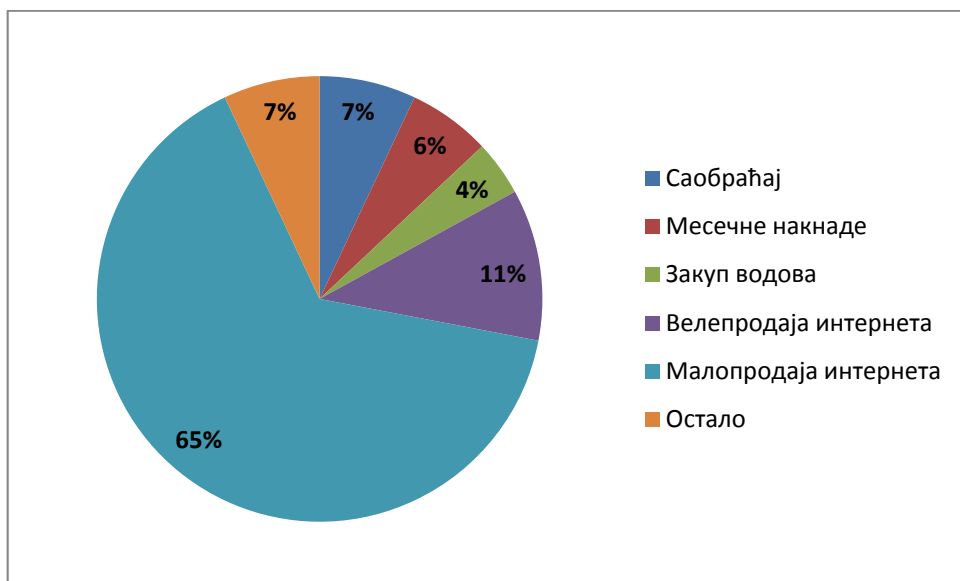
Мобилна телефонија бележи раст за 335 милиона динара. Приходи од *postpaida* расту за 135 милиона динара, уз истовремени раст броја корисника (16,0%) и реализованог саобраћаја. Номинални раст *prepaid* прихода од 107 милиона динара и пад у реалним вредностима за 4,5%, праћени су смањењем броја корисника (4,5%) и оствареног саобраћаја.

Структура прихода мобилне телефоније је приказана на графикону у прилогу

Пословни приходи од *WIMAX* услуга бележе раст од 3,7%.

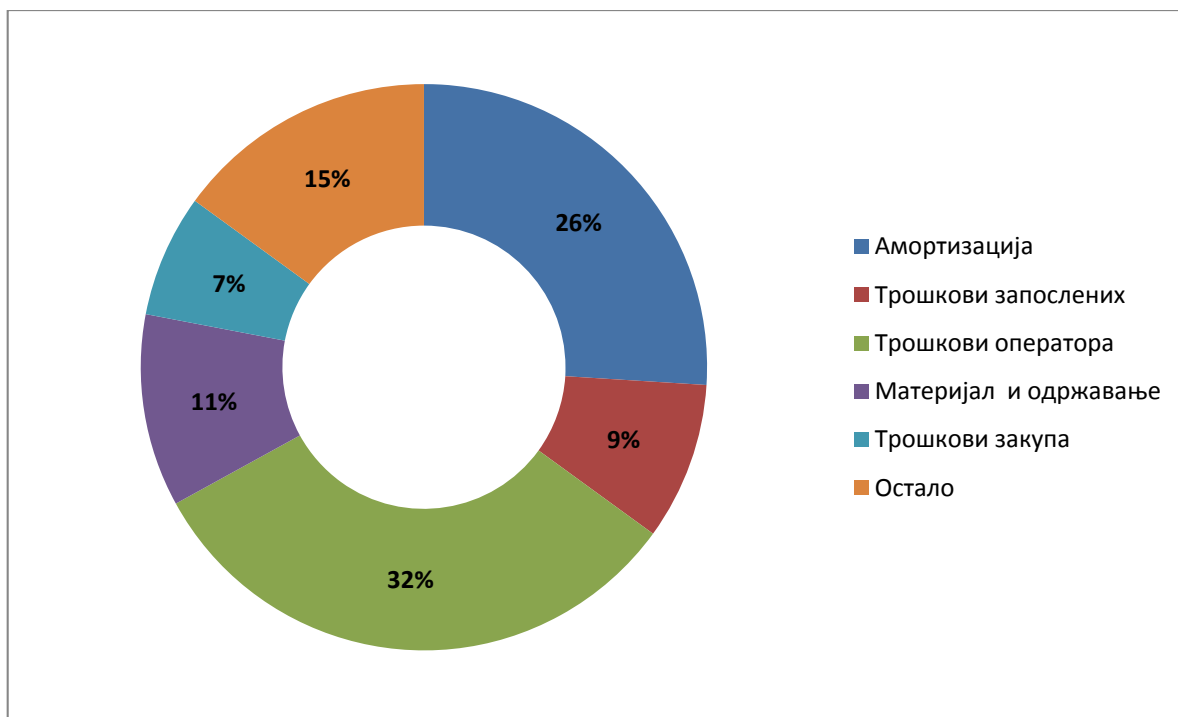
Структура је приказана на графикону у прилогу

Пословни расходи износе 4,7 милијарди динара и бележе раст од 4,7% (у реалним вредностима, пословни расходи опадају за 5,9%).

Структура пословних расхода је приказана на графикону у прилогу

У структури укупних пословних расхода највеће учешће имају трошкови оператора и трошкови амортизације који заједно чине 58% пословних расхода остварених у току 2012. године.

Трошкови материјала и одржавања су порасли за 32,2 милиона динара највећим делом због већих трошкова продатих мобилних телефона, док трошкови запослених расту за 41,5 милиона динара. У реалним вредностима, све категорије расхода опадају у односу на 2011. годину.

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	1.324	1.509
Залихе	359	438
Потраживања	503	568
Готовина и готовински еквиваленти	59	59
Остало	403	444
СТАЛНА СРЕДСТВА	5.689	5.911
Нематеријална улагања	1.873	1.985
Некретнине и опрема и аванси	3.727	3.830
Остало	89	96
УКУПНА АКТИВА	7.013	7.420
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	1.819	2.477
Текућа доспећа дугорочних кредита	944	1.769
Обавезе из пословања	534	376
Остале краткорочне обавезе	341	332
ДУГОРОЧНЕ ОБАВЕЗЕ	2.422	2.455
Дугорочни кредити	2.232	2.249

Остале дугорочне обавезе	190	206
КАПИТАЛ	2.772	2.488
УКУПНА ПАСИВА	7.013	7.420

Токови готовине

У милионима РСД	2012.	2011.
Добит / (губитак) пре опорезивања	52	-71
Амортизација	1.199	1.120
Усаглашавање добити и промене на обртном капиталу	71	-333
Нето прилив готовине из пословних активности	1.322	716
Нето капитална улагања	-263	-133
Слободан готовински ток	1.059	583
Нето одлив готовине из активности финансирања	-1.059	-549
Нето прилив готовине	0	34
Готовина на крају године	59	59

Приливи из пословних активности су омогућили да слободни готовински ток и у 2012. години буде позитиван, и поред значајног одлива готовине из активности финансирања.

Рацио анализа

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Укупан дуг	3.176	4.018
Нето дуг	3.118	3.959
Покриће дуга (Нето дуг/ <i>EBITDA</i>)	2,22	3,31
Укупне обавезе/ <i>EBITDA</i>	3,01	4,13
Расходи камата / пословни приходи	3,5%	4,7%
Ригорозни рацио ликвидности	0,56	0,44

Ниво задужености друштва бележи пад.

ТЕЛУС

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	1.654	1.601
Пословни расходи	-1.495	-1.465
<i>ЕБИТ</i>	159	136
Стопа <i>ЕБИТ</i>	9,6%	8,5%
<i>ЕБИТДА</i>	167	149
Стопа <i>ЕБИТДА</i>	10,1%	9,3%
Финансијски приходи нето	53	40
Порез на добит, нето	-20	-19
Нето добит	192	157

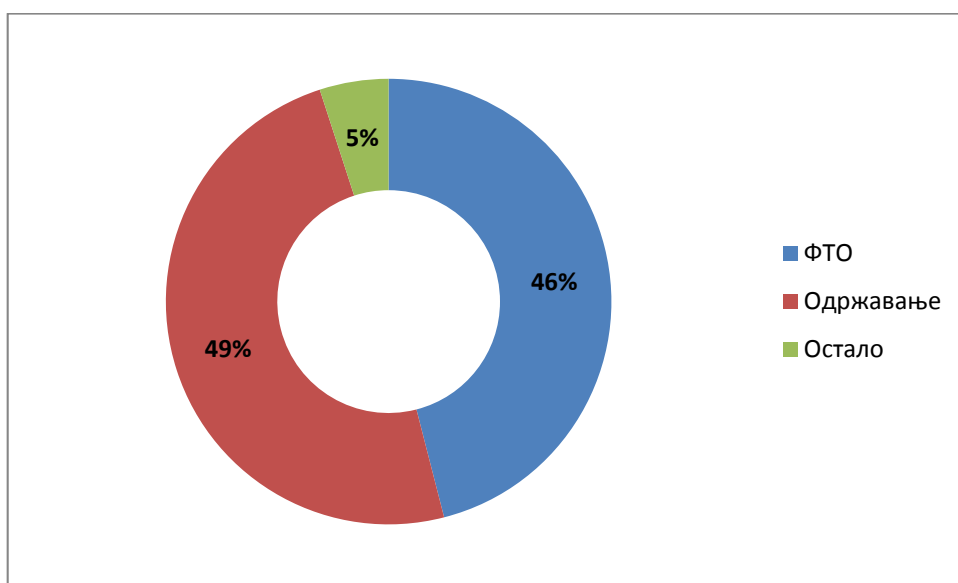
Стопа нето добити	11,6%	9,8%
-------------------	-------	------

Пословни приходи износе 1,7 милијарди динара, што представља раст од 3,3% у односу на претходну годину.

Бржи раст пословних прихода у односу на пословне расходе довео је до раста *EBIT*, *EBITDA* и нето добити, као и њихових стопа. Годишња стопа раста нето добити износи 22,1%.

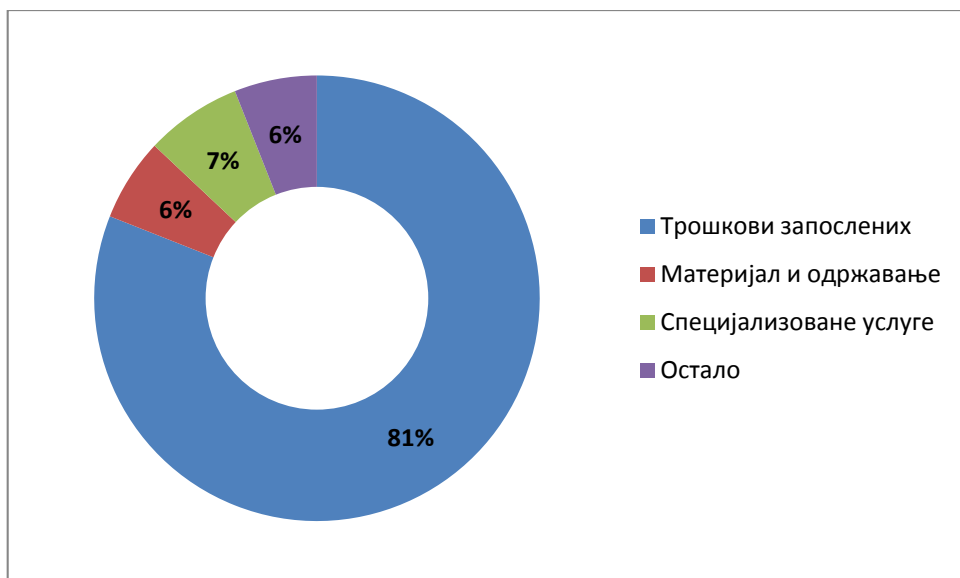
Приходи од продаје Матичном друштву чине 60,7% прихода од продаје, ЈП ПТТ 25,5%, а остали износе 13,8% (2011. година: Матично друштво 62,3%, ЈП ПТТ 24,4%, остали 13,3%). Финансијски приходи, нето, највећим делом се односе на приходе од камата на орочене депозите.

Структура пословних прихода је приказана на графикону у прилогу

Пословни расходи износе 1,5 милијарди динара и бележе раст од 2,0%, превасходно због раста трошкова специјалних услуга обезбеђења и одржавања.

Структура расхода је приказана на графикону у прилогу

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	978	799
Залихе	6	9
Потраживања	399	378
Готовина и готовински еквиваленти	166	58
Орочени депозити	400	345
Остало	7	9
СТАЛНА СРЕДСТВА	31	35
УКУПНА АКТИВА	1.009	834
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	136	162
Обавезе из пословања	32	51
Остале краткорочне обавезе	104	111
ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	99	90
КАПИТАЛ	774	582
УКУПНА ПАСИВА	1.009	834

Токови готовине

У милионима РСД	2012.	2011.
Добит пре опорезивања	212	176
Амортизација	8	13
Усаглашавање добити и промене на обртном капиталу	-107	-177
Нето прилив готовине из пословних активности	113	12
Нето капитална улагања	-2	-3
Слободан готовински ток	111	9
Нето одлив готовине из осталих активности инвестирања	-55	-18
Нето прилив готовине из активности финансирања	52	38
Нето прилив готовине	108	29
Готовина на крају године	166	58

Рацио анализа

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
Обавезе из пословања	32	51
Остале обавезе	203	201
Укупне обавезе	235	252
Укупне обавезе/ <i>ЕБИТДА</i>	1,41	1,69
Ригорозни рацио ликвидности	7,41	4,86

FiberNet

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	43	13
Пословни расходи	-132	-33
Пословни губитак	-89	-20
ЕБИТДА	-44	-6
Стопа <i>ЕБИТДА</i>	0	0
Финансијски приходи	16	12
Нето губитак	-73	-8

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	373	282
Залихе	22	21
Потраживања	27	5
Готовина и готовински еквиваленти	45	12
Орочени депозити	259	225
Остало	20	19
СТАЛНА СРЕДСТВА	819	788
Нематеријална улагања	447	433
Некретнине и опрема	372	355
УКУПНА АКТИВА	1.192	1.070
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	105	2
Обавезе из пословања	6	2
Остале краткорочне обавезе	99	0
ДУГОРОЧНА РЕЗЕРВИСАЊА	81	75
КАПИТАЛ	1.006	993
УКУПНА ПАСИВА	1.192	1.070

Приходи од продаје за 2012. годину највећим делом се односе на приходе по основу давања у закуп транспортних капацитета повезаном предузећу mtel (80%) и Матичном предузећу (16%), док су за 2011. годину приходи од повезаног предузећа mtel чинили 97% прихода од продаје.

Раст пословних расхода условљен је пре свега растом трошкова амортизације и трошковима накнада за коришћење земљишта са Жељезницом Црне Горе (укупни раст од 94,3 милиона динара) који у текућем периоду чине 83% пословних расхода. Овај раст је условио већи пословни губитак, као и негативну *ЕБИТДА*.

Финансијски приходи се у целини односе на приходе од камата (94% чине приходи од камате на орочене депозите).

TS:NET

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	69	56
Пословни расходи	(38)	(30)
ЕБИТ	31	26
Стопа <i>ЕБИТ</i>	44,6%	46,8%
ЕБИТДА	62	51
Стопа <i>ЕБИТДА</i>	89,6%	91,7%
Порез на добит	(7)	(5)
Нето добит	24	21
Стопа нето добити	35,0%	37,0%

Пословни приходи се у целини односе на приходе од изнајмљивања опреме (ПоП) Матичном друштву. Остварен је раст нето добити (16,9%).

Раст пословних расхода је под значајним утицајем трошкова амортизације који чине више од 80% пословних расхода.

Биланс стања

У милионима РСД	31.12.2012.	31.12.2011.
ОБРТНА СРЕДСТВА	137	74
Готовина и готовински еквиваленти	123	62
Остало	14	12
ОСНОВНА СРЕДСТВА	241	235
УКУПНА АКТИВА	378	309
ТЕКУЋЕ ОБАВЕЗЕ	6	4
КАПИТАЛ	372	305
УКУПНА ПАСИВА	378	309

HD WIN

Биланс успеха

У милионима РСД	2012.	2011.
Пословни приходи	1.560	815

Пословни расходи	(1.926)	(1.425)
Пословни губитак	(366)	(610)
ЕБИТДА	(332)	(580)
Финансијски (расходи) / приходи,нето	(91)	24
Нето губитак	(457)	(586)

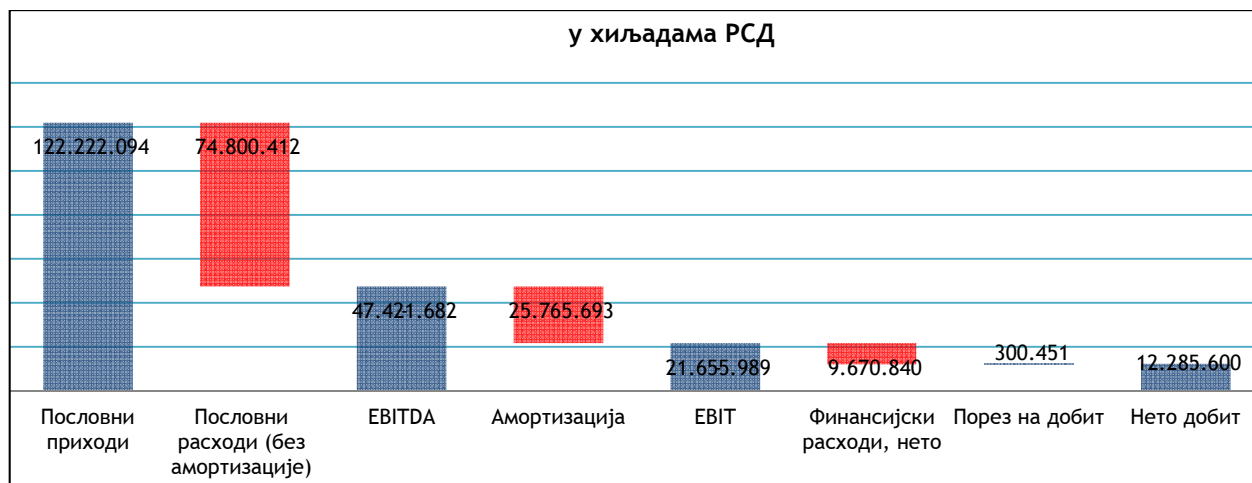
Највећи део пословних прихода (92%) се односи на приходе од продаје ТВ права и сублиценци, од чега 32% потиче из пословања са Матичним друштвом и 2% са повезаним предузећем Телеком Српске. Ови приходи су и условили значајно повећање пословних прихода.

Трошкови накнада за откуп ТВ права и лиценци чине највећи део пословних расхода (58%) и углавном су утицали на њихов раст у текућем периоду.

КЉУЧНИ ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Нето добит на консолидованом нивоу у 2012. години износи 12,3 милијарде динара, док је у 2011. години износила 23,2 милијарде динара, Пад нето добити је условљен негативним курсним разликама, нето, као и већим расходима камата због повећања задужености Матичног друштва. Стопа нето добити је 10,1%.

Дијаграм у прилогу приказује нето добит Матичног друштва и зависних друштава у 2012. години, у милионима динара

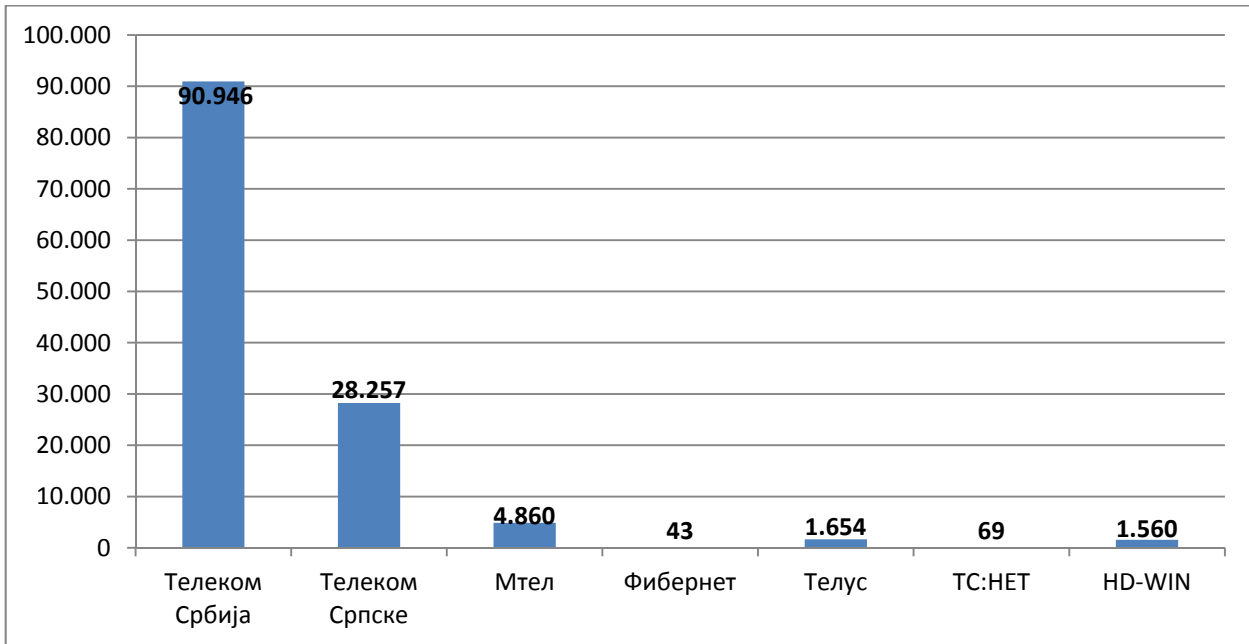
Консолидована пословна добит (*ЕБИТ*) у 2012. години износи 21,7 милијарди динара. Стопа (*ЕБИТ*) износи 17,7%. *ЕБИТДА* достиже ниво од 47,4 милијарде динара у 2012. години, са стопом *ЕБИТДА* од 38,8%.

Табела у прилогу даје преглед консолидованог и појединачних Биланса успеха Матичног друштва и зависних друштава за 2012. годину, у милионима динара

	Телеком Србија	Телеком Српске	mtel	FiberNet	Телус	TS:NET	HD-WIN	Телеком Србија и зависна друштва
Пословни приходи	90.946	28.257	4.860	43	1.654	69	1.560	122.222
Пословни расходи	(75.071)	(21.260)	(4.652)	(132)	(1.495)	(38)	(1.926)	(100.566)
ЕБИТ	15.875	6.997	208	(89)	159	31	(366)	21.656
Стопа <i>ЕБИТ</i>	17,5%	24,8%	4,3%		9,6%	44,6%		17,7%
ЕБИТДА	32.677	13.396	1.407	(44)	167	62	(332)	47.422
Стопа <i>ЕБИТДА</i>	35,9%	47,4%	29,0%		10,1%	89,6%		38,8%
Финансијски приходи/(расходи) нето	(5.465)	101	-156	16	53		(91)	(9.671)
Порез на добит	841	(713)	16		(20)	(7)		301
Нето добит	11.251	6.419	68	(73)	192	24	(457)	12.286
Стопа нето добити	12,4%	22,7%	1,4%		11,6%	35,0%		10,1%

Учешће Матичног друштва и зависних друштава у структури укупних пословних прихода је приказано на графикону у прилогу

Графикон у прилогу приказује учешће Матичног друштва и зависних друштава у структури укупних пословних расхода

